

lorca

Lei 5

editura minerva

«...Profundul filon popular, ca un murmur de cintece, cunoașterea minuțioasă a folclorului, dragostea pentru esențele specificului spaniol și pentru poporul său, se transformă la García Lorca într-un adevărat suflu înnoitor al poeziei spaniole și dă operei poetului granadin acea luxuriantă splendoare de tonalități, acea irizare de imagini și prospețime grațioasă a fanteziei, stăpinită în zborul ei ca o fustă de țigancă în ritmul dansului.»

JUAN CHABÁS

944

lorca

lorca

romancero țigan și alte poeme

Ilustrația copertei : *La corrida* (detaliu),
reproducere după Salvador Dalí

federico garcía lorca

romancero țigan și alte poeme

TRADUCERE, TABEL CRONOLOGIC ȘI NOTE DE
TEODOR BALȘ

CUVINT ÎNAINTE DE
VASILE NICOLESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1977

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

CUVÎNT ÎNAINTE

Într-o analiză memorabilă, pe cît de savant articulată, pe atît de sensibilă în expresie asupra poeziei lui Don Luis de Góngora y Argote, bardul hispanic, Federico García Lorca a afirmat o idee care a stîrnit interminabile și rodnice discuții : „Nici eu, nici tu, nici el, nimeni nu știe ce este poezia“. Simplă și fortuită mărturisire ? Profesune de credință ? Încercare de autodefinire ?

Într-o atmosferă saturată de definiții și dogme didactice, într-o atmosferă în care obositul pozitivism critic (cu o paralizantă longevitate în critica literară a lumii) încearcă să structureze și să destructureze în eprubetele definițiilor toate secretele, toate tainele și inefabilul poeziei, reacția lui Lorca este cu atît mai plauzibilă. Socratismul atitudinii poetului nu este de circumstanță. El exprimă, neîndoios polemic, ironia la adresa celor care mînuind din întîmplare condeiul criticii se obstinează să explice, să catalogheze, să eticheteze și să înscrie totul. Poetului îi repugna din principiu analistul de inefabil deghizat în profet, în vraci și statistician.

Vorbînd despre Góngora, Lorca vorbește indirect despre sine, despre destinul poeziei, despre infinitul ei, despre universul în imperceptibilă expansiune al acesteia, despre substratul uman al tensiunilor ei. Neputința de a defini și explica în termeni clari un fenomen nu probează irealitatea lui, nu dovedește inexistența lui. Nu știm, eventual, ce este poezia, dar știm *cum* este, cum respiră,

cum există, ştim sau bănuim mişcările ei lăuntrice, percepem în orice caz temperatura, raţiunea şi sensul trăirilor ei.

Greu definibilă ca şi viaţa, poezia, pare a ne lăsa să înţelegem Lorca, nu încetează şi nu trebuie să înceteze de a incita spiritele, de a stârni cele mai variate întrebări, de a provoca fără întrerupere inteligenţa umană.

Este ceea ce s-a şi întâmplat cu poezia lui Lorca : greu de definit, greu de încercuit în focarul unei analize, ea n-a încetat o clipă să intrige, să tulbure, să trezească opinii tranşante sau contradictorii, să ispitească şi să inspire, să se reverse în unde concentrice peste sensibilitatea lumii contemporane din ţările Americii Latine şi pînă în Europa. „Nici Antonio Machado, după cum spune şi un exeget al său, Carlos Ramos-Gil ¹, nici Juan Ramón Jiménez, cu tot prestigiul său internaţional, nici alţi poeţi notabili ai generaţiei lui Lorca (Alberti, J. Guillen, Salinas, Aleixandre...)’ n-au atins strălucirea de astru de primă mărime (*de primera magnitud*) pe care a atins-o autorul mereu proaspetelor *Impresiones y paisajes*, *Libro de poemas*, *Poema del cante jondo*, *Romancero gitano*, *Llanto por Ignacio Sánchez Mejías*, *Poeta en Nueva York* sau *El Divan del Tamarit*. Pentru cunoscătorii mai avizaţi asupra peisajului liricii spaniole din secolul nostru, fenomenul acestei iradierii luminoase a liricii lorchiene nu este inexplicabil. Fiecare poet dintre cei amintiţi are o magnitudine particulară, are aureola, stilul, muzica, fascinaţia indicibilă a unor mari voci poetice. Infuzia de real, simplitatea frustă, substanţa socială a poeziei lui Antonio Machado, sentimentul purificator, de asceză neîntreruptă, metafora savantă şi transparentă din stihurile lui Jiménez, picturalitatea subtil decantată, asociată unui *credo* revoluţionar din ritmurile lui Alberti, poezia „deschisă“, de mare autenticitate umană a lui Jorge Guillen, tensiunea secretă, sensibilitatea extrem de rafinată şi impulsul spre esenţialitate din creaţia lui Petro Salinas garantează aprecierile amintite.

Într-un fel, Lorca îi rezumă pe toţi, o bună parte din atributele poeziei acestora sînt şi atribute ale poeziei lui. Miracolul

¹ *Claves líricas de García Lorca. Ensayo sobre la expresion y los climas poeticos lorquianos*, Aguilar, Madrid, 1967.

poeziei lorchiene stă în capacitatea poetului de a fi sincer și liber ca inspirație în cele mai diverse registre sau modalități. Sensibilitatea poetului nu este inhibată de nici o „artă“ mai mult sau mai puțin savantă, mai mult sau mai puțin spontană și modernă. Cultismul lui Góngora, arhitecturile metaforice ale autorului lui *Polifem*, barochismul abstract al acestuia îi sînt accesibile și familiare ca și inspirația de spații interstelare, simbolistica fluidă și muzicală a lui Jiménez. Accesul la sistemul de viziuni al lui Lope de Vega îi este tot atît de mare și natural ca și acela care îl conduce la tehnicile ultraiștilor și suprarealiștilor. Pictor, muzician, dramaturg (piesele sale: *Nemaipomenita pantofăreasă*, *Yerma*, *Nunta însingerată*, *Casa Bernardei Alba*, au intrat definitiv în dramaturgia spaniolă și universală), Federico are chei pentru toate misterele frumuseții.

Fiind mereu el însuși, întotdeauna el însuși, Lorca este însă de fiecare dată și altceva, întotdeauna altceva, proaspăt și molipsitor de rafinat și deopotrivă molipsitor de sincer.

Poetul e un organist fantast care interpretează propriile-i melodii lirice cu o dezinvoltură care uimește. Nu există vreun instrument căruia să nu-i exploateze toate posibilitățile, toate energiile secrete.

Sonetul de tăietură gongorică, sonetul de „aur“ îi stă la îndemină ca și romanța andaluză, saeta, petenera, madrigalul, cîntecul de leagăn, soleá, malagueña, gazelul ori casida. Virtuoz al formelor variate și scînteietoare, Federico García Lorca nu e mai puțin plin de suflet, mai puțin tensionat. Lorca nu improvizează. Dotat cu un auz pe care l-am numi *absolut* în privința sunurilor folclorice, erudit în materia delicată a poeziei clasice și moderne spaniole, autorul lui *Cante jondo* concentrează și exprimă, poate, ca nimeni altul, sufletul nostalgic și frenetic, visător și ardent, contemplativ și senzorial, taina și grația orgolioasă a sufletului spaniol. Poet al complexității existențiale a omului, al vieții și al morții, al dragostei și speranței, elegiac și vitalist în același timp, Lorca se abandonează total cîntecului înăbușit, izbăvitor și pedepsitor al ghitarei :

„Începe plînsul
ghitarei.
Se sfarmă cupele
zorilor.
Începe plînsul
ghitarei“.

Nu altele sînt temele, motivele poetice din opera cea mai vie și populară a lui Lorca, *Romancero gitano*. Aliaj de rafinament și spontaneitate, în ciuda schemelor narative, *Romancero gitano* se impune ca un pisc al lirismului spaniol. Fulgurație magică, vrăjitorie orfică, alcătuire impresionistă de trăiri, compoziție baladescă, bocet de gitară, elegie sfișietoare, romanță tragică sau burlescă, poezia acestui mare ciclu lorchan reflectă, cum s-a mai spus, o adevărată și uimitoare enciclopedie a sensibilității andaluze. Orchestrată simfonic, această mică suită a frăgezimii universale („*Verde que te quiero, verde*“ : „*Verde cit de drag mi-ești, verde*“ — *Romanță somnambulă*), a deznădejdiei și a chinurilor negre ale dragostei, a nestătorniciei, a singurătății, a tragismului existenței, a spaimei și sentimentului de teroare (*Romanța Gărzii Civile spaniole*), a deșertăciunii (*Nevasta necredincioasă*) ridică poezia lui Lorca pe cele mai înalte trepte. Inepuizabil, Lorca va lărgi necontenit universul poeziei sale cu volumul *Poetul la New York*. Caleidoscop de stări morale explozive, înduioșat și înduioșător în fața spectacolului unei lumi tentaculare, a unui deșert lăuntric fără margini, *Poetul la New York* confirmă profunzimea umană a uneia dintre marile voci poetice ale secolului nostru.

Nimeni n-ar fi bănuît că autorul fulguralelor saete, ale transcrierilor de sinestezii din primele versuri va atinge corzile whitmaniene sau panoramele daliste ale marilor secvențe ale acestui poem.

Tragic în *Bocet pentru Ignacio Sánchez Mejías*, sentimental și erudit în gazeturile din *Divanul Tamarit*, Lorca încoronează, deși curmată tragic de timpuriu, una dintre cele mai tulburătoare experiențe poetice și umane. „Privighetoarea Spaniei“, cum a fost numit, Lorca a fost asasinat mișelește de falanșiști. Lorca

n-a murit ca alt poet ilustru înțepat de un trandafir, deși viața lui îndreptătea o asemenea moarte, ci de tăișul unui pumnal sau de gloanțe.

El a murit „pe negîndite“, prăbușindu-se visînd în roua pămîntului natal.

VASILE NICOLESCU

TABEL CRONOLOGIC

1898 5 iunie Se naște, în casa părintească din Fuente Vaqueros, provincia Granada, Federico García Lorca. Tatăl — don Federico García Rodrigues — era *labrador y propietario* (plugar și proprietar, cum este trecut în extractul de naștere al poetului, aflat la Universitatea din Granada), iar mama — Vicenta Lorca Romero — era învățătoare. Numele poetului este derivat — după obiceiul din Spania și din țările de limbă spaniolă — din patronimicul tatălui (García), căruia i se adaugă și cel al mamei (Lorca). În 1929, când primarul socialist din comună, don Rafael Sánchez, organizează sărbătorirea autorului *Marianei Pineda*, poetul, referindu-se la numele satului natal (Fuente = Fîntînă) spune: „Fîntîna este unul din motivele care definesc cel mai bine personalitatea acestui sat. Satele care nu au fîntînă comună sînt nesociabile, timide, mici la suflet. Fîntîna este locul de întîlnire, punctul către care converg toți vecinii, unde se schimbă impresii și se înprospătează spiritele. La fîntînă vorbesc femeile, se întîlnesc bărbații și, lîngă apa limpede, cresc sufletele lor și învață nu numai să se iubească ci și să se înțeleagă mai bine. Satul fără fîntînă este închis, întunecat, și fiecare casă este o lume aparte care se apără împotriva casei vecine. Acest sat se

numește Fuente ; Fintînă care-și păstrează inima în fintina binefăcătoare.“

Moare la Valvins, în vîrstă de 56 de ani, Stephane Mallarmé, șeful mișcării simboliste, autorul *După-amiezii unui faun*.

Se impune „*generația anului '98*“ căreia îi aparțin mari personalități ale literaturii spaniole : Miguel de Unamuno, Angel Ganivet, Azorín, Ramón Maria del Valle-Inclán, Ramiro de Maetzu, Antonio Machado, Juan Ramón Jiménez, Pio Baroja etc. „Ei ne relevă emoția peisajelor Spaniei, — spune Damaso Alonso în *Poetas españoles contemporáneos* — ceea ce noi înțelegem încă prin peisajele Spaniei. Atunci a început să se răspîndească o mai bună înțelegere a artei noastre populare. Ei au căutat o valoare estetică literaturii primitivilor noștri : Poemul Cidului, Berceo ; și de aici ajung — ei, aparent atît de puțin eroici — la vivificarea eroilor și a sfinților noștri. În sfîrșit : întregesc cu generozitate cultura spaniolă, încorporîndu-i genialii proscriși : El Greco, Góngora.“

Moare la Riga — unde era consul al Spaniei — Angel Ganivet (n. la Granada, în 1862), autorul celebrei cărți *Idearium español*.

24—25 aprilie Cuba este invadată de armatele S.U.A.

10 decembrie Se încheie, la Paris, tratatul de pace hispano-american prin care Spania renunță la suveranitatea sa asupra Cubei și cedează S.U.A. posesiunile : Puerto Rico, Guam și Filipine.

Apare *Balada închisorii* din Reading a lui Oscar Wilde. Are loc premiera piesei *Cyrano de Bergerac* a lui E. Rostand.

1898-1914 Lorca frecventează o vreme liceul din Almería, întrerupîndu-și studiile din pricina unei maladii. Familia Lorca se mută la Granada, unde Federico absolvă cursurile colegiului Sagrado Corazón de Jesus. Studiază filozofia, litera și dreptul la Universitatea din Granada (începînd din 1914). Tot în

această perioadă ia lecții de ghitară și de pian. Cunoștințele muzicale însușite în prima tinerețe îi vor folosi mai târziu la culegerea și armonizarea unor vechi cîntece populare.

Se impune în rîndul elitei intelectuale și artistice a Granadei.

1902 Apare *Estetica* de Benedetto Croce.

1904 *Livada cu vișini* de A. P. Cehov.

1905 Apare volumul lui Ruben Darío : *Cîntece de viață și de speranță*.

1909 *Pasărea albastră* de M. Maeterlinck.

Requiem de Rainer Maria Rilke.

1911 *Poezii complete* de Ruben Darío.

1912 *Peisaje din Castilla* de Antonio Machado Ruiz.

Giovanni Papini : *Un om sfîrșit*.

Shaw : *Cezar și Cleopatra*.

1913 *Poezii* de Georg Trakl.

Miguel de Unamuno : *Sentimentul tragic al vieții*.

1914 *Cantando por ambos mundos* (Cîntînd pentru ambele lumi) de Salvador Rueda.

1915 Apar *Sonetele morții* ale Gabrielei Mistral.

1916 Lorca scrie primele poezii.

Manuel de Falla compune *Nopti în grădinile Spaniei*.

1917 *Buletinul Centrului Artistic din Granada* publică primul studiu literar al lui Lorca închinat lui Francisco de Rojas y Zorilla (1607-1647).

Călătorie de studii prin Castilla și alte regiuni, sub conducerea lui Martin Domínguez Berrueta — profesor la Universitatea din Granada — la care au mai participat : Paquito Rodriguez, Luis Mariscal, Ricardo Ortega, Miguel Martínez, Carlón, Rafael Ibáñez. La Baeza (Andalucía) îl cunoaște pe Antonio Machado, care era profesor de franceză la colegiul din localitate.

1918 Apare, la Granada, primul volum al lui Federico García Lorca, *Impresiones y paisajes* (*Impresii și peisaje*), cuprinzînd o serie de excelente poeme în proză, inspirate de călătoria de studii amîntită.

Apare *Platero y yo* (*Platero și eu*), celebra carte a lui Juan Ramón Jiménez.

Guillaume Apollinaire publică *Caligrame*, Poezii de pace și de război.

1919 Federico García Lorca pleacă la Madrid, la Universitate, unde avea să urmeze cursurile, cu întreruperi, pînă în 1923. Se împrietenește cu José Antonio Rubio, Alberto Jiménez, Luis Buñuel, Eduardo Marquina, Juan Ramón Jiménez (laureatul de mai tîrziu al Premiului Nobel), Gregorio Martínez Sierra, Salvador Dalí, José Bergamín, Rafael Alberti etc.

1920 22 martie Are loc la Teatrul Eslava din Madrid premiera primei sale piese, *El maleficio de la mariposa* (*Vraja fluturelui*).

Paul Valéry publică *Cimitirul marin*.

1921 La Madrid apare primul său volum de versuri: *Libro de poemas* (*Carte de poeme*), în care sînt adunate poeziile scrise între anii 1918-1921. Cartea este foarte bine primită; la 30 iulie Adolfo Salazar o comentează în *El Sol* din Madrid, într-un articol intitulat *Un poet nou* (*Un poeta nuevo*).

10 septembrie Apare *Balada piațetei* (*Balada de la placeta*), în *Poetas españoles contemporáneos*.

Juan Ramón Jiménez îi publică, în nr. 2 al revistei *Indice*, *Grădina brunetelor* (*El jardín de las morenas*), în nr. 3, *Suita oglinzilor* (*Suite de los espejos*) și, în nr. 4, *Noapte* (*Noche*).

Scrive unele poezii din *Canciones*.

Începe războiul de eliberare națională al rifanilor din Maroc, care va dura pînă în 1926. La 23 iulie are loc bătălia de la Anoual în care rifanii, conduși de Abd el-Krim, înfrîng trupele spaniole.

1922 13-14 iunie Sărbătoarea *Cante jondo*, organizată la Granada de Manuel de Falla și Federico García Lorca.

Juan Ramón Jiménez publică *Segunda antologia poética* (1898-1918).

J. Joyce publică *Ulissee*.

1923 Sărbătoare pentru copii, organizată de Federico García Lorca și Manuel de Falla, la Granada, în ziua de 5 ianuarie. Din program: *Cei doi palavragii* de Cervantes, cu muzică din *Povestea soldatului* de Strawinsky; *Fata care stropește busuiocul și prințul iscoditor*, dialogată și adaptată pentru scenă de F. G. Lorca, muzica de Debussy, Albéniz, Rafael și Predell, decorurile de Lorca.

Își ia licența în Drept la Universitatea din Granada, în același timp cu poetul Guillermo de Torre.

13 octombrie Apare în revista *España*, la Madrid, un articol al lui Melchor Fernández Almagro, intitulat: *Universul liric al lui García Lorca*.

13 septembrie Are loc lovitura de stat militară a generalului Primo de Rivera care instaurează dictatura militară.

15 septembrie Se constituie un directoriu militar. Sînt dizolvate partidele politice, organizațiile muncitorești, cortesurile și municipalitățile.

18 decembrie Se încheie la Paris Convenția anglo-franco-spaniolă prin care Tangerul (Tanja) este declarat „zonă internațională cu regim permanent de neutralitate“.

Fernando de los Rios, protector al lui Lorca, este destituit

din postul de profesor de drept al Universității din Granada.

Apar *Sonetele către Orfeu* și *Elegiile duineze* ale lui Rainer Maria Rilke.

1924 Termină volumul *Canciones (Cîntece)*.

Începe să scrie *Romancero gitano (Romancero țigan)*.
Concepe ideea piesei *Doña Rosita o el lenguaje de las flores (Doña Rosita sau graiul florilor)*.

Unamuno este deportat (în februarie) în insulele Canare.
Saint John Perse publică *Anabasis*.

1925 Lorca termină, la Granada, piesa *Mariana Pineda*, „romanță populară în trei stampe“, în care sînt evocate luptele de eliberare ale patrioților din sudul Spaniei, în timpul domniei lui Fernando al VII-lea. Piesa era, în același timp, un protest împotriva regimului dictatorial al lui Primo de Rivera.

Începe interesanta corespondență cu Jorge Guillén, în care abundă, printre creionări fugare, de atmosferă a epocii, confesiunile literare, profesia de credință.

Locuiește o vreme la Cadaqués, în casa lui Salvador Dalí și a Anei Maria Dalí, prieteni intimi ai poetului, cărora le citește *Mariana Pineda*.

Apare *Doña Inés* a lui Azorín (Juan Martínez Ruiz).
Autonomia Cataloniei este suprimată.

1926 Aprilie Publică în *Revista de Occidente*, înființată și condusă de José Ortega y Gasset, *Oda la Salvador Dalí*.

La 8 aprilie citește la Ateneul din Valladolid — prezentat de Jorge Guillén și Guillermo de Torre — poeme din cărțile în pregătire: *Canciones*, *Poema del cante jondo*, *Romancero gitano*. Manifestarea

este comentată în revista *El Norte de Castilla*, din Valladolid, de Francisco de Cossío.

Serie în Lanjarón (Granada) poemul *Reyerta de gitanos*, inclus mai târziu în *Romancero gitano* sub titlul *Reyerta (Încăierare)*.

Termină prima versiune a piesei *La zapatera prodigiosa (Nemaipomenita pantofăreasă)*.

Octombrie Omagiu poetului granadin Pedro Soto de Rojas (1590-1658). Conferința ținută de Lorca la Ateneul din Granada este publicată în *El defensor de Granada*.

1927 Ianuarie-aprilie Lorca se află în Granada. Corespondență cu Guillermo de Torre.

1 martie Publică în *La Gaceta literaria* din Madrid, *La sirena y el carabinero* — poem dedicat lui Guillermo de Torre.

Aprilie În revista *Verso y prosa* — buletin al noii literaturi (supliment literar al publicației *La Verdad*, din Murcia, condusă de Juan Guerrero Ruiz) — publică *Viñetas flamencas*, unul din ciclurile volumului *Poema del cante jondo*.

La editura *Literal* din Málaga, condusă de Manuel Altolaguirre și Emilio Prados, apare volumul *Canciones*, cuprinzând poeme din perioada 1921-24.

Mai Lucrează la opera sa, rămasă necunoscută, *El sacrificio de Ifigenia*.

25 iunie — 2 iulie Prietenii săi : Salvador Dalí, J. V. Foix, Josep Carbonell, M. A. Casanyes, Luis Góngora, Regino Sainz de la Maza, Luis Montanyá, Rafael Barradas, J. Gutiérrez Gili, Sebastian Gasch, organizează la Galeriile Dalmán din Barcelona o expoziție a desenelor lui Lorca. Sint expuse 24 desene.

24 iunie Compania Margarita Xirgu joacă în premieră, la Barcelona, în Teatrul Goya, piesa *Mariana Pineda*. Decorurile sint semnate de Salvador Dalí.

Iulie-septembrie Apar în *Verso y prosa* din Murcia poemele : *Romance de la luna de los gitanos* (inclusă în *Romancero gitano* cu titlul : *Romance de la luna, luna*), *Estampa del cielo*, *Tres historietas del viento, Escuela*.

12 octombrie Premiera la Madrid (la Teatrul Fonalba) a piesei *Mariana Pineda*, jucată tot de compania Margaritei Xirgu. Pleacă la Granada unde proiectează revista *Gallo Sultán* (care va apărea în 1928 cu titlul : *Gallo — Cocosul*).

Începe corespondența cu Sebastian Gasch.

Decembrie Din inițiativa lui Ignacio Sánchez Mejías, Ateneul din Sevilla, condus de Rafael Blasco Garzón, organizează o șezătoare literară la care sînt invitați Lorca, Dámaso Alonso, Jorge Guillén, Gerardo Diego, Juan Chabás, José Bergamín, Rafael Alberti, Mauricio Bacarisse.

Tricentenarul morții lui Góngora. Cu acest prilej, Lorca citește la Granada eseul : *La imagen poética de don Luis de Góngora*.

Generația anului '27 : F. G. Lorca, Pedro Salinas, Jorge Guillén, Gerardo Diego, Dámaso Alonso, Vicente Aleixandre, Rafael Alberti, Luis Cernuda, Emilio Prados, Manuel Altolaguirre, Pedro Garfias, Juan Larrea, Moreno Villa etc.

Ramon del Valle-Inclán publică *Curtea miracolelor*.

27 iulie Se constituie Federația Anarhiștilor din Iberia.

12 septembrie Printr-un decret regal se instituie Adunarea Națională Consultativă.

1928 *Februarie* Apare la Granada revista *Gallo* care se epuizează în două zile. Lorca publică în primul număr *Historia de este gallo*. Numărul este ilustrat de Dalí.

Dispută la Universitatea din Granada între „gallistas” și „no gallistas”.

Martie Publică în revista *Carmen* din Santander, condusă de Gerardo Diego, poemul *Soledad*.

Vede lumina tiparului al doilea număr din *Gallo* care înregistrează un fiasco. Printre altele, sumarul conține „manifestul antiartistic catalan” semnat de Salvador Dalí și Sebastián Gasch.

Apare, editat de *Revista de Occidente*, *Primer romancero gitano*, cuprinzând poeme din anii 1924-27. *Septembrie* Publică la Madrid, în *La Farsa*, piesa *Mariana Pineda*.

Conferențiază la Granada despre *Imaginación, inspiración, evasión*.

Decembrie Tipărește în *Revista de Occidente*, *Oda al Santísimo Sacramento del Altar*.

1929 *Februarie* Apare ediția a doua a volumului *Canciones*, editată de *Revista de Occidente*.

Aprilie Spectacol cu *Mariana Pineda* la Granada.

Mai Tot la Granada, recital de poezie. Lecturi din *Libro de poemas, Canciones, Romancero gitano*.

Pleacă la New York, pe itinerariul : Madrid, Paris, Londra, Oxford, Scoția, New York. Studiază engleza la Columbia University. Se împrietenește cu Federico de Onís și Leon Felipe. Către sfârșitul verii pleacă la Catskill Mountains, de unde se reîntoarce, toamna, la Columbia University.

16 decembrie Este sărbătorită Antonia Mercé (La Argentina) din inițiativa Institutului spaniol din New York. Lorca citește cu acest prilej versuri din *Poema del canto jondo*. În toată această perioadă descoperă treptat New York-ul, vizitând muzee, frecventând teatrele, cinematografele și, în special, cartierele orașului : cel al negrilor — Harlem-ul —, al evreilor etc. Aceste sondaje în lumea de jos a Americii i-au inspirat celebrele poeme : *Odă la regele din Harlem*, *Odă la Walt Whitman*, *Cimitir evreiesc*,

Comportarea și paradisul negrilor etc., tablouri dure, lucrate în *aqua forte*, ale vieții americane.

1930 Continuă să locuiască la New York unde-și întâlnește o parte dintre prietenii mai vechi : José Antonio Rubio, Dámaso Alonso, Ignacio Sánchez Mejías. Se împrietenește, de asemenea, cu Andres Segovia ; armonizează pentru *La Argentinita* diverse cîntece : *Los cuatro muleros (Cei patru catîrari)*, *Los pelegrinitos (Micii pelegriini)*, *Debajo de la hoja (Sub frunza...)* etc. ale căror versuri au fost incluse postum în ciclul *Cantares populares (Cînturi populare)*. Scrie o mare parte din piesa *La zapatera prodigiosa (Nemaipomenita pantofăreasă)*.

Primăvara Pleacă în Cuba, invitat de Institutul hispano-cuban de cultură, unde ține patru conferințe : *Teoria y juego del duende (Teoria și jocul spiridușului)*, *Soto de Rojas*, *Lo que canta una ciudad de noviembre a noviembre (Ceea ce cîntă un oraș din noiembrie în noiembrie)*, *Las nanas infantiles (Cîntecele de leagăn)*. Vizitează întreaga insulă. Reînnoadă amiciția cu Adolfo Salazar care era în trecere prin Cuba. Scrie fragmente de proză suprarrealistă și citeva scene din piesa *Así que pasen cinco años (Treacă astfel cinci ani)*.

Publică în revista *Musicalia* din Havană celebrul poem *Son de negros*, iar în *Revista de Avance*, *La dezollación del Bautista (Decapitarea lui Bautista)*.

Vara Se întoarce în Spania.

24 decembrie Are loc la Madrid, la Teatrul Español, premiera piesei *La zapatera prodigiosa* (versiunea prescurtată), jucată de compania Margaritei Xirgu.

În acest an, în Spania, se petrec evenimente importante : La 28 ianuarie se prăbușește dictatura militaro-monarhică, odată cu demisia lui Primo de Rivera.

13 aprilie La Barcelona este proclamată Republica Catalană.

14 aprilie Regele Alfonso al XIII-lea abdică. Spania este proclamată republică. Liderul Partidului Liberal: Alcalá Zamora y Torres formează un guvern provizoriu de coaliție.

Septembrie Victoria electorală a lui Cossío, candidatul republicanilor, asupra lui Primo de Rivera, candidatul dreptei. Salvador Dalí termină *Persistența memoriei*.

Eugene O'Neill : *Din jale s-a-ntrupat Electra*.

Honegger compune *Strigătul lumii*.

Auguste Piccard reușește prima ascensiune stratosferică în balon (15781 m).

La New York se termină construcția zgiriei-norului Empire State Building (102 etaje, 281 m).

1932 Lorca publică în revista *Residencia* din Madrid eseuul *La imagen poética en don Luis de Góngora*. Fernando de los Ríos, fostul său profesor și protector, este numit ministru al Educației. El încredințează lui Lorca și lui Eduardo Ugarte conducerea teatrului universitar spaniol „La Barraca“, care-și propune popularizarea, în masele țărănești și muncitorești, prin turnee, a capodoperelor dramaturgiei clasice spaniole. Până la izbucnirea războiului civil teatrul „La Barraca“ a dat nenumărate spectacole în provinciile Andalucia, Aragon, Castilla etc. În repertoriul permanent erau incluse, printre altele, piesele: *La vida es sueño* (*Viața e vis*) de Calderón de la Barca, *Fuenteovejuna* (*Fântâna turmelor*) de Lope de Vega, *El burlador de Sevilla o el Convidado de Piedra* (*Înșelătorul din Sevilla sau invitatul de piatră*) de Tirso de Molina, piesele într-un act (*entremeses*) ale lui Cervantes etc. Lorca ține un ciclu de conferințe la Madrid, Sevilla, Valladolid, San Sebastian, Salamanca etc. La Salamanca îl vizitează pe Una-

muno, pe atunci rector al Universității.
Vara Scie piesa *Bodas de sangre* (*Nunta însingurată*).

Septembrie Citește într-un cerc restrâns, în casa lui Carlos de Morla, prietenul său, piesa proaspăt terminată.

24 ianuarie Este desființat ordinul iezuiților.

E. Caldwell : *Drumul tutunului*.

Fr. Mauriac : *Cuibul de vipere*.

A. Giacometti realizează : *Palat, ora 4 dimineața*.

J. Chadwick descoperă experimental neutronul.

H. C. Urey descoperă hidrogenul greu (deuteriul).

E. O. Lawrance și M. S. Livingstone construiesc primul ciclotron.

1933 8 martie Premiera *Nuntei însingurate* la Teatrul Beatriz din Madrid.

5 aprilie Premiera piesei *Amor de Don Perlimplín con Belisa en su jardín* (*Dragostea lui Don Perlimplín cu Belisa în grădina sa*).

Publică, în revista *Los Cuatro Vientos* din Madrid, poemul *Oda al rey de Harlem*, din ciclul *Poeta en Nueva York*.

Colaborează la reprezentările *Amorului vrăjitor* (*El amor brujo*) al lui de Falla.

Septembrie Începe lungul voiaj în America de Sud (Argentina, Uruguay și Brazilia), fiind invitat în Argentina să asiste la premiera *Nuntei însingurate* (cu Lola Membrives în rolul principal) și să țină un ciclu de conferințe. Ajunge la Buenos Aires la 13 octombrie și rămîne pe continent pînă la 27 martie anul următor. Sint, în acest interval, jucate piesele : *Mariana Pineda* și *La zapatera prodigiosa*, iar Lorca pune în scenă *La dama boba* (*Doamna neroadă*) de Lope de Vega.

Publică în *La Nacion* din Buenos Aires poezia *Canto nocturno de los marineros andaluces* (*Cîntec nocturn al marinarilor andaluzi*), leagă noi prietenii cu Victoria Ocampo, Amorim, Blanco Amor, Gonzales Carbalho, Suero, Molinari etc. Călătoria în America de Sud este încununată de omagiul adus poetului granadin de reprezentanții tuturor republicilor de pe continent.

În Mexic îi apare poemul *Oda a Walt Whitman*, iar în revista *Los Cuatro Vientos* din Madrid piesa *El publico* (*Publicul*).

Malraux publică *Condiția umană*.

Franklin Roosevelt este ales președinte al S.U.A.

Adolf Hitler devine cancelar, inaugurînd sîngeroasa dictatură nazistă care avea să declanșeze, cîțiva ani mai tîrziu, cea de a doua conflagrație mondială.

În Spania, la 29 octombrie, ia ființă Falanga spaniolă, partid de structură fascistă care, cîteva luni mai apoi, la 13 februarie 1934, avea să fuzioneze cu o altă organizație fascistă : Junta Național-Sindicalistă de ofensivă, creație a lui Ledesma și Redondo.

1934 Gerardo Diego publică la Madrid antologia *Poesia española*, în care Lorca figurează cu *Poetica* sa și două poezii inedite : *El llanto* (*Casida del llanto — Casida plînsului*) și *Cancion de la muerte pequeña* (*Cîntecul morții mici*).

Aprilie Lorca se întoarce în Spania din călătoria făcută în America de Sud.

Viața republicii spaniole este marcată de agitații sociale și de un climat politic sumbru, culminînd cu intrarea în guvern a trei membrii ai Confederației Autonome de Dreapta (C.E.D.A.), la 29 octombrie și, între 5 și 20 noiembrie, cu răscoala armată a muncitorilor din Asturia.

13 august La ora 9,45 moare, în urma rănilor provocate de un taur în corrida din 11 august de la Manzanares, celebrul toreador Ignacio Sánchez Mejías, prietenul intim al lui Lorca.

29 decembrie Premiera piesei *Yerma* la Teatrul Español, cu Margarita Xirgu. Decorurile au fost semnate de Burmann.

Giraudoux publică *Lupta cu îngerul*.

W. Disney prezintă în premieră pe ecrane primul *Mickey* în culori.

1935 Ianuarie Anunță într-un interviu că are în lucru, aproape terminată, tragedia *La destrucción de Sodoma* (*Nimicirea Sodomei*).

Se proiectează un banchet cu prilejul succesului piesei *Yerma*. Lorca renunță însă. I se trimite o scrisoare omagială semnată de Victorio Macho, Juan Ramón Jiménez, Alejandro Casona, Adolfo Salazar, Ramón del Valle-Inclán ș.a.

12 martie Citește în Teatrul Español din Madrid, cu prilejul celei de a 100-a reprezentații a *Yermei* ciclul *Llanto por Ignacio Sánchez Mejías* (*Bocet pentru Ignacio Sánchez Mejías*).

18 martie Premiera versiunii amplificate a piesei *La zapatera prodigiosa*, jucată la Coliseum din Madrid de Lola Membrives, în regia lui Lorca. Scenografia o semnează Fontanals.

În numărul din martie al publicației *El Tiempo Presente* apare poezia *Tierra y Luna* (*Pământ și Lună*).

2 aprilie Ultima reprezentație cu piesa *Yerma*, la Teatrul Español din Madrid.

11 mai Se reprezintă la Madrid *Retablillo de Don Cristobald*.

23 mai Apare, într-o editură madrilenă condusă de José Bergamín, *Llanto por Ignacio Sánchez Mejías*, cu ilustrațiile lui José Caballero. Pagina literară a ziarului *La Provincia* din Huelva îi omagiază pe Lorca și Caballero pentru placheta închinată marelui toreador.

Revista *El Sol* publică *Charla sobre teatro (Conversație despre teatru)*.

Apar *Seis poemas galegos (Șase poeme galiciene)* cu o prefață de Eduardo Blanco Amor.

La New York are loc premiera piesei *Nunta însin-gerată*.

August Termină de scris *Doña Rosita la soltera (Doña Rosita cea nemăritată)*.

Octombrie Pablo Neruda îi publică în revista sa *Caballo Verde para la Poesía*, la Madrid, poemul *Nocturno del hueco (Nocturna golului)*.

13 decembrie La Barcelona, premiera piesei *Doña Rosita o el lenguaje de las flores (Doña Rosita sau limbajul florilor)*. Primire triumfală, i se solicită interviuri, este sărbătorit, citește din volumul *Poetul la New York*.

Publică în *Almanaque literario (Almanahul literar)*, scos de Miguel Perez Ferrero, Guillermo de Torre și E. Salazar Chapela, un grupaj de patru poezii din volumul în lucru *Divan del Tamarit*.

G. Seferis publică *Legendă*.

J. Huizinga : *Criza civilizației*.

W. N. Stanley descoperă sistemul de cristalizare a virusurilor.

G. Domagk descoperă sulfamida, pe care o introduce în terapia antibacteriană.

M. Ponte, H. Gution și W. Watt inventează — concomitent — radarul.

1936 21 ianuarie Editura Cruz y Raya tipărește *Nunta însingerată*.

18 aprilie Cu ocazia sărbătoririi poetului Luis Cernuda pentru volumul, proaspăt apărut, *La realidad y el deseo (Realitatea și dorința)*, Lorca rostește un toast omagial.

La Editura Héroe din Madrid, a lui Concha Mendez și Manuel Altolaguirre, apare placheta *Primeras canciones (Întîiele cîntece)*, antologînd poezii scrise în anul 1922.

Mai Proiectează o nouă călătorie la New York și în Mexic.

22 mai Lorca asistă la un banchet dat în onoarea celor trei scriitori francezi — Jean Cassou, André Malraux și Lenormand — veniți la Madrid ca reprezentanți ai Frontului Popular din Franța.

Iunie În casa doctorului Eusebio Oliver citește unor prieteni (Dámaso Alonso, Jorge Guillén, Guillermo de Torre și alții) piesa *La casa de Bernarda Alba*.
10 iunie Apare în *El Sol* — publicat de Bagaría — *Diálogo con un caricaturista salvaje (Dialog cu un caricaturist sălbatec)*.

Situația gravă din Spania — atmosferă revoluționară, greve generale organizate de muncitori, pe de o parte, și asasinate și atentate organizate de reacțiunea conservatoare, pe de alta — îl determină pe Lorca să renunțe la proiectul său de a vizita New York-ul și Mexicul.

16 iulie După îndelungi ezitări, Lorca părăsește Madridul plecînd spre Granada, însoțit de poetul Luis Rosales. Se retrage în *Huerta de San Vicente* alături de familia sa.

Fiindu-i amenințată viața de către falangistii din Granada, Lorca se refugiază în casa familiei Rosales.

17 august Lorca este arestat și dus la Guvernămintul civil. H. G. Wells, în numele Pen-Clubului In-

ternațional, trimite o telegramă generalului Valdés, noul guvernator civil al Granadei, cerînd garanții pentru viața poetului. Luis Rosales solicită o audiență urgentă guvernatorului, încercînd să obțină eliberarea lui Lorca.

19 august Lorca este asasinat pe drumul dintre Viznar și Alfacar. Cîteva zile mai tîrziu, pe străzile Madridului, vînzătorii de ziare strigă cumplita veste : „Federico García Lorca ! Federico García Lorca ! Împușcat la Granada !“

15 ianuarie Este creat *Frontul Popular*, format din comuniști, socialiști și republicani de stînga.

16 februarie Au loc alegerile parlamentare cîștigate de Frontul Popular (268 din 473 mandate).

19 februarie Liderul republicanilor de stînga, Manuel Azaña, formează un guvern de coaliție.

1 aprilie Organizațiile de tineret comuniste și socialiste se unifică sub denumirea de Uniunea Tineretului Socialist Unit, în fruntea căreia este ales Santiago Carillo.

10 mai Manuel Azaña este ales președintele Republicii, iar Casares Quiroga formează un nou guvern la 12 mai.

17-18 iulie Armatele din Africa se răscoală contra guvernului.

Rebeliunea militaro-fascistă împotriva Republici declanșează războiul civil din Spania (iulie 1936 — martie 1939).

19 iulie Demisionează guvernul Casares Quiroga ; José Giral y Pereyra formează un nou guvern.

23 iulie În Catalonia, patru partide muncitorești fuzionează formînd Partidul Socialist Unit din Catalonia.

30 iulie La Burgos se formează Junta Apărării Naționale. Antonio Machado publică impresionantul poem : *Crima s-a-ntîmplat la Granada !*

31 decembrie Moare, la Salamanca, marele scriitor și filozof Miguel de Unamuno y Jugo (1864-1936).

T. B.

CARTE DE POEME

(1921)

Fratelui meu Paquito

POETICĂ

[Convorbire cu G(eraldo) D(iego)]

Dar ce-ți pot spune eu despre Poezie ? Ce-ți pot spune despre acești nori, despre acest cer ? Privește, privește, privește-i, privește-l și nimic mai mult. Vei înțelege că un poet nu poate spune nimic despre Poezie. Să lăsăm asta criticilor și profesorilor. Nici tu, nici eu, nici un poet nu știm ce este Poezia.

Este aici : privește. Ți țin focul în mâinile mele. Îl înțeleg și lucrez cu el perfect, dar nu pot vorbi despre el fără literatură. Eu înțeleg toate artele poetice ; aș putea să vorbesc despre ele dacă nu mi-aș schimba părerea din cinci în cinci minute. Nu știu. Poate că într-o zi o să-mi placă poezia rea foarte mult, așa cum astăzi îmi place (ne place) la nebunie muzica rea. Voi da foc Partenonului noaptea, pentru a începe să-l înalț dimineața și pentru a nu-l termina niciodată.

În conferințele mele am vorbit uneori despre Poezie, dar singurul lucru despre care nu pot vorbi este poezia mea. Și nu pentru că nu sînt conștient de ceea ce fac. Dimpotrivă, dacă este adevărat că sînt poet prin grația lui Dumnezeu — sau a Diavolului — este tot atît de adevărat că sînt grație tehnicii și efortului, și pentru că îmi dau foarte bine seama de ceea ce este un poem.

CUVINTE DE JUSTIFICARE

Ofer în această carte întreaga ardoare juvenilă și chinul și ambiția fără măsură, imaginea exactă a zilelor mele de adolescență și tinerețe, acele zile care leagă clipa de astăzi cu însăși copilăria mea nu de mult sfârșită.

În aceste pagini dezordonate se află reflecția fidelă a inimii și a spiritului meu, colorată cu nuanța pe care i-o va da, dominînd-o, viața palpitantă din jur, abia născută pentru privirea mea.

Nașterea fiecăreia dintre aceste poezii pe care le ai în mîinile tale, cititorule, se înfrățește cu însăși nașterea unui nou lăstar al arborelui muzical al vieții mele în floare. Josnicie fie disprețuirea acestei opere care este atît de legată de propria mea viață.

Pe deasupra stîngăciilor sale, pe deasupra limitelor sale certe, această carte va avea virtutea, între altele multe pe care le semnalez, de a-mi aminti în fiecare clipă copilăria mea pătimașă hoinărind goală prin izlazurile unei cîmpii pe un fundal de lanțuri de munți.

CÎNTEC DE TOAMNĂ

—
Astăzi simt în inimă
un tremur vag de stele
dar mi se pierde calea
în sufletul ceții.
Lumina îmi retează aripile
și durerea tristeții
îmi îneacă-amintirile
în fîntîna ideii.

Albi sînt toți trandafirii,
la fel ca durerea-mi de albi,
și nu sînt albi trandafirii
fiindcă-ar fi nins peste ei.
Înainte-au avut curcubeul.
Peste inimă ninge de-asemeni.
Zăpada inimii are
fulgi de săruturi și scene
ce se-afundară-n lumina sau umbra
celui ce gîndește la ei.

De pe roze cade zăpada,
neaua inimii însă rămîne
și ghiara anilor
face un giulgiu din ele.

Zăpada se va topi
cînd moartea ne-ajunge ?
Sau dincolo o altă zăpadă va fi
și alți trandafiri mai frumoși ?

Va fi împăcarea cu noi
cum Crist ne învață ?
Sau nicicînd nu va fi cu putință
dezlegarea problemei ?

Și dacă iubirea ne-nșală ?
Cine ne-nsufletește viața
dacă ne-afundă crepusculul
în adevărata cunoaștere-a Binelui
ce poate că nici nu există,
și-a Răului zvicnind pe aproape ?

Dacă speranța se stinge
și-ncepe babilonia,
ce făclie va lumina
căile de pe Pămînt ?

Dacă azurul este-o iluzie,
ce va fi inocența ?
Inima ce va mai fi
dacă Amor nu are săgeți ?

Dacă moartea e moarte
ce se va-ntîmpla cu poezii,
cu adormitele lucruri
de care nimeni nu-și amintește ?
O, soare-al speranțelor !
Apă limpede ! Lună nouă !
Inimi ale copiilor !
Suflete aspre-ale pietrelor !
Astăzi în inimă simt
un tremur vag de stele
și toți trandafirii sînt
la fel ca durerea-mi de albi.

GIRUETĂ

Vînt de sud,
oacheș, fierbinte,
pe piele-mi ajungi
aducîndu-mi sămînța
de-aprinse
priviri, plin de
flori de portocal.

Luna-nroșești
și tînguitori faci
plopilor prizonieri, dar vii
prea tîrziu !
Am și-nfășurat noaptea basmului meu
pe etajeră !

Fără nici un vînt
ia-mă în seamă !
învîrtește-te, inimă ;
învîrtește-te, inimă.

Vînt de nord,
urs alb al vîntului !

Pe piele-mi ajungi
tremurător de-aurore
boreale,
cîmpul pelerina ta de căpitani
fantome,
rîzînd în hohote
dantești.
O, lustruitor de stele !

Dar vii
prea târziu.
Mucegăit mi-e dulapul
și cheia-am pierdut-o.

Fără nici un vînt
ia-mă în seamă !
învîrtește-te, inimă ;
învîrtește-te, inimă.

Brize, gnomi și vînturi
de nicăieri.
Gize ale trandafirului
din petale piramide.
Alizee înțârcate
între aspri copaci,
flaute în vijelie
lăsați-mă !
În lanțuri puternice
îmi stă amintirea
și prizonieră-i pasărea
ce desenează cu triluri,
însurarea.

Lucrurile ce se duc nu se întorc niciodată,
toată lumea o știe,
și în luminoasa mulțime a vînturilor
e-n zadar să te plîngi.
Adevărat, plop, dirijor al brizei ?
e-n zadar să te plîngi.

Fără nici un vînt,
ia-mă în seamă !
învîrtește-te, inimă ;
învîrtește-te, inimă.

ELEGIE LA DOÑA JUANA NEBUNA ¹

Lui Melchor Fernández Almagro

Prințesă-ndrăgostită fără să fii iubită.
Garoafă roșie-n vale pustie și adîncă.
Mormîntul ce te-nchide tristețea îți prelinge
diagonal, prin ochii ce-n marmoră-a deschis.

Erai o porumbiță cu inimă imensă,
Castilianul sînge al gliei ți-a fost cuibul,
tot focul tău vărsat-ai într-un potir de nea
și vrînd să-i dărui viață aripile-ți s-au frînt.

Tu îți visai iubirea ca un infant să fie,
supus să te urmeze, mantia ta ducînd.
Și-n loc de flori, de versuri și perle-n coliere,
Moartea-un buchet îți dete de trandafiri uscați.

Purtai în piept aurora imensă-a Isabelei
de Segura. Melibea ². Cîntarea ta precum
a ciocîrliei care privește orizontul
spărgîndu-se, revine brusc, tristă, monotonă.

¹ Regina nefericită care, pierzîndu-și soțul, a întovărășit sicriul cu cadavrul acestuia, de la minăstirea Cartuja de Miraflores din Burgos, pînă în sudul Spaniei, la Granada ; *Doña Juana la Loca* este și titlul celebrei picturi a lui Francisco Pradilla y Ortiz (1846-1921), care ilustrează acest episod.

² Personaj principal din *Celestina* — tragicomedie în 21 de acte, atribuită lui Fernando de Rojas — avînd ca temă trista poveste de dragoste a doi tineri : Calixto și Melibea, ai căror părinți se opun sentimentelor lor. Magistrală pictură a moravurilor epocii (1499-1500), ea a avut o influență importantă asupra literaturii europene.

Burgosului ¹ temelia i-o clatină-al tău ți-păt.
Și-apasă psalmodia de cor călugăresc.
Și bate cu ecouri de clopote greoaie
pierzîndu-se în umbră prelung, tremurător.

Patima-aveai pe care în Spania-o dă cerul.
Patima de cearcăn, de plîns și de pumnal.
Divină, o, prințesă-a crepusculului roșu,
cu furca torcătoare din fier și fir de-oțel.

Nicicînd n-ai avut cuibul, mîhnitul madrigal,
lăuta trubadură ce plînge-n depărtare.
În solzi de-argint un tînăr îți fuse trubadurul
și un ecou de goarnă îndrăgostitu-i cîntec.

Și totuși, tu făcută ai fost pentru iubire,
pentru suspin făcută, alint și slăbiciune,
și pentru ca tristețea s-o plîngi la pieptul drag
desfoliind o roză-ntre buze, parfumată.

Ca să privești la luna brodată peste fluviu
și ca să simți tristețea ce-o duce-n sine turma
și să privești grădinile eterne ale umbrei,
prințesă brună care sub marmoră-acum dormi.

Oare deschiși ți-s ochii cei negri spre lumini ?
Ori șerpi se-ncolăciră pe sîinii-ți istoviți...
Pe unde-s sărutările în vînturi aruncate ?
Pe unde ți-e tristețea iubirii suferinde ?
Închisă în sipetul de plumb și în scheletul
tău, inima-ți sfărmată va fi în bucățele.

¹ *Burgos*, capitala provinciei cu același nume, situată pe malurile riului Arlanzón. Orașul a fost fondat de către Alfons al III-lea de Asturia, în anul 884, și a fost capitala comitatului, apoi a regatului de Castilla, jucînd un rol important în vechea istorie a Spaniei.

Granada te păstrează ca sfântă amintire,
prințesă brună care sub marmură-acum dormi
Julietta și-Eloisa au fost mărgăritare,
dar tu garoafă roșie ai fost, însingerată,
venită din pământul Castiliei, de aur,
să dormi între zăpadă și caștii chiparoși.

Granada ți-era patul de moarte, Doña Juana,
făclii, doar chiparoșii ;
sierra, altarul tău.
Altar de nea ce-alină neliniștile tale
cu apa ce-o coboară Daurul pîn-la tine !

Granada ți-era patul de moarte, Doña Juana,
Granada cu vechi turnuri și cu grădini tăcute,
a iederilor moarte pe zidurile roșii,
Granada ceții-albastre și-a mirtului romantic.

Prințesă-ndrăgostită și-amarnic răsplătită,
Garoafă roșie-n vale pustie și adîncă,
Mormîntul ce te-nchide tristețea îți prelinge
diagonal, prin ochii ce-n marmoră-a deschis.

GREIERE !

Mariei Luisa

Greiere !
Ferice de tine
care pe pat de pământ
mori beat de lumină !

Tu de la cîmpii ai aflat
tainele vieții,
și basmul zînei bătrîne
ce simțea născîndu-se iarba,
a rămas în tine închis.

Greiere !
Ferice de tine
că mori sub sîngele
unei inimi albastre.
Lumina-i Dumnezeu ce coboară,
iar soarele
spărtura pe unde se strecoară.

Greiere !
Ferice de tine
că-n agonia ta simți
toată povara azurului.

Orice suflet ce trece
prin porțile morții
merge cu capul plecat,
c-un aer alb, somnolent.
Cu glas de gînd.
Fără sunete...
Întristat,
acoperit cu tăcerea
care-i mîntia morții.

Dar tu, greier vrăjit,
mori țîrînd
și rămîi transfigurat
în sunet și lumină cerească.

Greiere !
Ferice de tine
că te-nfășură-n vălu-i
însuși Spiritul Sfînt
al luminii.

Greiere !
Stea sonoră
pe cîmpiile-adormite,

bătrîn prieten al broaştelor
şi-al cosaşilor negri,
morminte de aur ai
în razele tremurătoare
ale soarelui ce blînd te răneşte
în årşiţa verii,
şi soarele-ţi ia inima
s-o facă lumină.

Greiere, fii inima mea
în cereştile cîmpuri.
Să moară cîntînd încet
în cerul albastru, rănit,
şi cînd ea nu va mai fi,
o femeie pe care-o ghicesc
s-o-mprăştie cu mîinile ei
în ţărînă.

Iar singele meu peste cîmp
fie trandafiriul şi dulcele mîl
în care-şi împlîntă sapele
ţărani-osteniţi.

Greiere !
Ferice de tine
că te rănesc nevăzutele spade
ale azurului.

PLOAIA

Ploaia păstrează o taină vagă de duioşie,
un strop de somnolenţă dulce şi resemnată,
o melodie smerită se stîrneşte odată cu ea
făcînd să vibreze inima naturii,-adormită.

E albastrul sărut pe care-l primește Pământul,
mitul primordial ce tinde să se-mplinească.
Unirea, rece acum, între bătrînul cer și pămînt
cu o blîndețe de înserare statornică.

E-auroră de fruct. Cea care ne-o dăruie florile
și care ne miruie cu spiritul mărilor, sfînt.
Cea care împrăștie viața semănăturilor
și în suflet tristește pentru ceva fără țintă.

Nostalgia teribilă a unei pierdute vieți,
simțămîntul fatal că ne-am născut prea tîrziu,
sau iluzia neliniștită a unui mîine imposibil
cu apropiata tulburare a coloritului cîrnii.

Iubirea-n cenușiul ritmului său se trezește,
o biruință de sînge ară cerul nostru intim,
dar optimismul ni se preschimbă-n tristețe
să contemple picăturile moarte pe geamuri.
Și picurii sînt : ai infinitului ochi privitori
la alba nețîrmurire ce mamă le-a fost.

Fiece strop de ploaie pe geamul tulbure tremură
și răni divine îi lasă, diamantine.
Poeții apei sînt, ce-au văzut și gîndesc
la tot ce mulțimea de rîuri nu știe.

O, ploaie tăcută, fără furtună și vînturi,
ploaie liniștită, senină de talangă și suavă lumină,
ploaie bună și pașnică, tu, cea adevărată,
cea care cazi peste lucruri tristă și-ndrăgostită !

O, ploaie franciscană ce duci în picăturile tale
sufletul fîntînilor clare și-al măruntelor izvoare !
Cînd cobori peste cîmpii, liniștită,
trandafirii inimii mele se deschid la sunetele tale.

Cîntecul primordial pe care tăcerii îl spui
și povestea sonoră ce crengilor o-mpărtășești
le comentează plîngînd inima mea pustiiată
într-un negru și-adînc portativ fără cheie.

Sufletul meu păstrează tristețea ploii senine,
resemnata tristețe a lucrului de ne-nfăptuit,
am în orizont un luceafăr aprins
și inima mă-mpiedică să alerg să-l contemplu.

O, ploaie liniștită de arbori iubită,
ce ești peste pian emoționantă suavitate ;
dă-i inimii aceleași cețuri și rezonanțe
pe care le pui în inima naturii,-adormită !

DIAMANTUL

Diamantul unei stele
a brăzdat cerul adînc,
pasăre de lumină care
vrea din univers să scape
și fuge din cuibul imens
unde era prizonieră
fără să știe că poartă
legat la gît un lanț.

Vinători extraumani
acum vinează luceferi,
lebede de-argint curat
pe apa tăcerii.

Pueții de plop recită
abecedarul ; li-i dascăl
un plop bătrîn care-și mișcă
în liniște brațele moarte.
În muntele îndepărtat
acum vor juca toți morții
cărți. Nespus e de tristă
viața în cimitir.

Broască, începe-ți cîntecul !
Greiere, ieși din cotlon !
Faceți o pădure sonoră
cu flautele voastre. Eu zbor
neliniștit către casă.

Se zbat în creierul meu
doi porumbei sălbateci,
și-n orizont, departe,
apeductul zilei se surpă.
Cumplită roată a timpului !

MADRIGALUL VERII

Unește-ți gura roșie cu-a mea,
o, Estrella țigănă !
Sub aur solar de amiaz' voi mușca
mărul ce cheamă.

Printre măslinii verzi, pe colină
un turn maur sub cer e
ca pielea ta în culori de rugină,
cu gust de-auroră și miere.

Trupul tău fierbinte, -mi întinde
mana cerului sfânt
ce flori îi dăruie căii tihnite
și luceferi pe vînt.

Cum mi-ai dat, o, tu brună lucire,
de ce ? — mă întreb uneori —
sexul de crin plin de iubire,
sînii murmurători ?

Nu pentru chipu-mi bolnav de-ntristare ?
(O, stîngăcia-mi posacă !)
Milă de viața mea ți-a fost oare,
de cîntec săracă ?

Tinguirilor mele de ce n-ai ales
asudatele pulpe vînjoase
ale unui San Cristobal ¹ țărănesc, de la șes,
încete-n iubire, frumoase ?

Silvan femeiesc. Tu, aleasă-ntrupare
ce-mi ești Danaidă-a plăcerii.
Buzele tale-au aroma ce-o are
uscata holdă a verii.

Tulbure-mi ochii cîntarea ta lină.
Lasă-ți părul să fie
întins și solemn ca o pelerină
de umbră-n cîmpie.

Pictează-mi cu gura ta singerie
un cer al iubirii,
în carne, adînc, acea stea viorie
a nefericirii.

¹ Martir creștin din timpul lui Decio. Este patronul automobiliștilor. Sărbătorirea sa se face la 10 iulie.

Ochilor tăi deschiși i-au rămas
prizonier andaluzu-mi pegas ;
mîhnit adînc va zbura, visător,
cînd o să-i vadă că mor.

Și de nu mă iubești, la fel te-oi iubi
pentru privirea-nnoptată,
precum ciocîrlia zorii de zi
pentru roua curată.

Unește-ți gura roșie cu-a mea,
o, Estrella țigană !
Lasă-mă-n clarul amiezii-a mușca
mărul ce cheamă.

CÎNTECE NOI

Spune-nserarea : „Mi-e sete de umbră !“
Spune luna : „De luceferi mi-e sete !“
Fîntîna limpede cerșește buze
și vîntul suspină.

Mi-e sete de-arome și rîsete,
sete de cîntece noi
fără lună și crini
și fără moarte iubiri.

Un cîntec de mîine care să miște
liniștitele iazuri
ale viitorului. Și de speranță să umple
milul și undele lor.

Un cîntec luminos și-odihnitor
plin de gînd,
neatins de tristeți și mîhniri,
neatins de iluzii.

Cîntec fără carne lirică ce umple
de rîsete liniștea
(un stol de porumbițe oarbe
aruncate misterului).

Cîntec care să meargă în inima lucrurilor
și în sufletul vîntului,
și care să afle odihnă în bucuria
inimii nemuritoare.

ELEGIA TĂCERII

Tăcere. unde îți duci
cristalul tău aburit
de rîsete și de cuvinte,
și suspinele pomului ?
Cum cureți, tăcere,
roua cîntecului
și sonorele pete.
pe care mări depărtate
le lasă pe imacularea
senină a mîntiei tale ?
Rănile cine-ți închide
cînd peste cîmpuri
vreo bătrînă fîntînă
darda înceată-și împlîntă-n
cristalul tău uriaș ?

Unde te duci dacă-n amurg
te rănesc clopotele
și-ți sfarmă încremenirea
stolurile de strigături
și marea larmă-aurită
prăvălită pe-albaștri
munți hohotind ?

Vîntul iernii
îți sparge în țandări azurul,
și-ți taie dumbrăvile
tînguirea tăcută
a vreunui rece izvor.
Unde-ți așezi mîinile
întîlnești ghimpele rîsului
sau fierbîntea izbitură
de bardă a patimii.
Dacă te duci către astre
țîuitul solemn
al păsărilor albastre
rupe marele echilibru
din ascunsul tău craniu.

Fugind de sunet
tu însuși sunetul ești,
spectru al armoniei,
fum de țipăt și cîntec.
În nopțile întunecate
tu vii să ne spui
cuvîntul nemărginit,
fără suflare și buze.
Sfredelită de stele
și coaptă de muzică,
unde îți duci, tăcere,
durerea extraumană,
durerea de-a fi prizonieră
în capcana de sunete,

acum, cînd pe vecie îți este
izvorul tău sfînt înfundat ?

Tulburi de gînduri
azi undele tale tîrăsc
cenușa sonoră,
durerea de-odinioară.
Ecourile țipetelor
ce s-au dus pe vecie.
Zgomotul îndepărtat
al mării, mumificat.

Dacă Iehova a adormit,
urcă la tronul-i strălucitor
sparge-i în cap
un luceafăr stins
și sfîrșește definitiv
cu muzica eternă,
armonia sonoră
a luminii și, între timp,
întoarce-te la obîrșia ta,
unde în noaptea eternă,
înainte de Dumnezeu și de timp,
izvorai liniștită.

BALADA UNEI ZILE DE IULIE

Tălăngi de argint
poartă boii.

—Unde mergi, fata mea,
de soare și nea ?

— Merg la margaretele
din livada verde.

— Livada-i departe foarte
și ție ți-e frică.

— De egretă și umbră
nu se teme dragostea mea.

— Se teme de soare, fata mea,
de soare și nea.

— Din pletele mele
fugi pe vecie.

— Cine ești, albă copilă ?
De unde vii oare ?

— Vin din iubiri
și vin din izvoare.

Tălăngi de argint
poartă boii.

— Tu ce porți în gura
ce se aprinde ?

— Steaua celui drag
ce trăiește și moare.

— Ce porți tu în pieptu-ți
așa ușor și fin ?

— Spada celui drag
ce trăiește și moare.

— Ce porți tu în ochi,
negru și solemn ?

— Gîndu-mi întristat
ce rănește-ntruna.

— De ce porți o neagră
măntie de moarte ?

— Ay, sînt văduvioara
veșnic întristată

a contelui de Laur
dintr-un neam de Lauri.

— Aici pe cine cauți
drag de nu ți-e nimeni ?

— Eu îi caut trupul
contelui de Laur.

— Tu iubirea cauți,
văduvă perfidă ?
Dragostea ce-o cauți
fie s-o-ntîlnești.

— Stele sînt, pe cer,
dragostele mele,
dar iubitul-mi care
trăiește și moare ?

— Zace mort în apă,
fată de zăpadă,
învelit de doruri
multe și garoafe.

— Ay ! cavalier hoinar
printre chiparoși,
o noapte cu lună
sufletu-mi îți dă.

— Visătoare Isis.
Fată fără miere
ce-ți răstorni în gura
celor mici, povestea.

Inima-mi ți-o dăruî.
Inima gingașă
rănită, rănită
de ochii femeilor.

— Cavaler galant
eu te las cu Domnul
Și mă duc să caut
contele de Laur.

— Adio, fecioară,
roză adormită,
tu pleci spre iubire
iară eu spre moarte

Tălăngi de argint
poartă boii.

Inima mea ca un
izvor singerează.

VIS

Lîngă izvorul rece se-odihnește inima mea.
(Umple-o cu pînza ta,
păianjen al uitării.)
Apa izvorului cîntecul lui îi șoptea.
(Umple-o cu pînza ta
păianjen al uitării.)

Iubirile își povestea, trează, inima mea,
(Păianjen al tăcerii,
țese-i taina ta.)
Apa izvorului întunecată o asculta.
(Păianjen al tăcerii,
țese-i taina ta.)
În izvorul rece se răstoarnă inima mea.
(Miini albe, depărtate,
opriți acele ape.)
De bucurie cîntînd apa o duce cu ea.
(Miini albe, depărtate,
nimic nu rămîne în ape !)

PĂSĂRUICA DE HÎRTIE

O, păsăruică de hîrtie !
Vultur al copiilor.
Cu penele de litere,
fără bărbătuș
și fără cuib.

Umede încă de mister, miinile
te făuresc într-o rece
înnoptare de toamnă, cînd mor
păsările și murmurul ploii ne face
să-ndrăgim lampa,
inima și cartea.

Te naști să trăiești cîteva clipe
în plăpîndul castel
de cărți de joc, ce se înalță tremurător
ca talia unui crin
și cugeți acolo, oarbă și fără aripi,

că ai fi putut fi
gimnastul grotesc ce suride
spînzurat de un fir,
barca tăcută, fără vîslași și fără pînze,
liricul
vas fantomă al temătoarei gîze,
sau tristul măgăruș
pe care-l zeflemisesc, în Pegas transformîndu-l,
suflurile copiilor.
Dar în miezul cugetării tale
apar stropi de umor.
Din coaja științei făcută
rîzi de Destin
și strigi : „Blanca Flor niciodată nu moare,
nici Luisito nu moare.
Dimineața e veșnică, veșnic
e izvorul de rouă“.

Și spui asta deși nu crezi în nimic,
copiii să nu-și dea seama
că-i beznă înapoia stelelor
și-n castelele tale e beznă.

Cînd s-a prăbușit în mijlocul mesei
sălașul tău de-azur, ai văzut
gaia privindu-te îngrijorată.
„Este un nou-născut,
un clăbuc de spumă pe apa
suferinței vii“.

Și tu te duci la buzele-i luminoase
pe cînd copiii rîd
și tac tăticii, să nu se trezească
durerile învecinate.

Astfel dispari, pasăre clown,
ca să te naști altundeva.
Astfel, pasăre sfinx, îți dai sufletul
de pasăre fenix, limbului.

BALADĂ INTIMĂ

Lui Gabriel

Inima

ce-o aveam în școală
unde-am început
să-nvăț abecedarul,
noapte neagră,
e-n tine ?

(Rece,
ca apa riului
rece.)

Întiul sărut
ce-avu gust de sărut și a fost
pentru buzele mele copile
ca ploaia răcoritoare,
noapte neagră,
e-n tine ?

(Rece,
ca apa riului
rece.)

Întiile versuri.
Fata cu coade-mpletite
ce privea în față,
noapte neagră,-s
în tine ?

(Rece,
ca apa riului,
rece.)

Dar inima mea
de vipere mușcată,
cea care-a fost spînzurată
de pomul cunoașterii,
noapte neagră,
e-n tine ?

(Fierbinte,
ca apa fîntînii,
fierbinte.)

Iubirea mea pribeagă,
cetate nestatornică
de umbre mucezite,
noapte neagră,
e-n tine ?

(Fierbinte,
ca apa fîntînii,
fierbinte.)

O, durere-adîncă !
Primește-n hruba ta
nimic mai mult ca umbra.
Așa-i,
noapte neagră ?

(Fierbinte
ca apa fîntînii,
fierbinte.)

O, inimă pierdută !
Requiem aeternam !

DON ȘOPÎRLĂ BĂTRÎNUL

În arsa potecă
l-am văzut pe blîndul Don Șopîrlă
(strop de crocodil)
meditînd.
Cu verdea-i sutană
de-abate-al satanei,
cu ținuta-i corectă
și guleru-i călcat,
are-un aer foarte mîhnit
de profesor bătrîn.
Acești ochi istoviți
de artist ratat
cum privesc înserarea
palidă !

Asta vă este plimbarea
crepusculară, prietene ?
Folosiți bastonul, acum sînteți
foarte bătrîn, Don Șopîrlă,
copiii satului pot
să vă-nspăimînte cumplit.
Ce căutați pe cărare,
filozof miop,
cînd năluca șovăitoare
a înserării de august
a sfîșiat orizontul ?
Căutați albastra pomană
a muribundului cer ?
O centimă de stea ?
Ori poate
memorizați un volum
de Lamartine, și vă plac
trilurile platereschi
ale păsărilor ?

(La soare-apune privești
și ochii tăi strălucesc
o, dragon al broaștelor !
cu-o sclipire-omenească.
Gondolele fără visle
ale ideilor taie
apa întunecată
a irișilor tăi aprinși.)

Veniți poate-n căutarea
frumoasei șopîrle
verde ca grîul
de mai,
ca pletele
fintînilor somnolente,
ce vă disprețuia și apoi
a plecat de la voi din cîmpie ?
O, dulce idilă curmată
pe căprișorul răcoros !

Dar să trăim ! ce dracu !
Mi-ați fost simpatic.
Deviza : „Mă-mpotrivesc
șarpelui“ triumfă
în această impunătoare
gușă de-arhiepiscop creștin.

Soarele s-a și topit
în cupa muntelui
și turmele tulbură
drumul.
E timpul să plecați,
lăsați poteca îngustă
și nu mai stați
meditînd.
Ce prilej veți avea apoi
să priviți stelele

cînd or să vă mănînce, fără grabă,
viermii.

Întoarceți-vă acasă
sub satul de greieri
Noapte bună, prietene
Don Șopîrlă !

E-acum pustie cîmpia,
munții estompați
și drumul pustiu ;
numai cînd și cînd
în umbra plopilor cîntă
un cuc.

CEAS DE STELE

Liniștea rotundă a nopții
peste pentagrama
infinitului.

Eu mă năpustesc în stradă gol,
copt de versuri
pierdute.
Bezna, ciuruită
de cîntecul greierului,
are flăcăriua
sunetului
moartă.
Această lumină de cîntec
care descoperă
sufletul.

Scheletele-a o mie de fluturi
dorm în mine.
E-o tinerețe de-adieri nebune
pe rîu.

DRUMUL

Nu va putea nicicînd
lancea ta
răni orizontul.
Muntele
e-un scut
care-l apără.

Nu visa la sîngele lunii
și odihnește-te.
Dar lasă, drumule,
tălpile mele
să caute mîngîierea
ierbii înrourate.

Chiromant uriaș !
Vei recunoaște suflătele
după ușorul tatuaj
ce-l uită pe spatele tău ?
Dacă ești
Flammarion al urmelor
cît trebuie să iubești
asinii ce trec
mîngîindu-ți cu duioșie umilă
carnea sfîșiată !
Ei singuri gîndesc unde poate
lancea ta uriașă s-ajungă.
Numai ei, care sînt
niște Buda ai Faunei, cînd
silabisesc, bătrîni și răniți,
cartea-ți fără cuvinte.

Cită melancolie
ai printre
casele satului !

Ce limpede
îți este puterea ! Înduri
patru care-adormite,
doi salcîmi
și o veche fîntînă
secată.

Lumii dînd roată
nu vei afla popas.
Nu vei avea cimitir.
nici giulgiu,
nici adierea iubirii
esența nu-ți va-nnoi.

Dar ieși din cîmpuri
și-n neagra depărtare
a veșniciei, dacă tai
umbra cu pila ta albă,
o, drumule,
pe puntea Sfintei Clara
vei trece !

CONCERTUL ÎNTRERUPT

Lui Adolfo Salazar

A rupt armonia
noptii profunde
cazanul somnolent și-nghețat
al jumătății de lună.

Protestează canalele-n taină
acoperite cu căprișor
și, muezini ai umbrei, broaștele
au amuțit.

În cârciuma târgului, veche,
muzica tristă-a-ncetat,
a pus surdină aristonului său
steaua cea mai străveche.

Vîntul s-a așezat
în rîpele muntelui întunecat,
și-un plop singuratec — Pitagora
al cîmpiei neprihănite —
cu mîna centenară ar vrea
lunii o palmă să-i dea.

CÎNTEC ORIENTAL

Aromata rodie este
un cer închis în cristale.
(Fiece sîmbur e-o stea,
fiece vâl, un apus.)
Cer sterp, în strînsoare
ținut de-ale anilor gheare.

Rodia e ca un sîn
zbîrcit și bătrîn ;
sfîrcul lui stea s-a făcut
să lumineze cîmpia.

Este minusculul stup
cu fagure însîngerat,
cu guri de femei mai apoi
albinele lui l-au lucrat.
De-aceea rîde cu purpura
a mii de buze cînd crapă.

Rodia-i inima care
bate pe semănătură,
o inimă disprețuitoare
din care nu ciugulesc păsări,
o inimă care-n afară
cum cea omenească-i de tare,
dar dăruie celui ce o desface
mireasmă și sînge de mai.
Rodia este tezaurul
bătrînului gnom din cîmpie
cel ce-n singuraticul codru
cu Rosa copila-a vorbit.
A celui cu barba ca neaua
și cu roșu veșmînt.
E tezaurul ce încă-l păzesc
frunzele verzi de copac.
Sipetul cu pietre de preț
în pîntec de aur vag.

Spicul e piinea. E Cristul
în viață și moarte-ntrupat.

Tăria forței și-a muncii
măslinul în sine-a unit.

Măru-i carnalul din ram,
fructul sfînx al păcatului,
strop de veacuri, ce-l ține
aproape de noi pe Satan.

Portocala este tristețea
propriei flori pîngărite
căci foc și aur se-ntoarce
ce-a fost alb și pur înainte.

Vița de vie-i desfriul
care se leagă în vară,
din care biserica scoate,
sfințindu-l, cerească licoare.

Castanele-s pacea căminului.
Lucruri din vremi ce-au trecut.
Trosnet bătrîn de bușteni,
peregrini rătăcind ne-ntrerupt.

Ghinda e poezia
senină a ce e-nvechit,
limpezime a sincerității-i
gutuia de aur pălit.

Dar rodia-i sîngele,
sîngele cerului sfînt,
sîngele pămîntului rănit
de acul pîriului.
Sîngele vîntului ce vine
din muntele dur, scrijelit.
Sîngele mării liniștite,
sînge de lac adormit!
Rodia e preistoria
sîngelui nostru din vine,
ideea de sînge închisă-n
globula acră și tare
ce vag contur de craniu
și de inimă are.

O, rodie deschisă, ce ești
flacăra-n arbore, tu
soră-ncarnată-a lui Venus,
rîs al livezii uscate.
Fluturii te înconjoară
crezîndu-te soare oprit,
de teamă că se vor arde
fug viermii de tine.

Căci ești lumină a vieții,
femelă a fructelor ești.
Luceafăr strălucitor al dumbrăvii
îndrăgostit de pîriu.

Ce alt fruct ca tine să fie
întreg, doar pasiune,-n cîmpie ?

PLOP MORT

Plop bătrîn !
te-ai prăbușit
în oglinda
iazului adormit,
abătîndu-ți fruntea supus
înaintea vîntului dinspre apus.
N-a fost răgușitul, sudicul vînt
cel care trunchiul ți-a frînt,
n-a fost securea cea grea
a pădurarului care știa
c-ai să re-nvii
în lăstarele vii.

Duhul tău puternic a fost
cel ce moarte-a chemat
văzîndu-se fără cuiburi, uitat
de tinerii ploi ai cîmpiei.
Fiindcă erai însetat de gînd
te-ai frînt
și enormul tău cap centenar,
solitar,
asculta depărtat, peste văi,
cîntecele fraților tăi.

În trupul tău păstrai
larvele
pasiunilor tale — strîngeai
în inima ta
sămînța Pegasului, stearpă.

Groaznicul germen ai dus
al unei iubiri inocente
pentru soarele-apus.

Ce adîncă-ntristare
în peisajul naturii,
eroul pădurii
ramuri nu are !

Leagăn n-ai să mai fii
lunii tîrzii,
nici surîsul fermecător
al adierii, ușor,
nici toiagul vreunui luceafăr
rătăcitor.
Primăvara vieții
nu s-o întoarce nicidecînd,
n-ai să mai vezi semănături
înflorind.
Broaștelor cuib vei rămîne,
te-or umple furnicile.
Plete verzi îți vor pune
urzicile,
și vîrteju-o să-ți poarte
într-o zi, cu tristețe,
scoarța zbîrcită de moarte.

Plop bătrîn !
Te-ai prăbușit
în oglinda
iazului adormit.

Eu te-am văzut coborînd
în amurg, sîngerînd,
și-ți scriu elegia tîrzie
ție și mie.

CÎMP

Ceru-i de cenușă.
Arborii sînt albi,
și-s negri tăciuni
miriștile arse.
Are sînge-nchegat
rana Amurgului,
și hîrtia incoloră
a muntelui s-a încrețit.
Pulberea drumului
în rîpe se-ascunde,
izvoarele sînt tulburi,
și liniștite iazurile.
În cenușiu roșcat sună
clopotul turmei
și materna fîntînă
și-a-ncetat mătăniile.

Ceru-i de cenușă,
arborii sînt albi.

BALADA APEI MĂRII

Marea,
suride în depărtare.
Dinți de spumă
buze de cer.

— Ce vinzi, tinăra tulburătoare
cu sînii în vînt ?

— Apa mărilor,
domnule,-o vînd.

— Tinere oacheș, ce ai
în sînge amestecat ?

— Apa mărilor,
domnule,-o am.

— Aceste lacrimi sălcii,
mamă, de unde se strîng ?

— Apa mărilor,
domnule,-o plîng.

— Inima, și această-ntristare
gravă, de unde răsare ?

— Apa mărilor este
atît de amară.

Marea,
suride în depărtare.
Dinți din spumă
buze de cer.

COPACI

Copacilor !
Ați fost săgeți
din azur căzătoare ?
Ce războinici cumpliți, vă zvîrliră ?
Stelele, oare ?

Muzica voastră din inima păsărilor vine,
din ochii lui Dumnezeu,
din desăvîrșita iubire.

Copacilor !
Rădăcinile voastre aspre, cum sînt,
vor cunoaște inima mea în pămînt ?

LUNA ȘI MOARTEA

Dinți de fildeș luna are.
Ce tristă și bătrînă apare !
Albiile sînt uscate,
cîmpurile fără ierburi,
și arborii veștezi
fără cuiburi și frunze.
Zbîrcită, doamna Moarte
trece printre sălcii
cu cortegiu-i absurd
de iluzii străvechi.
Vrea să vîndă vopsele
de ceară și de durere
ca o vrăjitoare din basm
vicleană și mincinoasă.

Luna i-a cumpărat picturi Morții.
În noaptea asta tulbure
luna-i nebună !

În ăst timp eu pun
în inima-mi sumbră
o odihnă fără cîntece
cu corturi de umbră.

MARE

Marea e-al
azurului Lucifer.
Cerul căzut
pentru că luminează s-a vrut.

Sărmană mare sortită
eternei mișcări,
cînd înainte stăteai liniștită
pe bolta cu stele și sori !

Dar de-amărăciunea ta
iubirea te-a vindecat.
Pe Venus cea pură-ai născut
și a rămas adîncul tău mut
virgin și ne-ndurerat.

Frumoase-s tristețile tale,
mare cu spasme-n talaz.
Da-n loc de stele pale,
verzui caracatiți ai azi.

Pătimirea ți-o-ndură,
formidabil Satañ'
peste tine trecură
Crist și asemenea Pan.

Steaaua Venus este
armonia lumii.
Ecleziastul să tacă !
Venus e-adîncul genunii
din suflet...

...Iar omul de rînd
este-un înger căzut.
Cum poate străvechiul pămînt
e Paradisul pierdut.

VÎNT DE VECERNIE

Mi-este tare teamă
de frunzele moarte,
teamă de pajiștile
de rouă pline.
Îndată-am s-adorm ;
dacă nu mă trezești
inima-mi rece-o voi lăsa lîngă tine.

Ce sună
departe așa ?
Dragoste. Vîntu-n ferestre
dragostea mea !

Ți-am pus coliere
cu muguri de zori.
De ce pe-acest drum
mă lași nimănui ?
De pleci prea departe
pasărea-mi plînge
și nu-și va da vinul
via verde pe grui.

Ce sună
departe așa ?
Dragoste. Vîntu-n ferestre
dragostea mea !

Sfinx de zăpadă,
tu, niciodată
nu o să știi
ce mult te-aș fi
iubit în acele
diminețe cînd plouă
și cuibul se strică
pe creanga uscată.

Ce sună
departe așa ?
Dragoste. Vîntu-n ferestre
dragostea mea !

POEMUL CÎNTECULUI BĂTRÎNESC ¹

(1921) ,

¹ Cîntec popular andaluz, specific acestei regiuni. Este cunoscut și sub denumirea de *cante jondo* sau *flamenco*. În muzica populară andaluză „*jondo* este cel mai profund și mai complet depozit de emoții, cea mai adîncă expresie a neliniștii. Ținînd în aceeași măsură de strigăt și de vaiet, potențele poetice ale acestui cîntec sînt extraordinare” (Guillermo Díaz Plaja). Marele compozitor Manuel de Falla, prieten mai vîrstnic al lui Lorca, împreună cu care a inițiat și organizat primul concurs de *cante jondo*, la Granada, în 1922, a descoperit în acest gen de cîntec „muzica naturală... impregnată de culoarea misterioasă a primelor vîrste”.

MICA BALADĂ A CELOR TREI RIURI

Fluviul Guadalquivir
curge-ntre portocali și măslini.
Ale Granadei gemene riuri
coboară de la zăpadă la grâu.

*Ay, dragostea
care s-a dus și n-a mai venit !*

Fluviul Guadalquivir
bărbi ca rodia are.
Ale Granadei gemene riuri
unul plînge, celălalt singură.

*Ay, dragostea
pierdută în vînt !*

Pentru corăbii cu pînze
Sevilla are un drum ;
prin apa Granadei vislesc
numai suspinele.

*Ay, dragostea
care s-a dus și n-a mai venit !*

Guadalquivir, turn înalt
și vînt în livêzi de portocali
Dauro și Genil, foișoare
moarte pe heleșteie.

*Ay, dragostea
pierdută în vînt !*

Cine va spune că poartă apa
o vîlvătaie de țipete !

*Ay, dragostea
care s-a dus și n-a mai venit !*

Duce flori de portocal și măslin,
Andaluzia, mărilor tale.

*Ay, dragostea
pierdută în vînt !*

POEMUL SIGUIRIYEI ¹ ȚIGANE

PEISAJ

Cîmpul
de măslini
se deschide și se închide
ca un evantai.
Peste livada măslinilor
este-un cer prăbușit
și-o ploaie-ntunecată
de luceferi reci.
Tremură trestia și umbra
pe malul râului.
Aerul cenușiu se-ncrețește.
Măslinii-s
de țiște
impovărați.
Un stol
de păsări captive
ce-și mișcă cozi imense
în întuneric.

¹ *Siguirya*, dans Țigan din Andalucia. Caracterizat prin ritmul său lent, *siguirya* poartă în el tristețea și singurătatea, ca acel „vechi pămînt de candelă și de durere” din care s-a născut.

GHITARA

Începe plînsul
ghitarei.
Se sfarmă cupele
zorilor.
Începe plînsul
ghitarei.
S-o liniștești e zadarnic.
Nu-i cu putință
s-o liniștești.
Plînge monoton
cum plînge apa,
cum plînge vîntul
peste nămeți.
Nu-i cu putință .
s-o liniștești.
Plînge lucruri
îndepărtate.
Nisipul din sudul fierbinte
ce vrea albe camelii.
Plînge pentru sâgeata fără de țintă
amurgul fără-auroră,
și prima pasăre moartă
pe creangă.
O, ghitară !
Inimă rănită de moarte
de cele cinci spade.

ȚIPĂTUL

Elipsa unui țipăt
trece din munte
în munte.

De la măslini
un negru curcubeu va fi
peste noaptea albastră.

Ay !

Ca un arcuș de violă
țipătul făcu să vibreze
lungile corzi ale vîntului.

Ay !

(Oamenii din peșteri
își scot opaițele.)

Ay !

TĂCEREA

Ascultă, fiul meu, tăcerea.
E o tăcere unduită,
o tăcere
unde alunecă văi și ecouri
și care-nclină frunțile
către țărină.

PASUL SIGUIRIYEI

Printre fluturii negri
trece-o oacheșă fată
pe lingă un șarpe alb
de ceață.

*Pământ de lumină
cer de pământ.*

Trece-nlănțuită de tremurul
unui ritm nesfârșit ;
de-argint are inima
și-n mîna dreaptă-un pumnal.

Siguriya unde te duci
în ritmul fără sfârșit ?
Ce lună o să-ți culeagă
durerea de leandru și var ?

*Pământ de lumină,
cer de pământ.*

DUPĂ CE A TRECUT

Copiii privesc
un punct depărtat.

Se sting lumînările.
Fetele oarbe
se roagă lunii

și-n văzduh se înalță
spirale de plinset.

Munții privesc
un punct depărtat.

POEMA SOLEA ¹

Pământ uscat,
pământ liniștit
de nopți
fără sfârșit.

(Vîntul în măsliniș,
vîntul în sierra.)

Pământ
bătrîn
al candeliei
și al durerii.
Pământ
al cisternelor adînci.
Pământ
al săgeților
și-al morții oarbe.

(Vîntul pe drumuri.
Adiere prin plopi.)

¹ Plural : *soleares*. În Andalucia, forma populară de *soledad* (cîntec, vers și dans ándaluz).

SAT

Pe muntele pleșuv
un calvar.
Apă limpede
și măslini seculari.
Pe uliți
oameni tăcuți
și pe turnuri
girueten-vîrtindu-se.
Veșnic
învîrtindu-se.
O, sat pierdut
în Andaluzia înlăcrimată !

PUMNAL

Pumnalul
intră în inimă
ca fierul plugului
în sterpu-pămînt.

Nu.
Nu mi-l înfige.
Nu.

Pumnalul,
ca o rază de soare,
incendiază adîncuri
îngrozitoare.

Nu.
Nu mi-l înfige.
Nu.

RĂSPÎNTIE

Vînt de răsărit :
un felinar
și pumnalul
în inimă.
Strada
are un tremur
de strună
încordată,
un tremur
de tăun uriaș.
Din toate părțile
eu
văd pumnalul
în inimă.

AY !

Țipătul lasă în vînt
o umbră de chiparoși.

(Lasă-mă în acest cîmp
plîngînd).

S-a prăbușit totul în lume.
Tăcerea doar mai rămîne.

(Lasă-mă în acest cîmp
plîngînd.)

Orizontul întunecat
e de incendii mușcat.

(V-am mai spus să mă lăsați
în acest cîmp
plîngînd.)

PE NEGÎNDITE

Mort, în uliță s-a prăbușit
în piept c-un pumnal.
Nimeni nu-l cunoștea.
Cum tremura felinarul
Mamă.
Cum tremura felinarul
în uliță !
Era-n zori. Nimeni n-a putut
să se-arate ochilor săi
vîntului aspru deschiși.
Căci mort în uliță s-a prăbușit
în piept c-un pumnal
și nimeni nu-l cunoștea.

SOLEĂ

În negre mantii îmbrăcată
gîndește că lumea-i prea mică
și inima nemăsurată.

In negre mantii îmbrăcată.

Gîndește că tanđrul suspin
și țipătul pier
în trecerea vîntului.

In negre mantii îmbrăcată.

S-a lăsat balconul deschis
și în zori, prin balcon,
tot cerul s-a revărsat.

Ay yayayayay,
în negre mantii îmbrăcată !

POEMUL SĂGETII ¹

ARCAȘI

Arcașii întunecați
se-apropie de Sevilla.
Guadalquivir deschis.

Mari sombreros cenușii,
largi pelerine greoaie.
Ay, Guadalquivir !

Vin din depărtate
ținuturi de durere.
Guadalquivir deschis.

Și merg spre-un labirint.
Iubire, cristal și piatră.
Ay, Guadalquivir !

¹ *Saetas*, cîntec popular andaluz. Denumirea îi vine de la *sae-ta* = săgeată, pentru că melodia debutează ca un țipăt, ca o săgeată lansată din arc. Se cîntă și în biserică sau pe străzi, în procesiunile religioase. Caracteristic pentru melodia sa este tonalitatea de lamentație, de bocet.

NOAPTE

Luminare, candelă,
felinar și licurici.

Constelația
Săgetătorului.

Ferestruici de aur
tremură,
și-n auroră se leagănă
cruci suprapuse.

Luminare, candelă,
felinar și licurici.

SEVILLA

Un turn e Sevilla
plin de arcași iscusiți.

*Sevilla pentru-a răni,
Córdoba pentru-a muri.*

Un oraș ce pîndește
ritmuri întinse
și le răsucește
ca labirintele.
Ca lăstarele viței de vie
aprinse.

Sevilla pentru-a răni !

Pe sub arcada cerului,
peste cîmpia ei limpede
se pierde statornica
săgeată a riului.

Córdoba pentru-a muri !

Și-nnebunită de zare
amestecă-n vinu-i
amarul lui Don Juan și
desăvîrșirea lui Dionisos.

*Sevilla pentru-a răni.
Întotdeauna Sevilla pentru-a răni.*

ZORI

Dar, ca și iubirea,
săgetătorii
sînt orbi.

Peste noaptea verde
săgețile
lasă urme de crin
aprins.

Sternul lîunii
despică nori violeți
și tolbele
se umplu de rouă.

Ay, dar ca și iubirea,
săgetătorii
sînt orbi !

DANSUL PETENEREI ¹

DRUM

O sută de călăreți îndoliați
încotro vor porni
sub cerul bolnav al livezii
de portocali ?
Nici la Córdoba, nici la Sevilla
ei nu vor ajunge.
Nici la Granada, cea care
după mare suspină.
Acești cai somnoroși
ii vor duce
spre labirintul de cruci
unde tremură cîntecul.
Cu șapte vaiete țintuiți,
încotro vor porni
cei o sută de călăreți andaluzi
din livada de portocali ?

¹ *Petenera*, cîntec și dans popular andaluz, asemănător cu *malagueña*, care se cîntă însoțit de strofe de patru versuri octosilabice.

CELE ȘASE STRUNE

Ghitara
visele face să plîngă.
Suspînul sufletelor
pierdute
scapă prin gura-i
rotundă.
Și ca păianjenul --
leşe, imensă, o stea
să vîneze suspinele care
plutesc în bazinul său negru,
de lemn.

DANS

(ÎN GRĂDINA PETENEREI)

În noaptea grădinii
șase țigănci
în alb vestmîntate
dansează.

În noaptea grădinii,
încununate
cu trandafiri de carton
și pătrunjel sălbatec.

În noaptea grădinii
dinții lor de sîdef
scriu umbra
carbonizată.

Și-n noaptea grădinii
umbrele lor se întind
și-ajung pîn-la cer
violet.

MOARTEA PETENEREI

În casa albă moare
pierzania bărbaților.

*O sută de căluți se rotesc.
Călăreții lor sînt morți.*

Sub pîlpîitoarele
stele-ale lumînărilor
tremură fusta-i de moar
între pulpele ei de aramă.

*O sută de căluți se rotesc.
Călăreții lor sînt morți.*

Imense umbre-ascuțite
din orizontul tulbure vin
și coarda groasă a unei ghitare
se rupe.

*O sută de căluți se rotesc.
Călăreții lor sînt morți.*

DANGATE DE-NMORMÎNTARE

În clopotnițele
galbene
dangăună clopotele.

Peste vînturile
galbene
se-mprăștie dangătele.

Merge pe-un drum
moartea încununată
de flori de portocal ofilite.
Cîntă și cîntă
un cîntec
la ghitara ei albă,
și cîntă și cîntă și cîntă.

În clopotnițele galbene
tac clopotele.

Vîntul și colbul
fac proroce de-argint.

STAMPE FLAMENCO ¹

CABARET*

Lămpi de cristal
și oglinzi verzi.

Pe-ntunecata estradă
Parrala-ntreține
o convorbire
cu moartea.
O cheamă,
nu vine
și iarăși o cheamă.
Oamenii
i-așteaptă hohotirea de plîns.
Și-n oglinzile verzi
trene lungi de mătase
se mișcă.

¹ *Flamenco*, cîntec și dans popular din Andalucia. Este una din formele specifice ale renumitului *Cante jondo* andaluz, alături de *saeta*, *siguriya*, *petenera* etc.

DESCÎNTEC

Mîna crispată
ca o meduză
stinge-al candeliei ochi
suferînd.

As de treflă.
Foarfece-n cruce.

Peste fumul alb
al tămîii, ea are
ceva de cîrîță și
de fluture nehotărît.

As de treflă.
Foarfece-n cruce.

Strînge o inimă
nevăzută, o vezi ?
O inimă
oglindită în vînt.

As de treflă.
Foarfece-n cruce.

MEMENTO

Cînd am să mor
ghitara-ngropați-mi
cu mine-n pămînt.

Cînd am să mor
între portocali
și mentă de cîmp.

Cînd am să mor
dacă vreți îngropați-mă
într-o morișcă de vînt.

Cînd am să mor !

TREI ORAȘE

MALAGUEÑA ¹

Moartea-n
tavernă
intră și iese.

Cai negri se duc
și oameni siniștri
pe-adâncile drumuri
ale ghitarei.

Și-i un miros de sare,
de sînge femeiesc
în chiparoasele febrile
ale țărmlui mării.

Moartea
intră și iese
și iese și intră
moartea-n
tavernă.

¹ Cîntec și dans popular specific provinciei Málaga, asemănător cu *fandango* (vechi dans spaniol). Copla de patru versuri octosilabice ce se cîntă'pe această melodie.

CARTIER DIN CÔRDOBA

(MOTIV NOCTURN)

Se apără-n casă
de stele.
Noaptea se năruie.
Înăuntru-i o fetiță moartă
c-un trandafir stacoiu
ascuns în păr.
Șase privighetori
o plîng la fereastră.

Oamenii merg suspinînd
cu ghitarele deschise.

DANS

E Carmen dansînd
pe străzile Sevillei.
Alb îi e părul
și ochii-i sticlesc.

Fetelor,
trageți perdelele !

Pe creștet îi stă-ncolăcit
un șarpe galben
și se visează dansînd
cu-adoratori de-altădată.

Fetelor,
trageți perdelele !

Pustii sînt străzile și
în depărtări se ghicesc
inimi andaluze
neliniști vechi căutînd.

Fetelor,
trageți perdelele !

ŞASE CAPRICII

GHICITOAREA GHITAREI

În răscrucea
rotundă
şase fecioare
dansează.
Trei de carne
şi trei de argint.
Caută visele de ieri,
dar le ţine îmbrăţişate
un Polifem de aur.
Ghitara !

CANDELA

O, ce grav meditează
flacăra candeliei !

Ca un fachir indian îşi priveşte
măruntaiele sale de aur
şi se stinge visînd
spaţii goale de vînt.

Barză incandescentă
ciugulește din cui bu-i
mătăhăloasele umbre,
și se arată tremurătoare
rotunzilor ochi
ai țigănușului mort.

CACTUS

(*LAOCOON SĂLBATIC*)

Ce bine stai
sub luna jumătate !

Multiplu pelotar ¹.

Ce bine stai
amenințînd vîntul !

Dafne și Atis
îți știu durerea.
Inexplicabilă.

AGAVA

Caracatiță pietrificată.

Pui chingi cenușii
pe pîntecul munților
și uimitoare movile
defileelor.

Caracatiță pietrificată.

¹ De la *pelotă* — joc de origină bască. Se joacă cu ajutorul unei mînuși de răchită, de genul rachetei de tenis, asemănătoare cactusului. *Pelotar* — jucător de pelotă.

CRUCE

Crucea.
(Punct final
al drumului.)

Se privește-n pîrîu.
(Puncte de suspensie.)

SCENA

LOCOTENENT-COLONELULUI GĂRZII CIVILE
(*Sala drapelilor*)

Lt. colonelul :
Sînt locotenent-colonelul Gărzii Civile.

Sergentul :

Da.

Lt. colonelul :
Și n-are cine să mă înfrunte.

Sergentul :

Nu.

Lt. colonelul :
Am trei stele și douăzeci de cruci.

Sergentul :

Da.

Lt. colonelul :
M-a salutat cardinalul arhiepiscop cu ai săi douăzeciși-
patru de ciucuri violeți.

Sergentul :

Da.

Lt. colonelul :

Eu sînt locotenentul. Eu sînt locotenentul. Eu sînt locotenent-colonelul Gărzii Civile.

(Romeo și Julieta, ceresc, alb și auriu, se îmbrățișează în grădina de tutun o cutiei de havane. Militarul mîngîie țeava unei puști plină de întuneric submarin. Un glas afară.)

Luna, luna, luna, luna
din timpul măslinii.
Și-arată turnul Cazorla
și Benameji îl ascunde.

Luna, luna, luna, luna.
Cîntă un cocoș în lună.
Domnule primar, fetele
dumneavoastră privesc luna.

Lt. colonelul :
Ce se-ntîmplă ?

Sergentul :

Un țigan !

(Privirea de tînăr catîr a țigănușului întunecă și mărește pupilele Locotenent-Colonelului Gărzii Civile.)

Lt. colonelul :

Eu sînt locotenent-colonelul Gărzii Civile.

Țiganul :

Da.

Lt. colonelul :

Cine ești tu ?

Țiganul :

Un țigan.

Lt. colonelul :

Și ce este un țigan ?

Țiganul :

Orice lucru.

Lt. colonelul :

Cum te cheamă ?

Țiganul :

Așa.

Lt. colonelul :

Ce zici ?

Țiganul :

Țigan.

Sergentul :

L-am întâlnit și l-am adus.

Lt. colonelul :

Unde erai ?

Țiganul :

Pe podețul rîurilor.

Lt. colonelul :

Dar al căror rîuri ?

Țiganul :

Al tuturor rîurilor.

Lt. colonelul :

Și ce făceai acolo ?

Țiganul :

Un turn de scorțișoară.

Lt. colonelul :

Sergent !

Sergentul :

La ordin, domnule locotenent-colonel al Gărzii Civile.

Țiganul :

Am născocit aripi ca să zbor, și zbor. Sulf și trandafir
pe buzele mele.

Lt. colonelul :

Ay !

Țiganul :

Deși n-am nevoie de aripi pentru că zbor fără ele. Nori și
inele în singele meu.

Lt. colonelul :

Ayy !

Țiganul :

În ianuarie am flori de portocal.

Lt. colonelul : (Răsucinduse.)

Ayyyyyy !

Țiganul :

Și portocale în zăpadă.

Lt. colonelul :

Ayyyyyy ! pum, pin, păm. (Cade mort.)

(Sufletul de tutun și cafea cu lapte al Locotenent-Colonelului Gărzii Civile iese pe fereastră.)

Sergentul :

Ajutor !

(În curtea cazărmii, patru guarzi civili îl bat pe țigănuș.)

CÎNTECUL ȚIGANULUI BĂTUT

Douăzeci și patru de lovituri.
Douăzeci și cinci de lovituri ;
pe urmă mama, la noapte,
mă va pune-n hîrtie de-argint.

Gardă civilă călare
dă-mi o gură de apă.
Apă cu pești și cu bărci.
Apă, apă, apă, apă.

Ay, comandant de jandarmi,
ce stai sus la tine-n odaie !
Batiste nu ai, de mătase,
fața ca să mi-o șterg !

DIALOGUL LUI AMARGO

(*Cîmpie*)

O voce

Amargo.

Leandrii din curtea mea.

Inimă de migdală amară.

Amargo.

(*Sosesc trei tineri cu sombreros largi.*)

Tînărul 1 :

O s-ajungem tîrziu.

Tînărul 2 :

Ne-a prins noaptea.

Tînărul 1 :

Și ăla ?

Tînărul 2 :

Vine în urmă.

Tînărul 1 : (Cu glas tare.)

Amargo !

Amargo : (Depart.)

Vin imediat.

Tînărul 2 : (Strigînd.)

Amargo !

Amargo : (Calm.)

Vin imediat !

Tînărul 1 :

Ce frumoase livezi de măslini !

Tînărul 2 :

Da.

(*Tăcere îndelungată.*)

Tînărul 1 :

Noaptea nu-mi place să umblu.

Tînărul 2 :

Nici mie.

Tînărul 1 :

Noaptea-i făcută să dormi.

Tînărul 2 :

E-adevărat.

(Broaște și greieri fac rondul verii andaluze. Amargo merge cu mâinile în cingătoare.)

Amargo :

Ay yayayay -

Eu moartea-am întreat-o.

Ay yayayay

(Țipătul cîntecului său pune un accent circumflex pe inima celor care-l ascultă.)

Tînărul 1 : (De foarte departe.)

Amargo !

Tînărul 2 : (Aproape stins.)

Amargooo !

(Tăcere.)

(Amargo, singur, în mijlocul șoselei. Își întredeschide marii săi ochi verzi și își strînge haina de catifea în jurul taliei. Munți înalți îl înconjoară. Marele-i ceas de argint sună înfundat în buzunar, la fiecare pas.)

(Călărețul vine-n galop pe șosea.)

Călărețul : (Oprind calul.)

Bună seara !

Amargo :

Domnul cu voi.

Călărețul :

Mergeți la Granada ?

Amargo :

La Granada merg.

Călărețul :

Atunci mergem împreună.

Amargo :

Așa se pare.

Călărețul :

De ce nu-ncaleci pe crupă ?

Amargo :

Pentru că nu mă dor picioarele.

Călărețul :

Din Málaga eu vin.

Amargo :

Bine.

Călărețul :

Acolo-s frații mei.

Amargo : (Rece.)

Ciți ?

Călărețul :

Sînt trei. Vînd cuțite. Cu asta se-ndeletnicesc.

Amargo :

Să le fie de bine.

Călărețul :

De argint și aur.

Amargo :

Un cuțit nu trebuie să fie mai mult decît un cuțit.

Călărețul :

Vă înșelați.

Amargo :

Mulțumesc.

Călărețul :

Cuțitele de aur pătrund singure în inimă. Cele de argint taie gîtul cum taie-un fir de iarbă.

Amargo :

Nu slujesc să taie pîinea ?

Călărețul :

Oamenii-mpart pîinea cu mîinile.

Amargo :

E-adevărat !

(Calul se neliniștește.)

Călărețul :

Călușule !

Amargo :

E noaptea.

(Drumul unduit solomonește umbra animalului.)

Călărețul :

Vrei un cuțit ?

Amargo :

Nu.

Călărețul :

Iată că ți-l dăruiesc.

Amargo :

Dar eu nu-l primesc.

Călărețul :

N-o să mai ai alt prilej.

Amargo :

Cine știe ?

Călărețul :

Celelalte cuțite nu-s folositoare. Celelalte cuțite sînt blinde și se înspăimîntă de sînge. Cele pe care le vindem noi sînt reci. Înțelegi ? Pătrund căutînd locul cel mai fierbinte și se opresc acolo.

(Amargo tăce. Mîna-i dreaptă se înfioară de parcă ar strînge o bucată de aur.)

Călărețul :

Ce frumos cuțit !

Amargo :

E scump ?

Călărețul :

Dar nu-l vrei pe ăsta ?

(Scoate un cuțit de aur. Vîrful îi strălucește ca flacăra unei candelă.)

Amargo :

Am spus că nu.

Călărețul :

Băiete, suie-te lângă mine !

Amargo :

Încă n-am obosit.

(Calul se sperie din nou.)

Călărețul : (Trăgînd de dîrlogi.)

Ei, și calul ăsta !

Amargo :

Este ntunericul.

(Pauză.)

Călărețul :

Cum îți spuneam, cei trei frați ai mei sînt în Málaga. Ce bine știu să vîndă cuțite ! Două mii a cumpărat catedrala ca să împodobească toate altarele și să așeze o coroană pe turlă. O mulțime de bărci au scris pe ele numele lor ; cei mai umili pescari de pe țărmul mării își luminează noaptea cu strălucirea lamelor lor ascuțite.

Amargo :

E-o frumusețe.

Călărețul :

Cine-ar putea spune nu ?

(Noaptea-i densă ca un vin de o sută de ani. Marele șarpe al Sudului își deschide ochii în zori, și-n cei ce dorm e-o dorință nemărginită de a se arunca de pe balcon în vraja perversă a parfumului și a depărtării.)

Amargo :

Mi se pare că am rătăcit drumul.

Călărețul : (Oprind calul.)

Da ?

Amargo :

Ne-am luat cu vorba.

Călărețul :

Nu-s alea luminile Granadei ?

Amargo :

Nu știu.

Călărețul :

Atît de mare-i lumea.

Amargo :

Parcă-ar fi pustie.

Călărețul :

Tu o spui.

Amargo :

Mă cuprinde deznădejdea ! Ay yayayay !

Călărețul :

Pentru că ajungi acolo. Ce faci ?

Amargo :

Ce fac ?

Călărețul :

Și dacă rămii acasă, pentru ce vrei să rămii ?

Amargo :

Pentru ce ?

Călărețul :

Eu încălesc acest cal și vînd cuțite, dar dacă n-aș face-o, ce s-ar întîmpla ?

Amargo :

Ce s-ar întîmpla ?

(Pauză.)

Călărețul :

Ajungem la Granada.

Amargo :

Se poate ?

Călărețul :

Uite cum strălucesc balcoanele.

Amargo :

Da, sigur.

Călărețul :

Acum n-ai să te mai opui să călărești lângă mine.

Amargo :

Așteaptă puțin.

Călărețul :

Hai, urcă ! Urcă repede. Trebuie să ajungem înainte de a se lumina de ziuă... Și ia acest cuțit ! Ți-l dăruiesc !

Amargo :

Ay yayayayay !

(Călărețul îi ajută lui Amargo. Amîndoi iau drumul Granadei. Sierra din zare se umple de cucute și urzici.)

CÎNTECUL MAMEI LUI AMARGO

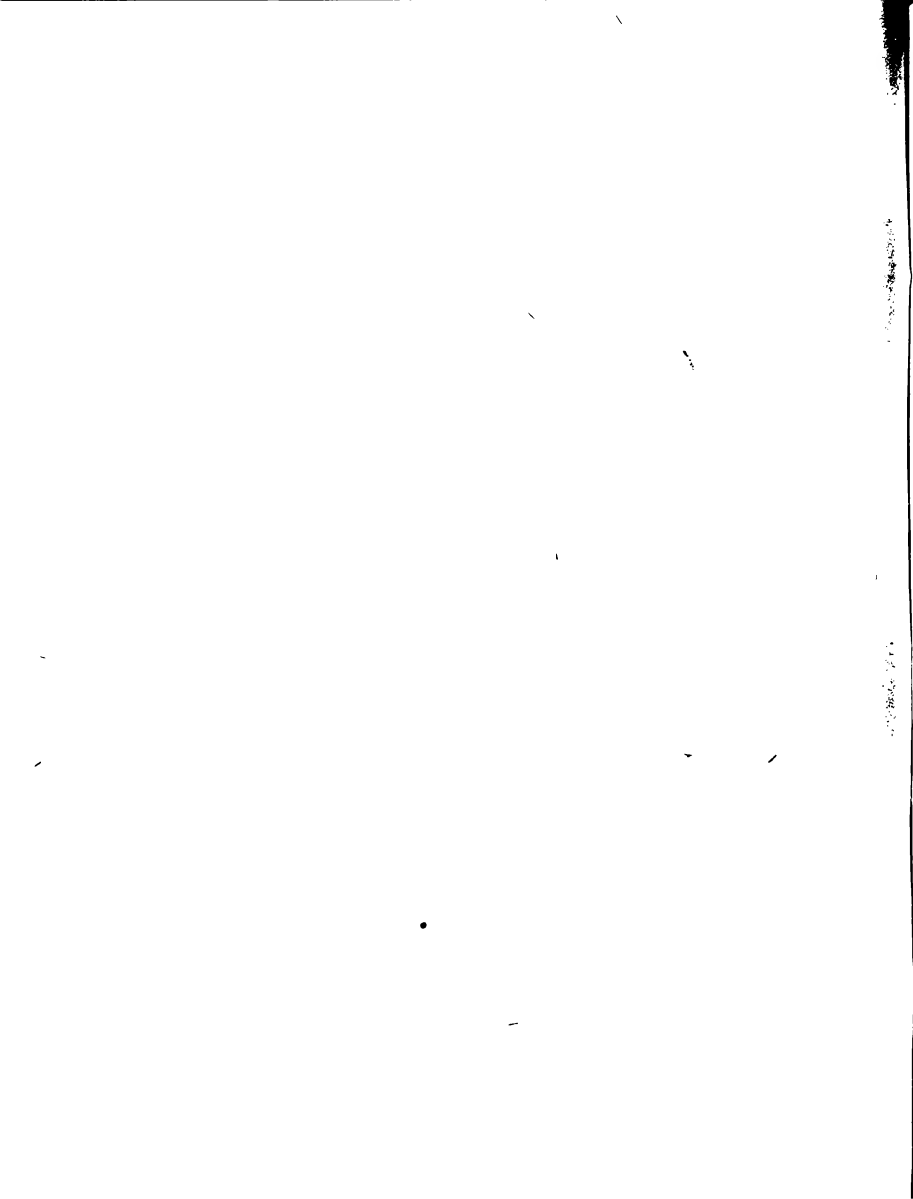
Îl duc în cearceaful meu înfășat
în frunze de leandri și palmieri așezat.

În douăzeci și șapte gustar,
cu un cuțit aurit.

Crucea. Și să pornim.
Oacheș era și amar.

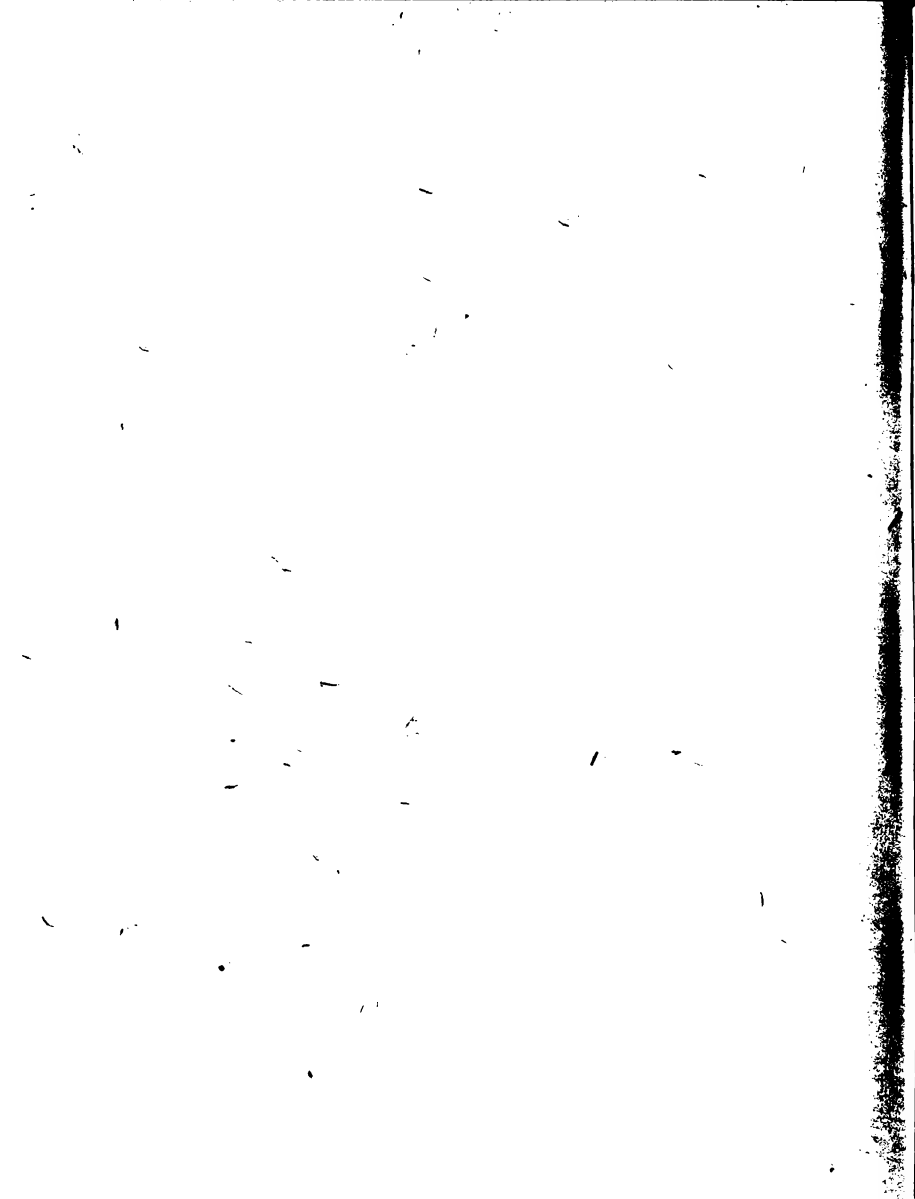
Dați-mi, vecinelor, un ulcior
de-alamă, cu suc acrișor.

Crucea. Nimeni nu plîngă pe drum.
Amargo e-n lună acum.

ÎNȚIELE CÎNTECE

(1922)

IAZURI

Chiparoși.
(Apă-ncremenită.)

Plop.
(Apă cristalină.)

Răchită.
(Apă adîncă.)

Inimă.
(Apă de pupilă.)

IAZURI MICI

În ochii tăi m-am privit
gîndind la inima ta.

Leandru alb.

În ochii tăi m-am privit
gîndind la gura ta.

Leandru roșu.

În ochii tăi m-am privit.
Dar erai moartă !

Leandru negru !

SEMILUNA

Luna trece pe apă.
Ce liniștit este cerul !
Trece ușor secerînd
tremurul bătrîn al rîului
în timp ce o ramură tînă ră
o ia drept oglindă.

PATRU BALADE GALBENE

I

În vîrfu-acelui munte
e-un verde copăcel.

*Cioban care plăci,
cioban care vii.*

Măslini somnoroși
coboară-n șesul fierbinte.

*Cioban care pleci,
cioban care vii.*

Nici albe mioare, nici cîine,
nici bită, nici dragoste n-ai.

Cioban care pleci.

Ca o umbră de aur
în griu te topești.

Cioban care vii.

II

Galben, pămîntul
era.

*Malule, malule,
ciobănașule.*

Nici luna albă,
nici stea nu luceau.

*Malule, malule,
ciobănașule.*

Oacheșe culegătoare
taie plînsul viei.

*Malule, malule,
ciobănașule.*

III

*Doi boi roșii
pe cîmpul de aur.*

Boii au ritm
de clopote vechi
și ochi de pasăre.
În zori sînt de
ceață și, totuși,
străbat portocala
văzduhului, vara.
Bătrîni din naștere
nu au stăpîn
și-și amintesc de-aripile
strămoșilor lor.
Boii merg
mereu suspinînd
prin cîmpia lui Ruth
în căutarea vadului,
a eternului vad,
beți de luceferi,
plînsori rumeșînd.

*Doi boi roșii
pe cîmpul de aur.*

IV

*Merg peste cerul
de margarete.*

Astă seară-mi închipui
că-s sfînt.
Mi-au pus luna
în mîini.
Eu în spații
din nou o-nălțai
și Domnu-mi dădu
trandafirul și nimbul.

*Merg peste cerul
de margarete.*

Merg și acum
pe-această cîmpie
să mintui fecioarele
de iubiți ticăloși
și să dărui monede de aur
oricărui băiat.

*Merg peste cerul
de margarete.*

PERGAMENTE VECHI,

LUMINIȘ DE CEASORNIC

M-am așezat
într-un luminiș de timp.
Era un iaz
de tăcere,
de-o albă tăcere,
în el imens
în care luceferii
loveau cu cele douăspreze schimbătoare
numere negre.

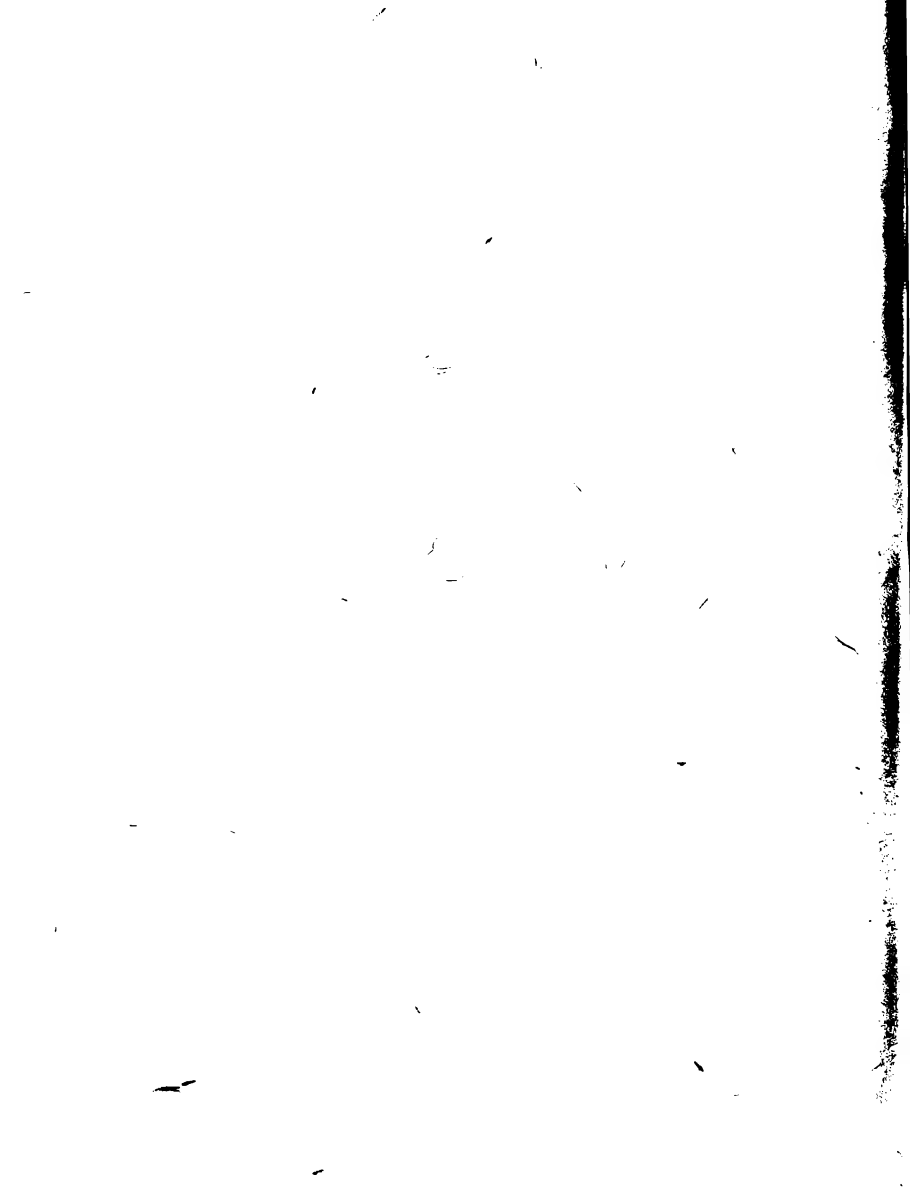
PRIZONIERA

Printre crengile
nehotărîte
trecea o fecioară ;
era viața.
Printre crengile
nehotărîte.
C-o oglinjoară
reflecta ziua, —

o sclipire
a frunții ei limpezi.
Printre crengile
nehotărîte.
Peste întunecimi
mergea pierdută
rouă plîngînd,
prizonieră a timpului.
Printre crengile
nehotărîte.

CINTECE

(1921-1924)

NOCTURNĂ SCHEMATICĂ

Mărar, șarpe și trestie.
Aromă, urmă și penumbră.
Vînt, pămînt și singurătate.

(Scara ajunge la lună.)

CÎNTECUL VREA SĂ FIE LUMINĂ

Cîntecul vrea să fie lumină.
În întuneric, cîntecul are
fire de fosfor și lună.
Lumina nu știe ce vrea.
În marginile ei de opal
se-ntîlnește cu ea însăși
și se întoarce.

CĂLUȘEI

„ Zilele de sărbătoare
pe roți se-nvîrtesc
Călușeii le-aduc
și le duc.

„ Albastră joie-verde.
Albă noapte de Ajun.

„ Zilele-și leapădă
pielea ca șerpilor,
în afara zilelor
de sărbătoare.

„ Ca-n vremea bunicii
la fel sînt rămase.
Înserările lor au cozi lungi
de paiete și mătase.

„ Albastră joie-verde
Albă noapte de Ajun.

„ Se-nvîrt călușeii
de-o stea atîrnînd.
Lalea celor cinci
depărtări de Pămînt.

„ Călări pe căluți,
în pantere travestiți,
copiii privesc luna
ca pe-o cireasă-n dinți.

Sîc, sîc, Marco Polo !
Pe-o fantastică roată
depărtări neştiute
copiii pot să vadă.

Albastră joie-verde.
Albă noapte de Ajun.

BALANȚA

Noaptea veşnic liniştită.
Ziua trece şi vine.

Noaptea moartă şi-naltă.
Ziua cu o aripă.

Noaptea peste oglinzi
şi ziua sub vînt.

CÎNTEC CU MIȘCARE

Ieri.

(Stele
albastre.)

Miine.

(Albe
steluțe.)

Azi.

(Vis, floare-adormită
în cutele fuștei.)

Ieri.

(Stele
de foc.)

Miine.

(Stele
violet.)

Azi.

(Doamne, inima asta !
Inima asta care tresare !)

Ieri.

(Memoria
stelelor.)

Miine.

(Stele închise.)

Azi.

(Miine !)

Am să plutesc, poate
spre barcă.
O, punțile zilei de Azi
în drumul de apă !

VÎNĂTOR

Brădet înalt !
Patru hulubi se duc prin văzduh !

Patru hulubi în zbor
se duc și se-ntorc.
Poartă răniți
patru umbre-ale lor.

Brădet mărunț !
Sînt patru hulubi pe pămînt !

ARLECHIN

Sîn roșu de soare.
Sîn albastru de lună.

Tors de coral jumătate,
jumătate, penumbră și-argint.

TĂIARĂ TREI COPACI

Erau trei.
(Ziua veni cu topoarele ei.)
Doi erau.
(Aripi de-argint atârneau.)
Era unul.
Nici unul era.
(Apa rămase goală și ea.)

NOCTURNE DE LA FEREASTRĂ

I

Sus trece luna.
Jos aleargă vîntul.

(Lungile-mi priviri
cerul iscodesc.)

Luna peste apă.
Luna pe sub vînt.

(Cu priviri de-o șchioapă
iscodesc pămîntul.)

Două voci de fete
veneau. Eu, ușor,
de la luna apei
m-am dus la cea din cer.

Pătrunde-un braț al nopții,
prin fereastra mea.

Un braț mare, negru,
cu brățări de apă.

Pe-un cristal albastru
sufletu-mi pe rîu juca.

De către ceas rănite
clipele treceau.

Îmi scot capul
pe fereastră și văd
cum vrea să mi-l reteze
cuțitul vîntului.

În ghilotina-aceasta
de nevăzut, mi-am pus
eu capul fără ochi
al dorințelor mele.

Parfumul de lămiie
imensa clipă umple
pe cînd se schimbă-n floare
de crep de doliu vîntul.

În eleşteu a murit
azi, a apelor fată.
Din eleşteu a fost scoasă
pe mal, şi-n giulgiu-nfăşată.

Din creştet pînă la coapse
chemînd-o, un peşte-o străbate.
Vîntul o strigă : „copilă“,
dar s-o trezească nu poate.

Eleşteul îi lasă în voie
pletele sale de alge
şi-n vînt sîinii ei cenuşii
de broaşte înfioraţi.

Te ierte Domnul. Ne vom ruga
Stăpînei apelor, pentru
a eleşteului fată
moartă sub meri, în livadă.

Voi pune apoi alături
doi dovleci mititei
ca să plutească departe
ay, pe marea sărată.

CÎNTECE PENTRU COPII

MIC CÎNTEC SEVILLAN

Peste portocali
zorii se iveau.
Albine de aur
mierea cătau.

Unde o fi
mierea ?

În floarea albastră
este, Isabel.
În floarea acelu
rozmarin stingher.

(Pentru măr
şa mică de aur.
Şa de-alamă pui
pentru soaşa lui.)

Peste portocali
zorii se iveau.

DON ȘOPÎRLĂ PLÎNGE

Don Șopîrlă plînge.
Șopîrlița plînge.

Don Șopîrlă și șopîrla
cu albe șorțulețe.

Au pierdut fără să vrea
inelul de logodnă.

Ay, inelușul lor de plumb,
ay, inelușul plumbuit !

Păsările urcă-n globul
cerului pustiu și-nalt.

Soarele, căpitan rotund,
poartă-o vestă de mătase

Priviți-i ce bătrîni sînt !
Șopîrlele, ce bătrîne !

Ay, cum plîng și plîng,
ay, ay, cum plîng !

PEISAJ

Înserarea înșelată
se îmbracă în frig.

De după geamuri
tulburi, copiii
văd prefăcindu-se-n păsări
un arbore galben.

Înserarea stă-ntinsă
de-a lungul fluviului.
Și o roșată de măr
tremură pe-acoperișe.

CÎNTEC NÂȚÎNG

Mamă.
Vreau să fiu de argint.

Copile,
o să-ți fie prea frig.

Mamă.
Vreau să fiu de apă.

Copile,
o să-ți fie prea frig.

Mamă.
Brodează-mă pe perna ta.

Așa da !
Chiar acum !

ANDALUZE

CÎNTEC DE CĂLĂREȚ

În luna neagră
a bandiților
pintenii cîntă.

Căluțele negru,
unde duci călărețul tău mort ?

...Pintenii duri
ai banditului țeapăn
ce dîrlogii-și pierdu.

Căluțele rece,
ce parfum de flori de cuțit !

În luna neagră
sîngera coasta
Sierrei Morena.

Căluțele negru,
unde duci călărețul tău mort ?

Noaptea-i da pinteni
în negrele-i şolduri
stele-nfigînd.

Căluţule rece,
ce parfum de flori de cuţit !

În luna neagră
un ţipăt ! Şi cornul
lung al rugului.

Căluţule negru,
unde duci călăreţul tău mort ?

ADELINA LA PLIMBARE

Marea n-are portocale,
nici Sevilla iubire.
Oacheşo, ce mai dogoare.
Dă-mi umbrela ta de soare.

Îmi va face faţa verde
— suc de chitră şi lămîie —
peştişori — vorbele tale
împrejur vor înota.

Marea n-are portocale.
Ay, iubire.
Nici Sevilla iubire !

MURĂ CU TULPINĂ CENUȘIE

Mură cu tulpină cenușie
dă-mi un ciorchine și mie.

Sînge și spini. Vino-aci.
De mă tîbești, te voi iubi.

Fructul de verde și umbră să stea
lasă-ți-l, mură, pe limba mea.

Ce lung te voi îmbrățișa
în penumbra spinilor mei.

Mură, unde-ai plecat ?
Să caut iubirea ce tu nu mi-ai dat.

FATA MEA S-A DUS LA MARE

Fata mea s-a dus la mare
să numere pietricele și valuri,
dar s-a-ntîlnit de-o dată
cu fluviul Sevillei.

Între leandri și clopote
se legănau cinci lunturi
cu vîslele-n apă
și pînzele-n vînt.

Cine privește din turnul
înhămat, al Sevillei ?
Cinci glasuri răspundeau,
rotunde ca niște inele.

Cerul vesel încalecă
riul, din mal în mal.
În văzduhul aprins
cinci inele se leagănă.

CÎNTEC DE CALĂREȚ

Córdoba.
Singură și depărtată.

Negru-i calul, luna toată,
și-n desaga mea, măslina.
Deși drumu-l știu, știu bine
n-ajung Córdoba vreodată.

Peste cîmp, prin vînt ce bate,
calul negru, roșă luna.
Dintr-a Córdobei cetate
moartea mă privește-ntruna.

Ay, tu drum atît de lung !
Ay, tu calul meu, preabunul !
Ay, mi-aține moartea drumul
pîn' la Córdoba s-ajung.

Córdoba.
Singură și depărtată.

E-ADEVĂRAT

Ay, cît de chinuitor
e să te iubesc cum te iubesc !

De dragul tău văzduhul
inima
și pălăria mă dor.

Cine să-mi cumpere mie
panglica-aceasta ce-o am
și-această tristețe-a firului
alb, să brodeze batiste ?

Ay, cît de chinuitor
e să te iubesc cum te iubesc !

ARBORE, ARBORE

Arbore, arbore,
uscat și verde.

Fata cu chip frumos
culege mășline.
Vîntul, curtezan de turnuri,
de talie-o ține.
Trec patru călăreți
pe andaluzi bidivii
cu straie de-azur și verde,
cu mântii mari, cenușii.

„Hai la Granada, codană !“
Fata nu-i ia în seamă.
Trec trei tinerei
toreadori subțirei,
cu straie portocalii
și spade vechi de argint.
„Hai la Sevilla, codană !“
Fata nu-i ia în seamă.
Cînd se făcu înserarea
violetă, cu lumină difuză,
un tînăr trecu, ce ducea
trandafiri și mirt de lună.
„Hai la Granada, codană !“
Fata nu-l ia în seamă.
Fata cu chip frumos
culege măsline neconținut,
cu brațul vîntului gri
pe talia ei arcuit.

Arbore, arbore,
uscă și verde.

CRAI

Casa,
crăișor și crai,
cu cimbru și-o descîntai.

Nici să vii și nici să pleci
uș-nchid cu cheia, deci.
Cheie fină, argintată.
Cu o panglică legată.

Pe panglică-i o-nsemnare :
„Inima-i departe tare.“

Nu-i da străzii mele roată.
Las-o vîntului pe toată !

Casa,
crăișor și crai,
cu cimbru ți-o descîntai.

TREI PORTRERE CU UMBRE

VERLAINE

Cîntecul
ce n-o să-l spun niciodată
adormi pe buzele mele.
Cîntecul
ce n-o să-l spun niciodată.

Pe caprifoi
era un licurici
și luna înțepa
apa cu o rază.

Atunci eu visai
cîntecul
ce n-o să-l spun niciodată.

Cîntec plin de buze
și de izvoare îndepărtate.

Cîntec plin de ore
pierdute în umbră.

Cîntec al stelei vii
peste-o veșnică zi.

BACHUS

*Verde freamăt nepipăit.
Smochinu-mi întinde brațele sale.*

*Ca o panteră umbra lui
lirica-mi umbră pîndește.*

*Luna numără cîinii.
Se-ncurcă și-ncepe din nou.*

*Astăzi, mîine, negru și verde
înconjurați-mi cercul de lauri.*

*Cine ca mine te-ar mai iubi
inima de-mi vei schimba ?*

*...Și smochinul mă strigă și-naintează
teribil și multiplicat.*

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

*În albul infinit,
zăpadă, nard, salină,
și-a pierdut reveria.*

*Culoarea albă umblă
peste tăcutul covor
din pene de porumbiță.*

Fără ochi, fără chip
nemișcat suportă un vis.
Dar freamătă pe dinăuntru.

În albul infinit,
ce rană pură și mare
reveria lui a lăsat.

În albul infinit.
Zăpadă. Nard. Salină.

VENUS

(Așa te-am văzut)

*Tînără moartă
în scoica patului,
goală de floare și adiere
se ivește-n lumina perenă.*

*Rămînea lumea
crin de bumbac și umbră
apărut la ferestre
trecerea infinită văzînd.*

*Tînăra moartă
iubirea lăuntric brăzda.
În spuma cearceafurilor
părul ei se pierdea.*

DEBUSSY

Umbra-mi trece tăcută
peste apa pîrului.

Pe umbra mea-s broaște
lipsite de stele.

Umbra trimite trupului meu
reflexe de lucruri tăcute.

Umbra mea trece ca un
imens țințar violet.

O sută de greieri vor s-aurească
lumina din trestii.

În piept mi se naște-o lumină
de pîriu oglindită.

NARCIS

Copile.
Ai să aluneci în rîu !

E-un trandafir în adînc
și-n trandafir un alt rîu.

Privește-acea pasăre ! Privește
acea pasăre galbenă !

*Mi-au căzut ochii
în apă.*

*Doamne,
Alunecă ! Băiete !*

...și-n trandafir sînt eu însumi.

*În apă cînd s-a pierdut
am priceput. Dar nu mai explic.*

JOCURI

LA URECHEA UNEI FETE

N-am vrut.
N-am vrut nimic să-ți spun.

În ochii tăi am văzut
doi pomișori nebuni.
De-adiere, de rîs și de aur.

Se zbateau.
N-am vrut.

N-am vrut nimic să-ți spun.

CÎNTECE DE LUNĂ

LUNA RĂSARE

Cînd răsare luna,
se pierd clopotele
și se ivesc cărările
de nestrăbătut.

Cînd răsare luna
marea-acoperă pămîntul
și inima se simte
insulă în infinit.

Nu mănîncă portocale
sub luna plină, nimeni.
Trebuie să mănînci
fruct verde și-nghețat.

Cînd răsare luna
cu-o sută de fețe egale,
moneda de-argint
plînge în buzunar.

DOUĂ LUNE DE SEARĂ

1

Luna este moartă, moartă ;
dar reînvie în primăvară.

Cînd fruntea plopilor
o-ncrețește vîntul de Sud.

Cînd dau inimile noastre
recoltele lor de suspine.

Cînd își pun coperișele
pălărioarele de iarbă-ale lor.

Luna este moartă, moartă ;
dar reînvie în primăvară.

2

Înserarea cîntă
o *berceuse* portocalelor.

Surioara mea cîntă :
Pămîntu-i o portocală.

Spune luna plîngînd :
Vreau să fiu portocală.

Nu poți fi, fata mea,
chiar de te-ai face trandafirie.
Nici măcar lămîioară.
Ce păcat !

LUNI, MIERCURI ȘI VINERI

Eram.
Am fost
dar nu sînt.

Eram...

(O, beregată uimitoare
a chiparosului și-a umbrei !
Ungher de lună plină.
Ungher de lună-nsingurată.)

Am fost...

Lunii de glumă-i ardea
spunînd că-i trandafir.
(Cu-o pelerină de vînt
se-aruncă în valuri iubirea-mi.)

• Dar nu sînt...

(În fața geamului spart)
cos haina mea lirică.)

MURÎ ÎN ZORI

Noapte cu lună-mpătrită
și un singur copac,
cu o singură umbră
și o singură pasăre.

În carnea mea caut
urmele buzelor tale.
Izvorul sărută vîntul
neatingîndu-l.

Port acel Nu ce mi l-ai dat,
în palma mîinii,
ca pe-o lămie de ceară
aproape albă.

Noapte cu lună-mpătrită
și un singur copac.
În vârful unui ac
iubirea mea învîrtindu-se.

ÎNȚIIA ANIVERSARE

Copila-mi trece pè dinainte.
O, ce străveche mîhnire !

La ce-mi folosesc, întreb,
cerneala, hîrtia și versul ?

Pielea ta mi se pare
crin roșu, trestie crudă.

Oacheșă de lună plină.
Dorinței mele ce-i ceri ?

A DOUA ANIVERSARE

Luna înfige în mare
un corn prelung de lumină.

Unicorn verde și gri,
cutremurat dar extatic.
Cerul plutește-n văzduh
ca o imensă floare de lotus.

(O, doar tu, străbătînd
ultima nopții-ncăpere !)

EROS CU TRESTIE

LUCÍA MARTÍNEZ

Lucía Martínez.
De mătase roșie umbrită.

Coapsele tale ca înserarea
vin din lumină la umbră.
Cărbunii ascunși
întunecă magnoliile tale.

Aici sînt. Lucía Martínez.
Vin să-ți mănînc gura,
vin să te tirăsc de păr
în zorii de sîdef.

Pentru că iubesc și pentru că pot.
De mătase roșie umbrită.

SERENADĂ
(OMAGIU LUI LOPE DE VEGA)

Pe malurile riului
șade noaptea umeziță
și în sinii Lolitei
crengile mor de iubire.

Crengile mor de iubire.

Noaptea cîntă goală
pe punțile lui martie.
Lolita trupul își spală
cu apă sălcie și chiparoase.

Crengile mor de iubire.

Noaptea de-anason și argint
strălucește pe case.
Argint de pîrîuri și-oglinzi.
Anason al albelor tale coapse.

Crengile mor de iubire.

LUMEA CEALALTĂ

SCENĂ

Înalte turnuri.
Fluvii întinse.

URSITOAREA :

Ia inelul de nuntă
ce bunicii tăi îl purtară.
O sută de mîini sub pămînt
îi dau dorul.

EU :

Vreau să simt în mîinile mele
o imensă floare de degete
și simbolul inelului.
Nu-l vreau.

Înalte turnuri.
Fluvii întinse.

NELINIȘTE ȘI NOAPTE

Prigorie.
În arborii tăi întunecați.
Noapte de cer biiguit
și văzduh delirant.

Trei bețivi își nemuresc
gesturile de vin și de doliu.
Aștri de plumb se-nvîrtesc
într-un picior.

Prigorie.
În arborii tăi întunecați.

Durere de tîmplă-apăsată
cu ghirlande de clipe.
Și liniștea ta? Lălăie
cei trei bețivi despuiați.
Tighel de mătase virgină
cîntecul tău.

Prigorie.
Orie orie orie orie.
Prigorie.

COPILUL MUT

Copilul își gaută glasul.
(Era la regele greierilor.)
Într-un strop de apă
își căuta copilul glasul.

Nu-l vreau ca să pot vorbi ;
am să-mi fac din el un inel
pe care tăcerea-mi să-l poarte
în degetul ei subțirel.

Într-un strop de apă
copilul glasu-și căuta.

(Glasu-i prizonier, prindea
chip de greier, în depărtare.)

COPILUL NEBUN

Eu spuneam : „Înserare“.

Dar nu era așa.

Înserarea era altceva
care acum se dusesese.

(Și lumina-și strîngea
umerii ca o fetiță.)

„Înserare“. Dar e zadarnic !

Aceasta e falsă, aceasta are
semilună de plumb. Cealaltă
nu va veni niciodată.

(Și lumina, cum o văd toți, se juca
cu copilul nebun de-a statuia.)

Era mică aceea
și rodii mînca.

Aceasta-i prea mare și verde, nu pot
în brațe s-o iau și nici s-o îmbrac.

Nu va veni ? Cum era, cum ?

(Și lumina ce se ducea o glumă făcu.
Despărți de-a lui umbră copilul nebun.)

LOGODNĂ

Aruncă inelul acesta
în apă.

(Umbra își sprijină degetele
pe spatele meu.)

Aruncă inelul acesta. Tăcere !
Am peste-o sută de ani.

Nimic să nu mă-ntrebați !

Aruncă inelul acesta în apă.

RĂMAS BUN

Dacă mor
lăsați balconul deschis.

Copilul mănincă portocale.
(Din balconul meu îl zăresc.)

Secerătorul seceră grîul.
(Din balconul meu îl aud.)

Dacă mor
lăsați balconul deschis.

AMOR

PRELUDIU

Aleile de plop se duc,
rămîne imaginea lor.

Aleile de plop se duc,
dar ne rămîne vîntul.

Vîntul stă-mbălsămat
de-a lungul sub cer.

Dar a lăsat plutind
ecoul său peste riuri.

Lumea licuricilor
mi-a invadat amintirile.

Și o minusculă inimă
mi-a-nmugurit în degete.

CÎNTECE DE ÎNCHEIERE

ALTFEL

Focu-i pune cîmpiei înserate
coarne de cerb furios.
Toată valea se-ntinde. Tumbe
ii face-un pui de vînt pe spate.

De cristal e văzduhul sub fum.
— Trist și galben ochi de pisică.
— Eu, în ochii mei lunec prin ramuri.
Lunecă ramuri pe rîu acum.

Sosesc faptele-mi esențiale.
Refrene-ale altor refrene.
Între trestii și joasa-nserare
Ce ciudat Federico! să mă cheme !

APĂ. UNDE TE DUCI ?

Apă, unde te duci ?

Cu rîul mă duc surîzînd
către țarmuri de mare.

Mare, încotro te duci ?

Pe râu în sus să-mi caut
odihna-n izvoare.

Plopule, și tu ce-ai să faci ?

Nu vreau nimic să-ți spun.
Eu... freamăt !

Ce vreau, ce nu vreau
pentru râu, pentru mare ?

(Patru păsări nehotărâte
stau în plopul cel mare.)

OGLINDA ÎNȘELĂTOARE

Creangă verde lipsită
de ritm și de pasăre.

Ecou de suspin
fără chin, nici buze.
Om și Pădure.

Plîng
în fața mării amare.
Am în ochi
două mări cîntătoare.

CÎNTECUL PORTOCALULUI USCAT

Pădurare.
Umbră-mi retează.
De chinul de-a mă vedea
fără roade, mă liberează.

De ce între oglinzi mă născui ?
Ziua îmi dă tîrcoale.
Și noaptea mă copiază
cu toate stelele sale.

Fără să mă văd vreau să fiu.
Furnicile și păpădiile
vor visa că sînt păsările
și frunzișul meu viu.

Pădurare,
umbră-mi retează.
De chinul de-a mă vedea
fără roade, mă liberează.

CÎNTECUL ZILEI CARE PLEACĂ

Cît de greu îmi vine
să-ți dau drumul, ziuă, să pleci.
Te duci plină de mine,
te-ntorci și nu mă mai știi.
Cît de greu îmi vine
inimii tale să-i las
posibile realități
de imposibile clipe !

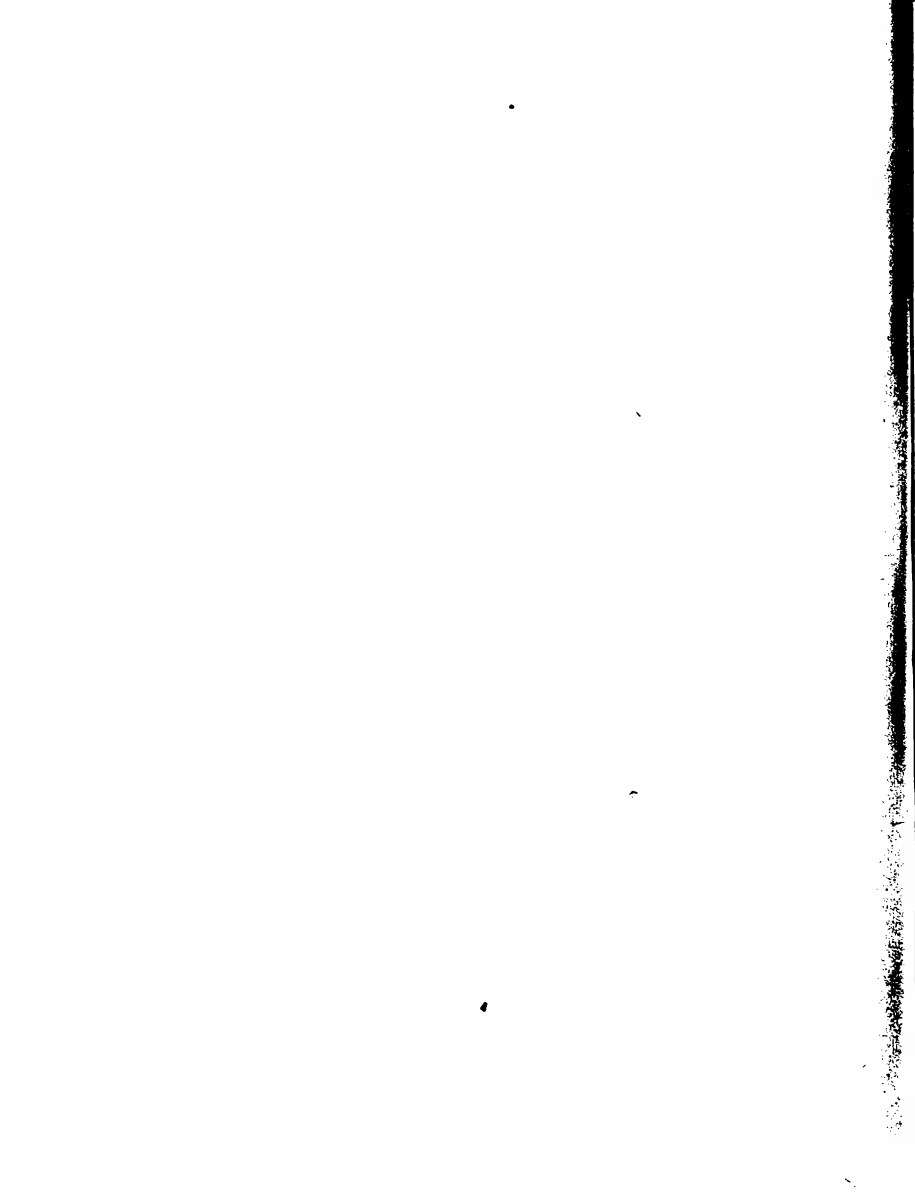
Un Perseu, către seară
îți pilește cătușele
și fugi peste munți
zdrelindu-ți picioarele.
Nu te pot subjuga
trupul meu și nici plînsul,
nici rîurile-n care
siesta de aur îți dormi.

Din Răsărit în Apus
îți port lumina rotundă.
Marea lumină ce-mi ține
sufletul meu încordat.
Din Răsărit în Apus,
cît de greu îmi vine
să te port cu păsările tale
și brațele tale de vînt !

ROMANCERO ¹ ȚIGAN

(1924-1927)

¹ *Romancero* înseamnă o culegere de *romances*, balade, sau, cum le definea Menéndez Pidal, cîntecele epico-lirice „cu fondul cel mai eroic și cavaleresc“ din literatura spaniolă. Vorbind despre *Romancero gitano* (Romancero țigan), Lorca își definește astfel tipul de romance pe care l-a creat: „Romanța tipică fusese o narațiune. Eu am vrut să contopesc romanța narativă cu cea lirică.“

BALADA LUNEI, LUNEI

În fusta ei de chiparoase
veni la fierărie luna.
Copilul o privește lung.
Copilul stă privind-o-ntruna.
În aerul tremurător
luna brațele își mișcă
ivindu-și, lubrică și pură,
sînii ei tari de cositor.
Fugi, tu lună, lună, lună.
Dacă vor veni ȝiganii
din inima ta vor face
salbe și inele albe.
Lasă-mă să joc, copile.
Cînd ȝiganii au să vină
te-or găsi pe nicovală
cu-ochii-nchiși, fără lumină.
Fugi, tu lună, lună, lună!
Le-aud caii ca un zvon.
Nu-mi călca, copile, lasă-mi
albul meu de amidon.

Sosea-n goană călărețul
bătînd surd toba cîmpiei.
Are ochii-nchiși copilul
înlauntrul fierăriei.

Prin livada de măslini,
bronz și vis, veneau țiganii.
Capetele ridicate
ochii-ntredeschiși și-i țin.

Cum mai cîntă cucuveaua,
ay, cum cîntă ea în pom !
Lunecă, de mînă, luna
peste cer c-un pui de om.

Plîng țiganii-n fierărie
plîns cu ți-păt, hohotit.
Vîntul priveghează, vîntul
în priveghi a-ncremenit.

PRECIOSA ȘI VÎNTUL

Luna ei de pergament
sunînd, Preciosa-apare
pe o umedă potecă
de leandri și cristale.
Liniștea fără de stele
tot fugind de tamburină
moare unde marea-și cîntă
noaptea ei de pește plină.
Sus, pe crestele sierrei
dorm acum carabinierii
păzind turnurile albe
unde locuiesc englezii.
Iar țiganii de pe ape
nalță ca să se desfete
umbrare din melci de mare
și din ramuri de pin verde.

Luna ei de pergament
sunînd, Preciosa vine.
Şi văzînd-o, s-a stîrnit
vîntul cel neadormit.
Iar San Cristobald, gol puşcă,
plin de limbi cereşti de foc,
priveşte fata, cîntînd
dintr-un flaut dulce,-absent.

Fată, lasă-mă să-ţi salt
rochia, să văd. Deschide
mîinii mele-mbătrînite
roza-albastră-ascunsă-n pîntec.

Ea aruncă tamburina
şi aleargă înainte.
Tinăr, vîntu-o urmăreşte
cu o sabie fierbinte.

Marea, vuietul şi-a stîns.
Se îngălbenesc măslinii.
Cîntă flautele umbrei
şi-al zăpezii gong întîns.

Preciosa, fugi, Preciosa,
că te prinde vîntul verde !
Preciosa, fugi, Preciosa !
Uită-te pe unde-apare !
Sătîrul de stele joase
şi cu limbi strălucitoare.

*

Preciosa-nspăimîntată
intră-n casa ce o are
dincolo de pini, mai sus,
consulul englez, spre mare.

Speriați de țișăt vin
trei carabinieri în goană,
măntii negre strînse-n talii
și bonete pe sprînceană.

Lapte cald, să bea, o cană
englezul țigăncii-i dă
și o cupă de ienupăr.
Preciosa nu le bea.

Cînd le spune-acelor oameni
întîmplarea sa, plîngînd,
din olanele de-ardezie
vîntul mușcă, furibund.

ÎNCĂIERARE

La mijlocul rîpei
cuțitele de Albacete,
frumoase de sînge vrăjmaș,
ca peștii luceșc. O lumină
dură, de carte de joc,
taie în verdele șters
cai furioși și conture
dure, de călăreți.
În cupa unui măslin
plîng două bătrîne femei.
Taurul încăierării
se-nalță peste pereți.
Îngeri negri duceau
năframe și apă de nea.

Îngeri cu aripe mari din
cuțite de Albacete.
Antonio Juan din Montilla
mort se prăvale la vale,
plin îi e trupul de crini
și-n tîmple o rodie are.
Cruce de foc călărește
acum, drumul morții cel mare.

★

Garda civilă și judele
vin prin livezi de măslini.
Sîngele lunecător
geme, mut cîntec de șarpe.

Domnilor guarzi, s'a-ntîmplat
un lucru obișnuit.
Patru romani și cinci
cartagenezi au murit.

★

Seara înnebunită
de smochini și vaier fierbinte,
palidă cade pe coapsele
călăreților, rănite.
Zburau în vîntul de-apus
îngeri negri, solemn.
Îngeri cu plete lungi
și inimi de untdelemn.

BALADĂ SOMNAMBULĂ

Verde, cît de drag mi-ești, verde.
Verde vînt. Și ramuri verzi.
Barca peste valul mării
și calul în munte, sus.
Ea cu umbra-n cingătoare
în balconul său visează,
părul verde, verde fața,
cu ochi de argint, ca ghița.
Verde, cît de drag mi-ești, verde.
Pe sub luna mea țigancă
lucrurile stau privind-o
și ea nu le poate vede.

Verde, cît de drag mi-ești, verde.
Stele mari de promoroacă
vin cu peștele de umbră
ce deschide drum luminii.
Vîntu-l freacă cu aspreala
ramurilor lor, smochinii
și, motan viclean, zbîrlește
muntele agave acre.
Cine va veni ? Pe unde ?
Stană în balcon rămasă
trupul verde, părul verde,
marea-amară ea visează.
Prietene, eu vreau să schimb
calul meu pe casa sa,
friu-l dărui pe oglindă
și cuțitul pe manta.
Din pășunile din Cabra
sîngerînd, acumă vin.
Tinere, dacă-aș putea
acest tîrg l-aș încheia.

Dară eu nu mai sînt eu,
casa mea nu mai e-a mea.
Vreau, prietene, să mor
omeneste-n pat la mine.
De oțel, ar fi mai bine,
cu cearceafuri de olandă.
Nu vezi rana despicată
de la piept la beregată ?
Trei sute de roze negre
pe pieptaru-ți alb dau floare.
Sîngele ți se prelinge
iscodind spre cingătoare.
Dară eu nu mai sînt eu,
casa mea nu mai e-a mea.
Lasă-mă să urc înalte
la balcoanele înalte,
lasă-mă să urc, mă lasă
pîn' la verzile balcoane.
La balcoanele de lună
unde apa-adînc răsună.

★

Și cei doi se suie-acum
la înaltele balcoane.
Lăsînd urmă și de sînge
și de lacrimi pe drum.
Lampioanele de tablă
peste case tremurau.
O mie de țamburine
de cristal zorii răneau.

Verde, cît de drag mi-ești verde,
verde vînt și ramuri verzi.
Prietenii-amîndoi suiră.
Vîntul le lăsa în gură
gust de mentă și de fiere,
și un gust de busuioc.

Spune-mi unde-i, frăţioare,
fata-ţi tristă, în ce loc ?
Cîte dăţi te-a aşteptat !
Cîte dăţi te-o aştepta
părul negru, chipul proaspăt,
în balconul verde, oaspăt !

Peste ochiul de fîntină
mi se legăna ţiganka.
Părul verde, verde faţa,
cu ochi de argint, ca ghiaţa.
Peste apă ea atîrnă
de un ţurture de lună.
Noaptea se făcu intimă
ca o piaţă mică, mică.
Gărzile civile bete
poarta o izbeau cu sete.

Verde, cît de drag mi-eşti, verde.
Verde vînt şi ramuri verzi.
Barca peste valul mării.
Şi calul în munte, sus.

CĂLUGARIȚA ȚIGANCĂ

Linişte de var şi mirt.
Nalbe-n ierburi mătăsoase.
Sora micşunele coase
pe o pînză galben pai.
Zboară-n policandrul gri
şapte păsări ale prisme.
Schitul mormăie departe
ca un urs cu burta-n sus.

Cu ce grație brodează !
Vrea pe-al pînzei galben pai
să cuprindă-n broderie
florile din visul ei.
Floarea-soarelui, magnoliei
de paiete și ce panglici,
ce șofran și luni înscrisie
ea, pe vălul de altar.
Se-ndulcesc cinci chitre-alături
aromind bucătăria.
Ale lui Cristos cîinci răni
tăiate în Almería.
Și prin ochii sorei trec
galopînd, doi călăreți.
Surdă-o ultimă rumoare
cămașa-i acum desprinde
și privind norii și munții
în inerta depărtare,
numai zahăr și verbină
inima i se fărîmă.
O, și ce cîmpie-naltă
sus, cu douăzeci de sori,
și ce rîuri stînd să curgă
vede-nchipuirea ei !
Dar continuă la flori
pe cînd drepte-n adiere
raze de lumină joacă
șah, înalt, prin jaluzele.

NEVASTA NECREDINCIOASA

Și eu ce mi-o dusei la rîu
crezîndu-mi-o că este fată,
dar ea, femeie măritată !
Era-n noaptea de Santiago
și m-am dus din întîmplare.
Pierea lumina-n felinare
și greieri se-aprindeau mai tare.
La colțul străzilor pustii
trecui pe sînii adormiți
cu mîna. S-au deschis îndată
ca ramurile de iacint.
Ca o mătase sfîșiată
de zece lame de cuțit
suna-n urechile amețite
apretul fustei pipăit.
Fără argint de rază-n creștet
copacii au crescut, pe cînd
un orizont de cîini, departe
de rîu, mai stăruia lătrînd.

Am lăsat murele-n urmă,
păpurișul și scaetii ;
se făcu sub coc o groapă
în pămîntul argilos.
Eu îmi scosei, deci, cravata.
Rochia, atunci și-a scos.
Eu, centura și pistolul.
Ea, pieptarele, vreo patru

Chiparoasele, nici melcii
nu-s ca pielea ei de fină
nici oglinzile-nlunate
nu lucesc cu-așa lumină.

Pulpele-i îmi lunecau
ca peștii surprinși, speriate ;
jumătate de foc pline,
de ger pline jumătate.
Alergai în noaptea-aceea
pe un drum cum nu sînt alte,
fără friu și scări, călare
pe-o mînză de fildeș. N-are
rost să spun, sînt doar bărbat,
cite mi-a mărturisit.
Gîndu-acesta mă îndeamnă
ca să fiu mai cumpănit.
De, nisip murdară și
de săruturi, mi-o dusei
de la rîu. Luptau cu vîntul
spadele de stînjenei.

Așa cum sînt m-am și purtat.
Ca un țigan adevărat.
Un coș de lucru îi dădui,
mare, de atlas gălbui,
dar să mă-ndrăgostesc n-am vrut
fiindcă mi-a spus că-i fată,
atunci cînd mi-o dusei la rîu
și ea, femeie măritată !

BALADA DURERII NEGRE

Ciocurile de cocoși
scurmă cătînd aurora
cînd din muntele-nnoptat
coboară Soledad Montoya.

Galbenă aramă, carnea-i
miroase a cal și umbre.
Nicovale fumegînde
sîinii,-i gem cîntări rotunde.
Soledad, pe cine cauți
singură, spre zori, anume ?
Caut eu pe cine caut,
dar ce-ți pasă ție, spune ?
Merg să-mi caut bucuria
și pe mine să mă caut.
Soledad a remușcării
mele, cal ce umblă razna, care
în sfîrșit cînd dă de mare
valurile îl înghit.
Nu-mi mai aminti de mare ;
ea durerea neagră-mi crește
în cîmpiile măslinei
pe sub foșnet de frunzare.
Soledad, ce jale-ascunzi ?
Ce dureri atît de-adînci ?
Acre de-așteptări și gură
lacrimi de lămîie plîngi.
Grea durere mă răpune !
Din bucătărie-n casă
fug, și cozile mi-atîrnă
pe pămînt, ca la nebune.
Mi-s veșmintele și trupul,
ce durere ! de cărbune.
Ay, cămășile-mi de fir !
Ay, de mac coapsele mele !
Spală-ți trupul tău cu apa
ciocîrliilor — și lasă,
Soledad Montoya,-n pace
inima ce te apasă.

*

Mișcător de cer și frunze
riul jos în vale sună.
Cu flori de dovleac, lumina
proaspătă se încunună :
o, durere țigănească,
veșnic singură, curată.
Jale cu ascunsă matcă
și-auroră depărtată !

SAN MIGUEL
(GRANADA)

Se zăresc de la balcoane
sus în munte, munte, munte,
catiri, umbre de catiri
cu poveri de răsărite.

În umbrite locuri, ochii
se întunecă de noapte.
În răscruci de vînt trosnește
surd, sălcia auroră.

Un cer de catiri în alb
ochii-i de mercur închide
un final aprins de inimi
dînd penumbrei liniștite.
Și se face rece apa
nimenea să n-o atingă.
Nebuna apă aflată
sus în munte, munte, munte.

★

San Miguel, plin de dantele
în iatacul lui din turn,
coapsele-i frumoase-arată
prejmuit de felinare.
Arhanghel obișnuit
orele de-amiaz' să bată,
mimează-o minie blîndă
de privighetori și pene.
San Miguel cîntă-n vitralii ;
de trei mii de nopți efeb
a parfumuri mirosind
și îndepărtat de flori.

★

Dansează pe plajă marea
balcoanelor, o poemă.
Țărmurile lunii pierd
trestii și cîștigă glasuri.
Cu buci mari și tănuite
ca planete de aramă
fete simple vin mîncînd
semințe de răsărite.
Vin înalții cavaleri,
doamne cu ținută tristă,
măslinii de nostalgia
vremii de privighetori.
Episcopul de Manila
de șofran orb și sărac
zice slujba în doi peri
la bărbați și la muieri.

★

San Miguel sta liniștit
în alcovul turlei sale,
cu jupoane-mpodobite
de dantele și-oglinjoare.

Rege-al sferelor, Miguel,
și de numere impare
în berbera frumusețe
de rumori și privitori.

SAN RAFAEL
(CÓRDOBA)

I

Trăsuri închise veneau
pe maluri de trestie pline,
pe unde apele line
un gol tors roman netezeau.
Trăsuri răsfrînte-n cristalul
copt al Guadalquivirului,
între răzoarele florilor,
și rezonanțele norilor.
Copiii împletesc și cîntă
dezamăgirile lumii,
în preajma trăsurilor vechi
pierdute în inserare.
Nu tremură Córdoba însă
pe sub misterul neclar
căci dacă umbra înalță
a fumului arhitectură
un picior de marmoră-afirmă
strălucirea-i uscată și pură.
Petale de tablă subțire
brodează-n relief cenușiul
pur, al brizei, planînd
peste arcuri mari de triumf.

Și-n timp ce podul aruncă
neptunice, zece rumori,
fug acei vînzători
de tutun, prin spărtura din zid.

II

Un singur pește în apă
unește ambele Córdoba,
a trestilor Córdoba albă
și Córdoba arhitecturii.
Cu fețele nepăsătoare
copiii pe mal se dezbracă,
ciracii lui Tobías, cu talii
ca de Merlini, o-ntrebare
batjocoritoare punînd
peștelui, să-l necăjească :
dorește floare de vin
ori salturi de semilună.
Dar peștele care-aurește
apa — și-ntunecă marmora,
lecții le dă și-echilibru
de solitară coloană.
Arhanghelul semiarab
de-ntunecate paiete
în mulțimea de valuri mărunte
leagăn căuta și rumoare.

Un singur pește în apă.
Două Córdoba de frumusețe :
Córdoba spartă-n fîntîni.
Celesta Córdoba, seacă.

SAN GABRIEL

(SEVILLA)

Copil ca trestia frumos,
umeri lați, talie fină,
pielea ca de măr nocturn,
ochii mari și tristă gura,
nerv fierbinte, de argint,
dă tircoale străzii goale.
Și pantofii lui de lac
daliile vîntului
rup cu două ritmuri care
cîntă întristări cerești.
Nici un palmier la țărmul
mării, nu-i este egal,
nici monarh încoronat,
nici luceafăr călător.
Cînd își lasă capul peste
pieptul lui de matostat
noaptea caută cîmpii
fiindcă vrea să-ngenuncheze.
Și ghitarele-atunci cîntă
singure lui San Gabriel
de porumbi îmblînzitorul,
și al sălciilor dușman.
O, San Gabriel : Copilul
plînge-n pîntecele mamei.
Nu uita, veșmîntul tău
ți l-au dăruit țigani.

II

A Magilor Bunăvestire
înlunată, rău îmbrăcată,

poarta larg o deschide
stelei ce vine pe drum.
Arhanghelul Gabriel,
între crin și-ntre surîs,
al Giraldei strănepot
era-n prag de ospetie.
În jiletca lui brodată
greieri tainici tresăreau.
Ale nopții stele, toate-n
clopoței se preschimbau.
Cu trei cuie-aici mă ții,
San Gabriel, de bucurie.
Strălucirea-ți iasomii
pe-al meu chip a-nflăcărat.
Mărită, Bunăvestire !
Oacheșă minunăție.
Vei avea un prunc mai mîndru
decît lujerii-adierii.
Ay, San Gabriel, lumină-a
ochilor și-a vieții mele,
pentru-odihna ta visez
un fotoliu de crăițe.

Mărită Bunăvestire,
înlunată, rău îmbrăcată.
Fiul tău, în piept, trei răni
va avea, și-o aluniță.
Ay, San Gabriel, lumină-a
ochilor și-a vieții mele.
Izvorăște-n sîni, adînc,
laptele călduț acum.
Mărită Bunăvestire.
Mamă-a zeci de dinastii.
Strălucesc în ochii-ți sterpi
peisaje de geambași.

Pruncul gîngure la sînul
uimitei Bunăvestiri.
Trei plumbi de migdală verde
tremură în glasu-i mic. .

De pe-acum San Gabriel
se urca-n văzduh pe-o scară.
Toate stelele-nnoptate
se schimbă în siminic.

PRINDEREA LUI ANTONITO CAMBORIO PE DRUMUL SEVILLEI

Antonio Torres Heredia,
fiu și nepot al Camborilor,
c-o nuia de răchită merge
la Sevilla, să vadă corrida.
Oacheș ca verdele lunii,
umblă elegant și încet.
Buclele sale bronzate
căzute pe ochi, strălucesc.
La jumătate de cale
tăie rotunde lămii,
și-n apă le-aruncă pînă ce
apa-a făcut-o de aur.
La jumătate de cale
pe sub ramuri de ulm
îl duse legat fedeleș,
garda civilă pe drum.

Ziua se pierde treptat,
de-un umăr amurgu-atârnat
o largă rotire făcînd
peste pîriuri și mare.
Măslinile stau așteptînd
a Capricornului noapte
și-o scurtă-adiere călare
trece peste munții de plumb.
Antonio Torres Heredia,
fiu și nepot al Camborilor,
fără nua de răchită
vine-ntre cinci tricornăți.

Antonio, cine ești oare ?
Camborio dacă erai
fîntînă de sînge făceai
cu cinci blesteme izvoare.
Dar tu nimănui nu ești fiul
și nici veritabil Camborio.
S-au stins țigani ce-odată
singuri, prin munți se duceau !
Stau strămoșeștile șișuri
vibrînd sub țărîna uitată.

Seara, la orele nouă
îl bagă la carceră-n beci
în vreme ce guarzii civili
își beau limonadele reci.
Seara, la orele nouă,
temnița e ferecată
în timp ce cerul lucește
ca o crupă de mînz țesălată.

MOARTEA LUI ANTOÑITO CAMBORIO

Glasuri de moarte răsună
aproape de Guadalquivir.
Glasuri străvechi ce-nconjoară
glas bărbătesc, de garoafă.
Cizmele lor le pătrunse
cu mușcături de mistreț.
Salturi în luptă făcea
ca un delfin, lunecînd.
În sînge de dușman scaldă
cravata ca macul aprins,
dar patru pumnale-atacară
sortindu-l să moară.
Cînd stelele nopții înfig
în apa gri, banderile,
cînd taurii-n staul visează
mantii de micsandre,
glasuri de moarte răsună
aproape de Guadalquivir.

★

Antonio Torres Heredia,
Camborio, păr aspru în fir,
oacheș de lună verde,
glas bărbătesc de garoafă,
de cine-ți fu viața prădată
aproape de Guadalquivir ?

Ai mei patru veri Heredia,
feciorii lui Benamejí¹.
La alții ce n-au pizmuit
pizmuiră la mine.

¹ Oraș în provincia Córdoba, aproape de râul Genil. Palat al ducilor de Benamejí și nume patronimic.

Pantofii aceștia-aurii,
medalioane de fildeș
și-acest obraz frământat
cu iasomii și măslina.
Ay, Antoñito Camborio,
tu ce-ai fost demn de-o regină !
Amintește-ți de Sfînta Fecioară
că trebuie moartea să vină.
Ay, Federico García,
cheamă-acum Garda Civilă !
Mijlocu-n două mi-e frînt
ca un cocean de porumb.

Trei valuri de sînge zvicniră
și moartea-n profil le-adormî.
Vie monedă ce nu va
mai fi nici cînd reproducă.
Un înger, cu grație-i pune
capul pe-o pernă, apoi
alții, cu-obraz ostenit
aprinseră candelă. Cînd
cei patru veri se-nturnară
acasă la Benamejí
glasurile morții-ncetară
aproape de Guadalquivir.

MORT DIN DRAGOSTE

Ce strălucește acolo
prin coridoarele-nalte ?
Închide poarta, copile,
bate unsprezece, bagă de seamă.
În ochii mei, fără voie,

patru felinare luesc.
Poate va fi neamu-acela
spoitor de aramă.

Usturoi de-agonic argint,
luna-n descreștere-așază
pe galbene turnuri
galbene plete de rază.
Noaptea strigă de teamă
la ferestre-n balcoane
de-o mie de ciini hăituită
ce n-o recunosc cînd apare
și-un miros de vin și de ambră
vine din coridoare.

Boare de trestie udă,
murmur de glasuri străvechi
răsunau prin arcu pleznit
al miezului nopții.
Dormeau trandafirii și boii.
Singure, prin coridoare
cele patru lumini mai chemau
cu minia Sfîntului Gheorghe.
Triste, femeile-n vale
bărbătescul lui sînge-ngropau
sînge calm, de floare tăiată,
de coapse tinere-amar.
Bătrîne femei de la rîu
boceau la piciorul de munte,
clipa greu de trecut
de plete și nume.
Pereții de var decupau
noaptea pătrată și albă.
Serafimi și țigani
la armonici cîntau.

Mamă, cînd eu voi fi mort
pe toți domnii vestește-i.
Dă telegrame albastre,
să zboare din sud către nord.
Șapte țipete, șapte izvoare
de sînge, șapte maci dubli
sparg lunile-opace
în saloane-nnoptate.
Plină de mîini retezate
și coronițe de flori
nu știu unde vuia
a jurămintelor mare.
Și cerul poarta-nchidea
freamătului brusc al pădurii,
în timp ce lumini mai chemau
din înaltele lor coridoare.

BALADA CONDAMNATULUI

Singurătatea-mi fără odihnă !
Ochii mici ai trupului meu
și cei mari, ai calului meu,
nu se-nchid a-nnoptare
nici nu privesc altă zare
unde se pierde liniștit
un vis de treisprezece bărci.
Nu, ci limpezi și aspri,
neadormiți scutieri,
ochii mei privesc țintă
metale și stînci depărtate
unde trupul meu fără vine
cercetează cărți de joc înghețate.

*

Boii de baltă, grămadă
se năpustesc la copiii
ce se scaldă în lunile
coarnelor lor arcuite.
Cîntau ciocane zănatice
nesomnul călărețului și
nesomnul calului său,
pe nicovale lunatice.

*

La douăzeci și cinci cireșar
lui Amargo îi spusese: Acum
poți să tai, dacă vrei,
oleandrii din curte.
Pictează-ți o cruce pe poartă
și numele pune-ți mai jos,
fiindcă urzici și cucute
s-or naște în coastele tale,
și umede ace de var
pantofii ți-i vor mușca.
Noapte adîncă va fi
prin munții magnetici pe unde
boii de baltă se-adapă
visînd trestiișuri mlădii.
Lumînări și clopote cere.
Mîinile-n cruce le-nvață
și-ncearcă-adierea cea rece
de metale și stînci.
Două luni cînd vor trece
în giulgiu-ai să zaci, fără viață.

*

Santiago mișcă-n văzduh
o spadă de neguri, necontenit.
Liniște adîncă țîșnea
din spate, cerul boltit.

La douăzeci și cinci cireșar
ochii-i deschise Amargo,
la douăzeci și cinci în gustar
se-ntinse să-i închidă pe veci.
Oamenii pe drum coborau
să-l vadă pe cel condamnat
care de zid își lipea
singurătatea în tihnă.
Și giulgiu-i fără cusur
de-o aspră ținută romană
morții echilibru îi da
cu liniile cutelor sale.

BALADA GĂRZII CIVILE SPANIOLE

Caii-s negri. Negre li-s
și potcoavele. De ceară
îngălate și cerneală,
pelerinele lucesc.
Au, și de-asta nici nu plîng,
căpățînele de plumb.
Cu inimi de piei de lac
pe șosea ei vin la trap.
Cocoșați și noctambuli
peste tot vor să impună
liniște de cauciucuri
și de spaimă de țărînă.
Dacă vor să treacă, trec ;
și-o cețoasă-astronomie
de pistoale ireale
tăinuiesc în capul sec.

★

Oh, oraș al țigănimii !
Steaguri în răscruci urcate.
Luna și dovleacul galben
cu vișine conservate.
Oh, oraș al țigănimii !
Cine te văzu nu uită.
Tîrg de mosc și jale-amară
cu turnuri de scorțișoară.

★

Cînd noaptea se-apropia,
noapte, ce noapte-nnoptată,
țigarii fierari făureau
sori și săgeți în poiată.
Rănit de moarte un cal
necheza la fiecă poartă.
Cocoși de sticlă cîntau
la Jerez de la Frontera.
Vîntul, la colțuri de stradă,
gol, fără veste se-ntoarce-n
noaptea de noapte-argintată,
noapte, ce noapte-nnoptată.

★

Sfîntul Iosif și Fecioara
castanietele-și pierdură
și-i cată pe țigani să vadă
de le-au găsit din întîmplare.
Ca o primăreasă pare
Sfînta-n rochia lucrată-n
hîrtie de ciocolată,
cu mărgele de migdale.
Iosif brațele își mișcă
sub o mîntie de satin.

După ei Pedro Domecq și
trei sultani din Persia vin.
Un extaz de barză, luna
ca o seceră, visa.
Prapure și felinare
pe terase stau ciorchine.
În oglinzi bocesc în hohot
fără șolduri, balerine.
Apă, umbră, umbră, apă,
pentru Jerez la Frontera.

*

Oh, oraș al țigănimii !
Steaguri în răscruci urcate.
Stinge-ți licărirea verde
că Civila Gardă vine.
Oh, oraș al țigănimii !
Cine te văzu nu uită !
Las-o mării,-n depărtare
fără piepteni de cărare.

*

Cite doi, din fund de zare
vin spre-orașu-n sărbătoare.
Un zvon surd de înmorțele
inundă cartușiere.
Vin din zare cite doi.
Grea cortină de-nnoptare.
O vitrină numai pintenii
ceru-n ochii lor apare.

*

Liberat de temeri grele,
porțile-și sporea orașul.
Patruzeci de guarzi civili
după pradă vin prin ele.

Ceasurile se opriră
și-n noembrie-și schimbă
sticlele, pe-ascuns, coniacul
ca suspect să nu le pară.
Zbor de țipete prelungi.
se-nălța din giruete.
Săbiile taie brize
și copitele le calcă.
Fug țigăncile bătrîne
prin întunecate uliți,
fug cu pletele-adormite
și monede-n ol dosite.
Urcă străzile pieptișe
pelerinele sinistre
înapoia lor lăsînd
scurte-nvolburări de vînt.

În poarta Betleem se-adună
iar, țiganii, împreună.
Sfîntul Iosif, numai rană,
pune-n giulgiu o codană.
Tare, puștile,-ndărătnic
fac să sune noaptea toată.
Lêcuie copii Fecioara
cu scuipat de stea brumată.
Dar Garda Civilă vine
semănînd doar foc și pară
unde, tînră și goală,
se aprinde-nchipuirea.
A Camborilor copilă
geme stîns în fața porții
cu-ai săi sîni tăiați, alături
pe o tavă așezați.
Alte fete alergau
hăituite de oosițe
într-un vînt ce explodează-n
pulbere de roză neagră.

Coperișele cînd toate
erau brazdă răsturnată
zorii umerii-și săltară
pe-un imens profil de piatră.

★

Oh, oraș al țigănimii !
Guarzii se îndepărtează
prin tunelul de tăcere
și-acum focul te-nconjoară.

Oh, oraș al țigănimii !
Cine te-ar uita la chip ?
Cum te caută-a mea frunte.
Joc de lună' și nisip.

TREI BALADE ISTORICE

MARTIRIUL SFINTEI OLALIA ¹

I

PANORAMA MERIDEI

Galopînd pe drum aleargă
cal cu coada lungă-n vînt,
pe cînd moșăie sau joacă
veteranii-oșteni ai Romei.
Codru de Minerve, brațe
desfrunzite își deschide.
Apa-n aer aurește
muchile de stînci aride.
Noaptea torsurilor moarte
și de stele cu nas bont
zorii-așteaptă, apoi toată
să se frîngă-n orizont.
Răsunau din cînd în cînd
creste roșii blasfemînd.
Gemînd surd, sfînta copilă
sfarmă-a cupelor cristale.
Plîng cîrlige și cuțite
ascuțite pe tociță.

¹ Olalia sau Eulalia — fecioară din Barcelona, martirizată la vîrsta de 12 ani, în 304. Martiriul său a inspirat cel mai vechi poem în *langue d'oïl* (dialecte vorbite în nordul Franței în evul mediu), din secolul IX : *Trilogia Sfîntei Olalia*.

Taurul de nicovale
urlă, și se încunună
Mérida cu nard în floare
și cu lăstăriș de mure.

II

MARTIRIUL

Goală, suie scări de apă
Flora, zîna a cîmpiei.
Consulul o tavă cere
pentru sînii Olaliei.
Un șuvoi de vene verzi
din gitlejul ei țîșnește.
Sexu-i tremură-ncurcat
ca pasărea-n mărăcini.
Fără rost, pe jos, doar cioate,
îi sar mîinile tăiate ;
încă pot să se-mpreune-n
retezată rugăciune.
Se mai văd în găuri roșii,
unde-i tresăriră sînii
albe șipote de lapte,
ceruri mici cît golul mîinii.
Mii de copăcei de sînge
îi cuprind întregul spate
trunchiuri umede-ntorcînd
bisturielor de flăcări.
Galbene centurioane —
trupuri cenușii, veghind —
vin din cer acum, sunînd
ale lor armuri de-argint.

Consulul — pe cînd vibrează
chin de coame și de spade —
poartă-n mijlocul tipsiei
fumurii, sinii-Olaliei.

III

INFERN ȘI GLORIE

Zace neaua vălurită.
Olalia-atîrnă-n creangă.
Goliciunea-i de cărbune
negru în văzduhuri pune.
Noaptea țepănă străluce.
Olalia-n arbor moartă.
Călimările cetății
își răstoarnă-ncet cerneala.
Plîng tăcerea-i mutilată
negre manechine care
se întind în șiruri lungi
pe zăpada înghețată.
Albă-n arbor, Olalia.
A-nceput să ningă blind.
Fulgi de nichel cu-a' lor ciocuri
reci în coasta ei pătrund.

*

Un potir de argint lucește
peste ceruri pîrjolite,
printre gîrle de gitleje
și privighetori în ramuri.
Plesnesc colorate geamuri.
Albă-n alb e Olalia.
Îngerii și serafimii
cîntă sfintei, liturghia.

FARSA LUI DON PEDRO CĂLARE

BALADĂ CU LACUNE

Pe o scurtătură
Don Pedro venea.
Ay, cum mai plîngea
cavaleru-n șa.
Călare pe-un cal
ager, fără friu,
venea-n căutare
de sărut și pîine.
Geamurile toate
vîntu-au întrebat
de al cavalerului
plins întunecat.

PRIMA LACUNĂ

În adîncul apei
vorbele rămîn.
Pe deasupra apei
o lună rotundă
se scaldă,-nciudînd-o
pe cealaltă
ce-i atît de înaltă !
Un copil
pe mal
vede lunile și spune :
— Noapte, sună-ți talgerele !

URMEAȚĂ

Intr-un depărtat oraș
a sosit Don Pedro.
Un oraș de aur
în codru de cedri.
E Betleem ? Prin vîntul lin
verbină și rosmarin.
Strălucesc nori și terase.
Prin arcade dărîmate
trece-acum Don Pedro.
Două femei și-un bătrîn
cu opaițe de-argint
ies să îi ațină calea.
Nu ! spun plopilor.
Vom vedea, — privighetoarea.

A DOUA LACUNĂ

În adîncul apei
vorbele rămîn.
Peste-a ei pieptănătură
cerc de păsări și de flăcări.
Iar în păpurișuri, martori
care știu ce le lipsește.
Vis precis și fără țintă
de lemn de ghitară.

URMEAȚĂ

Pe netedul drum,
două femei și-un bătrîn
merg la cimitir
cu opaițe de-argint.

În lan de șofran
mort au întîlnit
tristul cal
al lui Don Pedro.
Tainic glas de seară
beăia prin cer.
Unicornu-absenței
cornu-și rupe-n geam.
Arde-orașul
mare,-ndepărtat,
și umblă un om, plîngînd,
undeva, de țarm departe.
E la nord o stea.
La sud un marinar.

ULTIMA LACUNĂ

În adîncul apei
vorbele rămîn.
Mîl de voci pierdute.
Peste-nfrigurata floare
ay, jucîndu-se cu broaște,
stă Don Pedro în uitare.

THAMAR ȘI AMNÓN

Luna-n ceruri înconjoară
cîmpuri, numai uscăciune,
pe cînd vara-n zare pune
zvon de tigru, foc de seară.

Pe acoperiș tresar
sunînd, nervii de metal.
Vîntul vîlurit adună
numai behăit de lînă.
Plin de răni cicatrizate
se arată-acum pămîntul
sau înfiorat de spinii
cauterelor luminii.

Thamar sta visînd că-n glas
păsările-i fac popas,
zvon de dairële reci
și de țitire-nlunate.
Pe sub streșini, goliciunea-i,
nordic vîrf de palmier,
cere grindină pe spate
și pe pîntec nea și ger.
Thamar pe terasă sta
dezbrăcată și cînta.
În jurul gleznelor ei,
înghețați cinci porumbei.
Concret și subțire, Amnón
din donjon o urmărea,
vintrele de spumă pline
și barba tremurătoare.
Goliciunea-i luminată
pe terasă se-ntindea,
între dinți cu o rumoare
de săgeată-abia înfiptă.
Amnón privea lung în seară
luna joasă, alb gurgui,
dar și-n lună se-arătară
sîinii tari ai sorei lui.

*

Amnón, pe la trei jumate
se întinse-n pat. O dată
cu-ai săi ochi de ăripi plini
tot alcovul suferea.
Doar lumina îngropa
în nisipuri sure, sate,
ori în treacăt aprindea
rozelor corali și dalii.
Apa din fântâni, tăcere
în ulcioare-nmugurește.
Cobra cîntă-ntinsă peste
mușchiul de pe buturugi.
Amnón gerne peste pînza
patului, abia întinsă.
Iedera fiorului
carnea arșă-i învelește.
A intrat tăcută Thamar
în tăcutu-alcov albastru
ca Danubiul, tulburată
doar de semne-ndepărtate.
Thamar, șterge-mi ochii cu
zorile-ți stăruitoare.
Firele-mi de singe țeș
peste fusta ta, volane.
Lasă-mă în pace, frate !
Sărutările-ți, pe spate
viespi și adieri îmi sînt,
roi de flaute dublate.
Thamar, sîinii-ți tari au, iată,
doi pești ce mă cheamă-ntr-una
și-n buric de deget, mîna
zvon de roză ferecată.

*

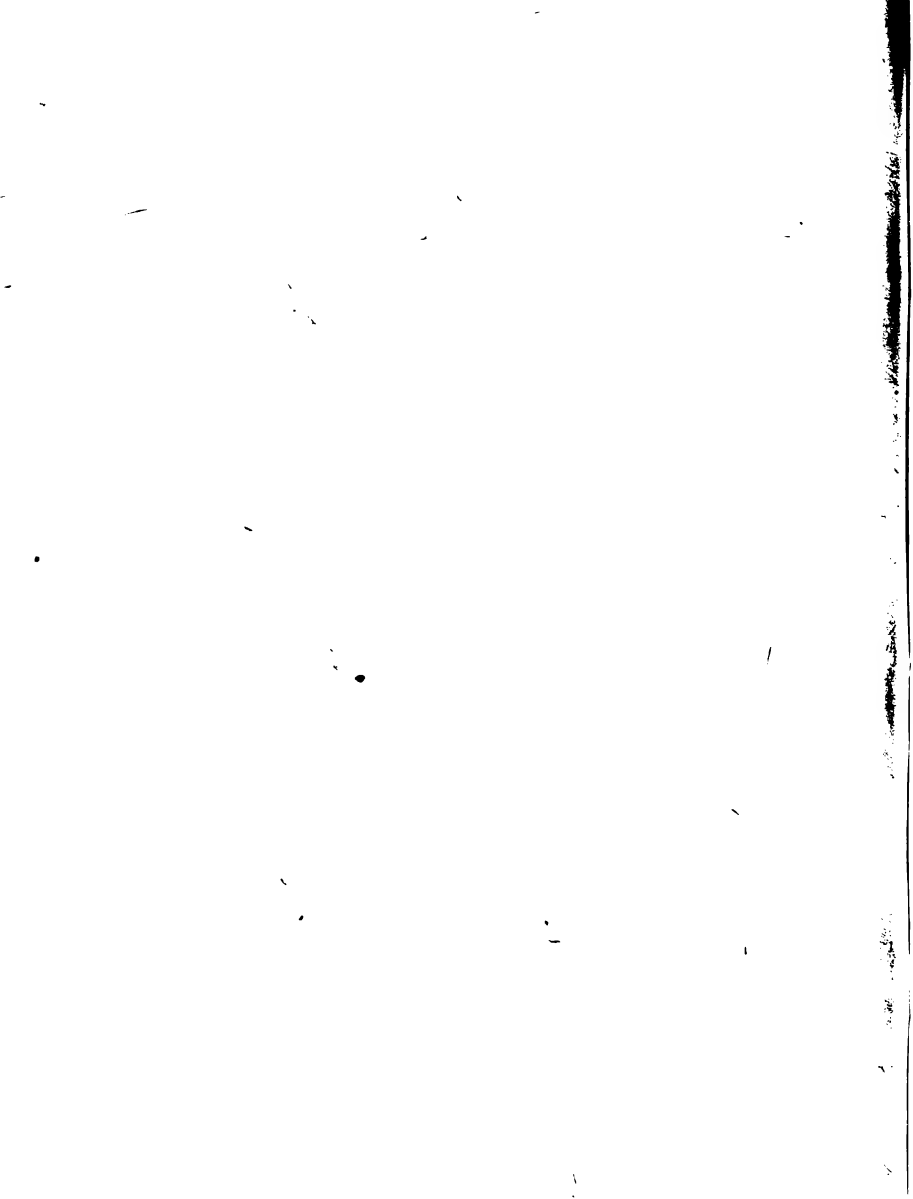
Caii regelui, o sută,
nechezau în curte jos.
Soarelui se-mpotrivea
vița gîngasă, în turn.
El de păr o prinde-acum
și cămașa îi-o sfișie.
Scriu mărgeane calde girle
pe o hartă aurie.

*

Ce țipete se-auzeau
peste case, ay, ce jale !
Ce de haine sfișiate,
ce mulțime de pumnale !
Sclavii suie și coboară
trîști, pe treptele de scară.
Pistoane și mușchi stîrniți
pe sub norii-ncremeniți.
Împrejurul lui Thamár
tipă fetele țigane,
altele îi strîng mîhnite
stropii florii ei jertfite.
Albe pînze se-nroșesc
în alcovurile-nchise.
Freamăte de zori combină
pești și vițe în lumină.

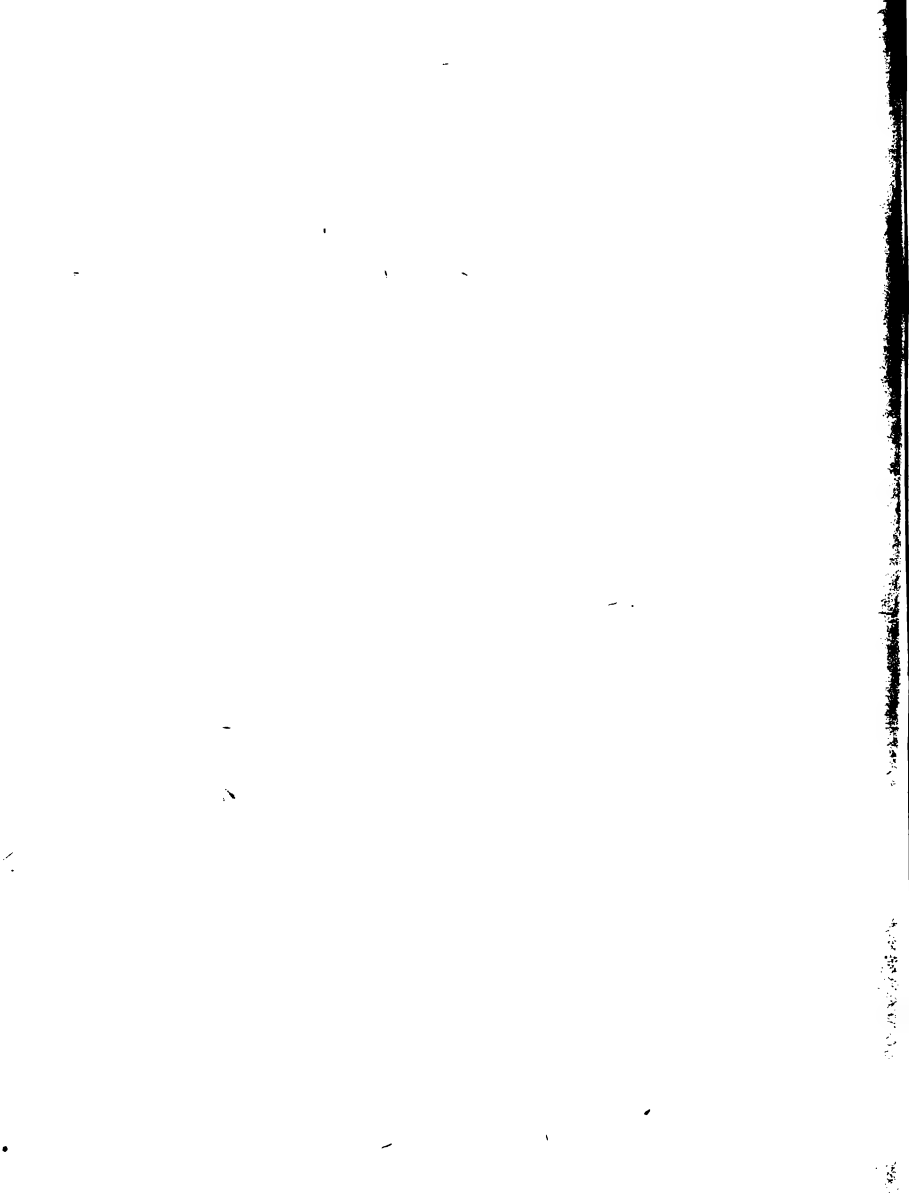
*

Furios pingăritor,
Amnón fuge-acum călare.
Cu săgeți l-alungă negrii
de pe zid și foișoare.
Și cînd larma de copite
depărtările o-ngroapă,
cu o foarfecă-și tăie
David, corzile la harpă.

POETUL LA NEW YORK

(1929-1930) ^

I. POEMELE SINGURĂȚĂII ÎN COLUMBIA UNIVERSITY

„Furia culoare a dragostei,
dragostea culoare-a uitării.”

Luis Cernuda¹

ÎNTOARCERE DE LA PLIMBARE

Asasinat de cer,
între formele ce tind către șarpe
și formele ce caută oglinda,
voi lăsa părul să-mi cadă.

Cu arborele ciuntit ce nu cîntă
și copilul cu față albă de ou.

Cu măruntele-animale cu capul spart
și apa zdrențuită a picioarelor uscate.

Cu toți cei ce simt osteneala surdomută
și fluturile înecat în călimară.

Întîlnindu-mă cu chipul meu zilnic altul.
Asasinat de cer !

¹ Apreciat poet spaniol aparținînd generației 1927. S-a născut la Sevilla, în 1902 și a murit în 1963 în Mexic, în exilul pe care și l-a impus după terminarea războiului civil. Dintre volumele sale de versuri menționăm : *Perfil del aire* (*Profilul aerului*), 1927 ; *Donde habite el olvido* (*Unde să locuiască uitarea*), 1934 ; *Variaciones sobre tema extranjero* (*Variații pe temă străină*), 1952 etc. Descinzînd din suprarealism, poezia sa se apropie treptat de expresia directă.

Ochii aceia ai mei din o mie nouă sute și zece
n-au văzut morți îngropându-se,
nici odihna de cenușă a celui ce plînge în zori,
nici inima ce tremură părăsită ca un căluț de mare.

Ochii aceia ai mei din o mie nouă sute și zece
au văzut zidul alb unde urinau copii,
botul taurului, otrăvitoarea ciupercă
și o ne comprimabilă lună ce lumina prin unghere
bucățile de lămîie uscată sub negrul dur al sticlelor.

Ochii aceia ai mei pe gîtul căluțului,
pe sînul strămutat al Sfintei Rosa adormită,
pe-acoperișele iubirii cu gemete și mîini răcoroase,
într-o grădină unde mînceau pisicile, broaște.

Pod de casă unde adună statui și mucegai praful vechi,
lăzi ce păstrară tăcere de raci devorați
în locul pe unde visul se izbește de propria sa realitate.
Acolo ochii mei mici.

Nimic să nu mă-ntrebați. Am văzut că lucrurile
cînd își caută cursul întîlnesc golul lor.
Este-o durere de goluri prin aerul fără de oameni
și în ochii mei copii îmbrăcați, fără trup !

FABULA ȘI CERCUL CELOR TREI PRIETENI

Enrique.

Emilio.

Lorenzo.

Toți trei erau înghețați :

Enrique pentru lumea paturilor,

Emilio pentru lumea ochilor și-a rănilor de pe mâini,

Lorenzo pentru lumea universităților fără acoperișuri.

Lorenzo.

Emilio.

Enrique.

Toți trei erau înghețați :

Lorenzo pentru lumea frunzelor și-a bilelor de biliard,

Emilio pentru lumea singelui și-a boldurilor albe,

Enrique pentru lumea morților și-a veșnicilor abandonați.

Lorenzo,

Emilio,

Enrique.

Toți trei erau îngropați :

Lorenzo într-un sin al Florei,

Emilio într-un rachiou de ienupăr uscat care se uită-n
pahar,

Enrique într-o furnică, în mare și în ochii goi ai păsărilor.

Lorenzo.

Emilio.

Enrique.

Toți trei au fost în mâinile mele
trei munți încrețiți,

trei umbre de cai,
trei peisaje de zăpadă și o cabană de crini
pentru columbarele de unde luna se laminează sub cocoș.

Unu

și unu

și unu.

Toți trei erau mumificați,
cu muștele iernii,
cu călimările ce le urinează câinele și disprețuiește floarea
de scaiete,
cu briza ce înspăimintă inima tuturor mamelor
prin albele dărîmături din Jupiter unde moartea pîndește
bețivii.

Trei

și doi

și unu.

Îi văzui pierzîndu-se plîngînd și cîntînd
pentru un ou de găină,
pentru noaptea ce-și arăta scheletul său de tutun,
pentru durerea mea plină de chipuri și schije dureroase
de lună,
pentru bucuria mea de roți dințate și bice,
pentru sufletul meu tulburat de porumbei,
pentru zadarnica-mi moarte cu un singur călător înșelat.

Eu omorisem cea de a cincea lună
și beau apă din fîntîni, evantaie și aplauze.
Lapte-ncropit ascuns proaspetelor lehuze
tulbura trandafirii cu o lungă durere albă.

Enrique,
Emilio,
Lorenzo.

Deșteptarea e aspră
dar ades are inimile furtunoase.
Grindina albă poate să bată în singele cerbului
și cerbul poate visa prin ochii unui cal.

Cînd s-au prăbușit formele pure
sub cri-cri-ul mărgăritarelor
înțelesei că am fost asasinat.
Cutreierară cafenelele și cimitirele și bisericile,
deschiseră butoaiele și dulapurile,
nimiciră trei schelete ca să le smulgă dinții de aur.
Și nu m-au găsit.

Nu m-au găsit ?

Nu. Nu m-au găsit.

Dar s-a aflat că cea de-a șasea lună a fugit ca un torent
în sus

și că marea și-a amintit deodată
numele tuturor înecaților.

COPILĂRIA TA ÎN MENTON

„Da, copilăria ta acum murmur de izvoare.“

Jorge Guillén¹

Da, copilăria ta acum murmur de izvoare.
Trenul și femeia ce umplu cerul.
Sfioasa-ți singurătate-n hoteluri
și masca ta pură din altă zodie.

¹ Poet spaniol contemporan, născut la 1893 la Valladolid. Și-a adunat succesiv întreaga poezie într-un volum unic: *Cantico* (*Cîntare*). Cultivă o poezie cerebrală, de o remarcabilă perfecțiune formală, revoluționarismul său de factură suprarealistă încorsetîndu-l în strofe clasice riguroase.

Copilăria mării e și liniștea ta
unde se spârgeau înțeleptele geamuri.
E nenduplecata ta ignoranță
unde mi-a fost torsul îngrădit de foc.
Regula iubirii îți spusei, om al lui Apollo,
bocet cu privighetoare înnebunită,
dar, hrană-a ruinei, te subțiai
pentru scurtele vise șovăelnice.
Gînd potrivnic, lumină de ieri,
îndice și semne-ale-întîmplării.
Briul tău de nisip fără odihnă
urmărește doar urmele ce nu trec dincolo.
Dar eu prin unghere-am să caut
sufletu-ți nepăsător fără tine ce nu te-nțelege,
cu durerea lui Apollo prizonier
cu care am rupt masca ce-o porți.
Acolo, leu, acolo furie-a cerului
te voi lăsa să-mi paști obrații ;
acolo, cal albastru al nebuniei mele,
puls de nebuloasă și minutar,
am să caut pietrele de scorpioni
și veșmintele mamei tale copilă,
bocet de miez de noapte și stofă ruptă
răpite de lună de la tîmpla mortului.
Da, copilăria ta acum murmur de izvoare.
Suflet exilat din golul meu de vene
am să te caut tînăr și fără rădăcini.
Dragoste de totdeauna, dragoste, dragoste de niciodată !
O, da ! Iubesc. Dragoste, dragoste ! Lăsați-mă !
Să nu-mi astupe gura cei care caută
spice din Saturn prin zăpadă
sau castrează animale pentru un cer,
spital și pădure-ale anatomiei.

Dragoste, dragoste, dragoste. Copilărie a mării.
Sufletu-ți nepăsător fără tine ce nu te-nțelege.
Dragoste, dragoste, un zbor al căprioarei
prin pieptul fără sfârșit al albului.
Și copilăria ta, dragoste, și copilăria ta.
Trenul și femeia ce umplu cerul.
Nici tu, nici eu, nici vântul, nici frunzele.
Da, copilăria ta acum murmură de izvoare.

II. NEGRII

COMPORTAREA ȘI PARADISUL NEGRILOR

Ei urăsc umbra pasării
peste marea obrazului alb
și ciocnirea luminii și-a vîntului
în salonul zăpezii-nghețate.

Săgeata fără trup o urăsc,
batista punctuală-a despărțirii,
acul ce-nțeapă încă și trandafirul
în vegetala roșată-a surîsului.

Ei iubesc albastrul pustiu,
nehotăritele surîsuri bovine,
înșelătoarea lună polară,
dansul sinuos al apei la țarm.

Cu știința tulpinei și-a urmei
umplu argila de nervi luminoși
și lubrici lunecă pe nisipuri și apă
savorîndu-și salivei milenare proștețimea amară.

În azurul fremătător,
albastru fără vierme, fără urmă-adormită,
unde ouăle de struț rămîn veșnice
și ploile balerine hoinăresc neatinse.

În albastrul fără istorie,
albastrul unei nopți fără teamă de zi,
albastru unde goliciunea vântului sfărimă
cămilele somnambule ale norilor zadarnici.

Acolo unde visează torsurile sub lăcomia ierbii.
Acolo coralii îmbibă disperarea cernelii,
sommoroșii își șterg conturile sub jurubițele melcilor
și golul dansului rămîne pe cenușile ultime.

ODĂ LA REGELE DIN HARLEM

Cu o lingură
scotea ochii crocodililor
și lovea fundul maimuțelor.
Cu o lingură.

Focul veșnic dormea în cremene
și scarabeii beți de anis
uitau mușchiul satelor.

Acel bătrîn acoperit de ciuperci
se-ndrepta spre locul unde plîngeau negrii
în vreme ce lingura regelui trosnea
și șlepuri veneau cu apă putredă.

Trandafirii fugeau prin tăișele
celor din urmă vârtej ale vîntului,
și prin grămezi de șofran
copiii omorau veverițe mici
îmbujorați de-o frenezie vinovată.

Trebuie să trecem podurile,
să ajungem la sfiala neagră,
pentru ca mireasma plăminului
să ne izbească timplele cu veșmintul său
de ananas cald.

Trebuie să-l ucidem pe blondul vânzător de rachiu,
pe toți prietenii mărilor și ai nisipului,
și trebuie să lovim cu pumnii strînși
micuțele evreice ce tremură pline de bășici
pentru ca regele Harlemului cu gloata lui să cînte,
pentru ca în șiruri lungi crocodilii să doarmă
sub asbestul lunii
și pentru ca nimeni să nu se îndoiască de nesfîrșita
a egretelor, a răzătoarelor, a alăturilor și a crătiților de
bucătărie.

Ay, Harlem ! Ay, Harlem ! Ay, Harlem !
Nu există durere ca a ochilor tăi asupriți,
ca a singelui tău înfiorat în întunecata eclipsă,
ca a violenței tale roșii, surdomută-n penumbră,
ca a marelui tău rege prizonier cu livrea de portar.

*

Noaptea avea o spărtură
și salamandre liniștite de fildeș.
Fetele americane
purtau copii și monede în pîntece,
și băieții leșinau
întinzîndu-se cu brațele-n cruce.

Ei sînt.
Ei sînt cei care beau whisky-ul de-argint
în preajma vulcanilor
și înghit bucățele de inimă
în înghețații munți ai ursului.

În noaptea aceea regele Harlemului
cu o lingură tare
scotea ochii crocodililor
și lovea fundul maimuțelor.
Cu o lingură.
Negrii plîngeau de-a valma
între umbrële și sori de aur,
mulatrii-ntindeau gume, dornici s-atingă torsul alb,
și vîntul aburea oglinzile
și spârgea venele dansatorilor.

Negrii, Negrii, Negrii, Negrii.

Singele nu are ieșire în noaptea voastră întinsă pe spate.
Nu există rușine. Singe furios sub epiderme,
viu în spinul pumnalului, în coasta peisajelor,
sub cleștii și grozamele cereștii luni a cancerului.

Singe care pe mii de drumuri caută morți ninși de făină
și de chiparoasă,
înghețate ceruri înclinate, unde colonii de planete
se rostogolesc pe plăji cu lucrurile părăsite.

Singe care privește domol, cu coada ochiului,
făcut din rogoz presat și din subpămîntene nectaruri.
Singe care oxidează alizeul, nepăsător, într-o urmă,
și dizolvă fluturii pe geamurile ferestrelor.

E singele ce vine, ce va veni
pe-acoperișe și terase, din toate părțile,
pentru ca să ardă clorofila femeilor blonde,
pentru ca să geamă la piciorul paturilor, în fața insomniei
lavoarelor
și să se spargă într-o auroră de tutun și de galben închis.

Trebuie să fugi,
să fugi în unghere și să te-ncui în ultimele etaje
fiindcă măduva pădurii va pătrunde prin crăpături
ca să lase în carnea voastră o diră ușoară de eclipsă
și o falsă tristețe de mânășă decolorată și de trandafir
chimic.

*

E timpul celei mai înțelepte tăceri
cînd valeții și bucătarii și cei care spală cu limba
rănilor milionarilor
îl caută pe rege pe străzi ori în unghiurile salpetrului.

Un sudic vînt de lemn, oblic în negrul noroi
scoopă bărcile sparte și mici pumnale înfige în umeri ;
un vînt sudic ce poartă
colți, răsărite, alfabet
și o pilă voltaică cu viespi înecate.

Uitarea era-nfățișată prin trei stropi de cerneală-n
monoclu,
iubirea printr-un singur chip nevăzut al florii de piatră.
Măduve și corole alcătuiău peste nouri
un deșert de tulpini fără nici un trandafir.

În stînga, în dreaptă, în sud și în nord
se-nalță nepăsătorul zid
pentru cîrțiță, al apei burghiu.
Voi, negri, nu căutați crăpătura
ca să descoperiți masca infinită.
Căutați marele soare central.
acum foșnitor ananas.

Soarele ce fuge prin păduri
sigur că nu va-ntîlni nici o nimfă,
soarele care distruge numerele și n-a-ncruciat nici un vis,
soarele tatuat ce coboară pe rîu
și muge urmărit de caimani.

Negrii, Negrii, Negrii, Negrii.

Nicio dată șarpele, nici zebra, nici cârca
murind n-au pălit.

Pădurarul nu știe când mor

tinguitorii arbori ce-i taie.

Așteptați sub vegetala umbră a regelui vostru
ca scafeții, cucutele, urzicile să doboare cele din urmă
terase.

Atunci, voi negri, atunci, atunci
frenetic veți putea săruta roțile bicicletelor,
veți pune microscopae perechi la cuiburile veverițelor
și-nsfîrșit, veți dansa nendoielnic în vreme ce florile
zvîrlite
ni-l omoară pe Moise în treștiile cerului aproape.

Ay, Harlem travestit !

Ay, Harlem amenințat de-o mulțime de haine fără cap !
M-ajunge murmurul tău,
m-ajunge murmurul tău străbătînd butuci și ascensoare
de-a curmezișul lamelor cenușii
unde plutesc limuzinele apărute de dinți,
de-a curmezișul-cailor morți și al crimelor mărunte,
de-a curmezișul marelui tău rege desnădăjduit
a cărui barbă ajunge la mare.

BISERICĂ PĂRASITĂ (BALADA MARELUI RĂZBOI)

Am avut un fiu pe nume Juan.

Un fiu am avut.

S-a pierdut prin arcurile unei vineri a morților.

Jucîndu-se l-am văzut, pe ultimele trepte ale liturghiei,
un cubitus de tablă arunca în inima preotului.

Am bătut în coşciuge. Fiul meu ! Fiul meu ! Fiul meu !

O ghiară de găină am scos din spatele lunii şi-ndată
am înţeles că fata mea era un peşte

pe unde căruţele se-ndepărtează.

O fată am avut.

Am avut un peşte mort sub cenuşa cădelniţelor.

O mare-am avut. De ce ? Doamne ! O mare !

Am urcat să trag clopotele, dar fructele erau viermănoase
şi luminările stinse

mîncău grîiele primăverii.

Am văzut străveziul cocostîrc de spirt

jupuind capetele negre ale soldaţilor muribunzi

şi am văzut colibele de cauciuc

în care se roteau cupele pline de lacrimi.

Te voi întîlni, scumpul meu ! în anemonele proscomidiei ¹,

cînd preotul cu braţele-i vînjoase înălţă catîrca şi boul

să-nspăimînte nocturnele broaşte rîioase ce dau tîrcoale
îngheţatelor peisaje ale potirului.

Un fiu am avut : era un gigant

dar morţii sînt mai puternici şi ştiu să devore hălci de cer.

De-ar fi fost un urs fiul meu,

nu m-aş fi temut de muşcătura caimanilor

nici marea n-aş fi văzut-o legată de arbori

pentru a fi violată şi rănită de gloatele regimentelor.

De-ar fi fost un urs fiul meu !

Mă voi înfăşura-n această pînză aspră să nu simt răcoarea
muşchilor.

¹ *Proscomidie*, moment din slujba liturghiei în care preotul pregăteşte pîinea şi vinul pentru împărtăşanie, şi firidă în partea nordică a altarului în care se săvîrşeşte proscomidia.

Știu bine că îmi vor da o mîneacă sau cravata ;
dar voi rupe cîrma-n toiul liturghiei, și-atunci
va izbucni nebunia pinguinilor și a pescărușilor
ce-i vor face să spună pe cei care dorm și pe cei care
cîntă-n răs-pintii.

El a avut un fiu.

Un fiu ! Un fiu ! Un fiu !

care nu era mai mult decît al lui, pentru că era fiul lui !

Fiul lui ! Fiul lui ! Fiul lui !

III STRĂZI ȘI VISE

„O pasăre de hîrtie în piept
spune că timpul sărutărilor nu
a sosit.“

Vicente Aleixandre¹

DANSUL MORȚII

*Paița. Priviți Paița !
Cum vine din Africa la New York !*

S-au dus arborii de pîper,
mugurii mici de fosfor.
S-au dus, cu carnea jupuită, cămilele
și văile de lumină pe care lebăda-n cioc le-nălța.

Era clipa lucrurilor uscate,
a spicului în ochi și-a pisicii laminate,
a oxidului de fier de pe marile poduri
și-a liniștii definitive a dopului.

¹ Poet spaniol contemporan, aparținînd grupului 1927, deținător al Premiului Național de Literatură (1933), membru al Academiei spaniole din anul 1949, laureat al Premiului Nobel (1976). S-a născut în 1898, în Sevilla, provincia Andalucía. Debutează în 1928 cu volumul *Ambito*. Rînd pe rînd îi apar apoi volumele : *La destrucción o el Amor*, *Sombra del Paraíso*, *Mundo a solas*, *Nacimiento último*, *En un vasto dominio*, *Retratos con nombre* etc., care-l impun ca pe unul dintre cei mai prestigioși și populari poeți spanioli contemporani. A fost amic al lui Federico García Lorca, la al cărui volum de *Opere complete* a scris un cald epilog închinat marelui poet andaluz.

Era marea adunare a animalelor moarte,
străpunse de spadele luminii ;
veșnica veselie a hipopotamului cu copite de cenușă
și-a gazelei cu-n fir de siminoc în gitlej.

În ofilita singurătate fără praștie,
dansa scofilcita paiată.
Jumătate de lume nisip,
soare-adormit și mercur jumătatea cealaltă.

*Paiata. Priviți Paiata !
Nisip, caimani și teamă deasupra New York-ului !*

★

Defileurî de var întemnițau un cer gol
în care sunau vocile celor ce mor sub guano.
Un cer pur, curățat, cu el însuși egal,
cu tuleiele și crinul ascuțit al munților săi nevăzuți

sfirși cu cele mai firave lăstare de vîntec
și se scurse în potopul compact al sevei
de-a curmezișul palierului ultimelor defilee,
cioburi de oglinzi ridicînd cu coada.

Cînd chinezul plîngea pe-acoperiș
fără să-ntîlnească goliciunea nevestii
și directorul băncii privea manometrul
ce măsoară tăcerea crudă a banului,
paiata în Wall Street sosea.

Nu e ciudat pentru dans
acest columbar ce-ngălbeneste ochii.
E-un fir întins între sfinx și casa de bani
ce străbate inima tuturor copiilor săraci.
Pornirea primitivă dansează cu impulsul mecanic,
neștiutoare în frenezia lor de lumină unică.

Pentru că dacă roata își uită formula,
acum poate să cînte goală cu hergheliile de cai ;
și dacă-o flacăra mistuie-nghețatele proiecte,
cerul va fi nevoit să fugă-naîntea tumultului ferestrelor.

Nu e ciudat acest loc pentru dans, v-o spun eu.
Paița va dansa-ntre coloane de sînge și cifre,
între uragane de aur și gemetele muncitorilor șomeri
care vor urla, noapte posomorită, după vremea ta fără
lumini,
o, sălbatecă Americă de Nord ! O, nerușinato ! O, sălbateco,
tolănită la frontiera zăpezii !

*Paița. Priviți Paița !
Ce val de noroi și licurici deasupra New York-ului !*

★

Stam pe terasă luptîndu-mă cu luna.
Puzderii de geamuri ciuruiiau o coapsă a nopții.
În ochii mei se-adăpau vacile blînde-ale cerului.
Și adierile cu visle lungi
loveau cenușiile geamuri ale Broadwayului.

Stropul de sînge căuta lumina mugurului de stea
ca să imite moarta sămînță a mărului.
Vîntul cîmpiei mînat de păstori
tremura cu o teamă de moluscă fără cochilie.

Dar nu-s morții cei ce dansează,
sînt sigur.
Morții sînt absorbiți, propriile mîini devorîndu-și,
Sînt alții cei ce dansează cu paița și ghitară ;
sînt alții, bețivii argintului, oamenii reci,
cei ce cresc la răscrucea coapselor și flăcărilor dure,
cei ce caută rîma în peisajul scărilor,

cei ce beau în bancă lacrimi de copilă moartă
sau cei ce mănincă la răspîntii mărunte piramidele zorilor.

Să nu danseze Papa !
Nu, să nu danseze Papa !
Nici Regele,
nici milionarul cu dantura albastră,
nici balerinele sfrijite din catedrale,
nici constructorii, nici Esmeraldele,
nici nebunii, nici sodomiiții.
Doar această paiată,
această paiată de scarlatină bătrînă,
numai această paiată !

Cobrele vor șuiera la ultimele etaje
și urzicile vor înfiora curțile și terasele
și Bursa o piramidă de mușchi va fi
și liane vor urma carabinelor
și totul foarte curînd, foarte curînd, foarte curînd.
Ay, Wall Street !

*Paiata ! Priviți paiata !
Cum scuipă venin de pădure
pentru zbuciumul nedesăvîrșit al New York-ului !*

ASASINAT

(DOUĂ GLASURI MATINALE PE RIVERSIDE DRIVE)

— Cum a fost ?
— O tăietură-n obraz.
Asta e tot.
O unghie ce strînge tulpina.

Un ac ce pătrunde
pînă-ntîlnește rădăcinile țipătului.
Și marea nu se mai mișcă.

— *Cum, cum a fost ?*

— *Așa.*

— *Nu spune ! Astfel ?*

— *Da.*

• Inima a ieșit singură.

— *Vai, vai de mine !*

CRĂCIUN LA HUDSON

Acest burete gri !

Acest marinăr abia decapitat.

Acest mare fluviu.

Această-adiere cu neclare contururi.

Acest tăiș, iubire, acest tăiș.

Cei patru marinari luptau cu lumea,
cu lumea țepilor înspicați pe care-o văd toți ochii,
cu lumea ce n-o poți străbate fără de cai.

Unul, cinci, o mie de marinari
luptau cu lumea vitezelor intense,
fără să se-ntrebe de ce lumea
este singură-n cer.

Lumea singură în cerul singur.

Sînt colinele ciocanelor și triumful ierburilor dense.

Sînt furnicarele vîi și monedele-n noroi.

Lumea singură în cerul singur

și, la ieșirea tuturor satelor, văzduhul.

Rîma cînta teroarea roții
și marinarul decapitat
cînta ursul de apă ce-avea să-l încolțească ;
și toți cîntau aleluia,
aleluia. Cer pustiu.
Tot una-i, tot una ! Aleluia.

Noaptea-ntreagă-am petrecut-o pe schelele mahalalelor
lăsîndu-mi sîngele pe stucul proiectelor,
ajutîndu-i pe marinari să strîngă velele sfîșiate.
Și stau cu mîinile goale în vîltoarea estuarului.
Nu contează că-n fiecă minut
un alt copil își mișcă crenguțele venelor,
nici că puiul viperei, deșteptat sub crengi,
astîmpără setea de sînge celor ce privesc nudul.
Singur golul contează. Lume singură. Estuar.
Nu zori. Basm încremenit.
Doar atît : Estuar.
O, buretele meu cenușiu !
O, gîtul meu tăiat de curînd !
O, marele meu fluviu !
O, adierea mea cu hotare străine !
O, tăiș al iubirii mele, o, tăiș ce rănește !

ORAȘ FĂRĂ SOMN

(NOCTURNĂ DE PE BROOKLYN BRIDGE)

Nu doarme nimeni în cer. Nimeni. Nimeni.
Nu doarme nimeni.
Făpturile din lună iscodesc și-și veghează colibele.
Vor veni șopîrlele vii să muște oamenii ce nu mai visează
și cel ce fuge cu inima frîntă va-nîlîni la răspîntii
fantastul crocodil liniștit sub gîngașul protest al astrelor.

Nu doarme nimeni în lume. Nimeni, nimeni.
Nu doarme nimeni.

În cel mai îndepărtat cimitir e un mort
ce se vaită trei ani
că-n genunchi are-un sterp peisaj ;
și copilu-ngropat azi dimineață plîngea într-atît
încît au trebuit să cheme ciinii — să tacă.

Viața nu este vis. Alarmă ! Alarmă ! Alarmă !
Ne prăbușim pe scări să-nfulecăm pămîntul umed
sau urcăm pe tăișul zăpezii cu corul daliilor moarte.
Dar nu e uitare, nici vis ;
carne vie. Săruturile leagă gurile
într-un desîș de vene proaspete
și pe-acela ce-l doare durerea-i, mereu o să-l doară,
și pe cel ce se teme, pe umeri moartea-l va lua.

Într-o zi
caii vor trăi în taverne
și, furioase, furnicile
vor invada galbene ceruri ce se refugiază în ochii vacilor.

Într-o altă zi
vom vedea învierea fluturilor disecați
și străbătînd același peisaj de bureți cenușii, și vapoare
tăcute,
vom vedea strălucindu-ne inelul și trandafiri din limba
noastră crescînd.

Alarmă ! Alarmă ! Alarmă !
-Cei ce încă păstrează urme de ghiare și de averse,
băiatul acela ce plînge că nu cunoaște născocirea podului
sau mortul acela ce nu mai are decît capul și un pantof,
trebuie duși la zidul unde așteaptă șopîrle și șerpi,
unde așteaptă dinții ursului,
unde așteaptă mumificata mîină-a copilului
și se zbirlește pielea cămillei cu un violent fior albastru.

Nu doarme nimeni în cer. Nimeni, nimeni.
Nu doarme nimeni.
Dar dacă-nchide ochii vreunul,
biciuiți-l, fiii mei, biciuiți-l !
Să fie o panoramă de ochi deschiși
și amare răni aprinse.
Nu doarme nimeni în lume. Nimeni, nimeni.
Am mai spus-o.
Nu doarme nimeni.
Dar dacă cineva are noaptea tîmplele năpădite de mușchi,
deschideți trapele să se vadă sub lună
cupele false, veninul și craniul teatrelor.

PANORAMA OARBĂ DIN NEW YORK

Dacă nu sînt păsările
acoperite de cenușă,
dacă nu sînt gemetele ce izbesc ferestrele nunții,
vor fi plăpînde făpturi ale văzduhului
care picură singele proaspăt prin întunericul de neistovit.
Dar nu, nu sînt păsările,
pentru că păsările sînt gata să se prefacă în boi ;
puteau să fie stînci albe cu ajutorul lunii
și sînt mereu băieți răniți
mai înainte ca judecătorii să înalțe pînza.

Toți înțeleg durerea ce se-nrudește cu moartea,
dar adevărata durere nu se află în suflet.
Nu-i în văzduh, nici în viața noastră,
nici în aceste taluzuri pline de fum.

Adevărata durere care ține lucrurile treze
este o mică arsură nemărginită
în ochii inocenți ai altor sisteme.

O haină părăsită atât de greu apasă pe umeri.
încît adeseori cerul le-adună în aspre cirezi.
Și cele ce mor la naștere știu în ultima clipă
că orice zgomot va împietri și orice urmă va fi pulsație.
Noi uităm că gîndul are mahalale
unde filozoful este mistuit de mulțimi și omizi.
Și cîțiva copii idioți au găsit prin bucătării
micuțe rîndunele în cîrje
ce știau să pronunțe cuvîntul iubire.

Nu, nu sînt păsările.

Nu-i o pasăre cea care exprimă tulburea febră-a lagunei,
nici teama de crimă ce ne apasă fiecă clipă,
nici rumoarea metalică a sinuciderii ce ne-nsuflă
fiecare dimineată.

E o capsulă de aer unde ne doare lumea întregă,
este un mic spațiu viu în unitatea dementă-a luminii,
este o indefinibilă scară unde norii și trandafirii uită
zarva chineză ce fierbe în debarcaderul singelui.

Eu adeseori m-am pierdut
ca să caut arsura care păstrează lucrurile treze
și am găsit doar marinari peste balustrade-aruncați
și măruntele creaturi ale cerului îngropate-n zăpadă.

Dar adevărata durere era în alte piețe
unde pămînturi cristalizate agonizau în tulpine;
piețe-ale cerului, stranii, pentru anticele statui neatînse
și pentru tandra intimitate a pasiunilor.

Nu există durere în glas. Numai dinții există,
însă dinții ce tac ascunși de neagra mătase.
Nu există durere în glas. Aici doar există Pămîntul.
Pămîntul cu porțile-i de totdeauna
care are roșăța bucatelor.

VICLEIM

Un păstor cerşeşte țiță prin zăpada unduitoare,
câini albi tolăniți printre surde felinare.
Cristul de lut și-a retezat degetele
în tăișele veșnice ale lemnului spart.

Au început să vină furnicile și picioarele înțepenite !
Două firicele de sînge sparg cerul dur.
Pîntecele demonului răsună prin văi
lovituri și ecouri de carne de moluscă.

Lupi și broaște cîntă în rugurile verzi
încununate cu furnicările vii ale zorilor.
Luna visează mari evantaie
și taurul visează un taur de ace și apă.

Plînge copilul și privește cu un trei în frunte.
Sfîntul Iosif vede în fin trei spini de bronz.
Scutecele exaltă o rumoare de pustiu
cu țitire fără coarde și voci decapitate.

Zăpada din Manhattan alungă reclamele
și poartă grația pură prin ogivele false.
Preoți idioți și heruvimi din pene
merg în urma lui Luther prin ungherele-nalte.

AURORA

Aurora la New York are
patru coloane de mîl
și-un uragan de porumbei negri
ce se scaldă în ape putrezite.

Aurora la New York geme
pe imensele scări
căutînd în intersecții
chiparoase de durere desenată.

Se-arată aurora și nici o gură n-o soarbe
fiindcă acolo nu-i dimineată, nici speranță posibilă.
Uneori puzderii furibunde de monede
sfredelesc și devoră copii părăsiți.

Cei ce ies primii înțeleg cu oasele lor
că nu vor exista paradis nici iubiri desfrunzite ;
ei știu că merg spre noroiul de cifre și legi,
spre jocuri lipsite de artă, spre strădanii fără câștig.

Lumina este-ngropată de lanțuri și zgomote
în nerușinată amenințare de știință fără rădăcini.
Prin mahalale sînt oameni ce se clatină treji
ca scăpați de curînd dintr-un naufragiu de singe.

V ÎN CABANA FERMIERULUI

(CIMPUL DE LA NEWBURG)

COPILUL STANTON

Do you like me ?

— *Yes, and you ?*

— *Yes, yes.*

Cînd singur rămîn
îmi rămîn încă cei zece ani ai tăi,
cei trei cai orbi,
cele cincisprezece fețe-ale tale cu fața loviturii
de piatră
și micile febre-nghețate pe frunzele porumbului,
Stanton, fiul, meu, Stanton.

La miezul nopții racul ieșea pe coridoare
și vorbea cu melcii goi din documente,
racul plin de viață, plin de nori și de termometre
cu dorința sa castă de măr ca să-l ciugulească
privighetorile.

În casa în care nu există un rac
albii pereți se sfărîmă în delirul astronomiei
și prin cele mai mici staule și-n răscrucile pădurilor
ani în șir strălucește splendoarea arsurii.
Durerea mea singera prin amurguri
cînd ochii tăi erau două ziduri,

cînd miinile tale erau două țări
și trupul meu foșnetul ierbii.
Agonia mea-și căuta veșmîntul,
prăfuită, mușcată de cîini
și tu ai întovărășit-o, netemător,
pînă la poarta apei întunecate.
O, Stanton, idiot și frumos între micile viețuitoare,
cu maică-ta rănită de potcovarii satelor,
cu un frate pe sub arcade,
altul mîncat de furnici
și racul fără sîrmă ghimpată lătrînd prin camere.
Sînt doici ce dau copiilor
riuri de mușchi și amărăciune de picior
și niște negrese urcă etajele să împartă filtru
de șobolan.

Pentru că într-adevăr lumea
vrea să arunce-n canale porumbițele
și știu ce așteaptă cei ce pe stradă
ne strîng brusc buricele degetelor.

Un munte de lei, Stanton, ți-e ignoranța.
În ziua cînd cancerul ți-a dat o lovitură
și te-a scuipat în dormitorul unde-au murit
oaspeții în vremea epidemiei
și a deschis istovitul său trandafir cu geamuri
uscate și mîini blinde
ca să improște cu noroi pupilele celor ce na-
vighează,

în iarbă tu mi-ai căutat agonia,
agonia-mi cu flori de teroare,
în vreme ce neprietenosul cancer mut ce vrea
să se culce cu tine
polveriza roșii peisaje pe cearceafurile amărăciunii
și pune pe sicrie
arbuști înghețați de-acid boric.

Du-te-n codru, Stanton, cu harpele tale ebraice,
du-te să-nveți cereștile cuvinte
ce dorm în trunchiuri, în nori, în broaște țestoase,
în cîinii adormiți, în plumb, în vînt,
în crini ce nu dorm, în ape ce nu copiază,
ca să înveți, fiule, ceea ce uită poporul tău.

Cînd vuietul războiului va-ncepe
o bucată de brînză voi lăsa, pentru cîinele tău,
în cămară.

Cei zece ani ai tăi vor fi frunzele
ce zboară-n veșmintele morților,
zece trandafiri de sulf vag
pe umărul zorilor mei.

Iar eu, Stanton, eu singur, în uitare,
cu chipurile tale veștede pe gură
strigînd voi intra în verzile statui ale Malariei.

VACA

Se lungi vaca rănită ;
arbori și girle sfredeleau prin coarnele ei,
îi singera botul în oer.

Botul ei cu albine
sub mustața cleioasă a balelor.
Un muget alb a ridicat dimineța-n picioare.

Vacile moarte și cele vii,
roșată de lumină sau miere de staul,
mugeau cu ochii întredeschiși.

Afle rădăcinile
și acel copil, ce-și ascute briceagul
că vaca poate fi mîncată acum.

Pălesc deasupra
lumini și jugulare.
Patru copite tremură-n aer.

Afle luna
și-această noapte cu stînci galbene
că vaca de cenușă s-a și dus.

Că s-a și dus mugind
printre dărîmăturile cerurilor înghețate
unde se-ndoapă bețivii cu moarte.

COPILA ÎNECATĂ ÎN FÎNTÎNA

(GRANADA ȘI NEWBURG)

Prin ochi statuile suferă de-ntunecimea sicrielor,
dar suferă mult mai mult din pricina apei ce nu se varsă.
Ce nu se varsă.

Aleargă pe metereze poporul rupînd undițele pescarilor.
Îndată ! Țărmurile ! Repede ! Și stelele tandre orăcăiau.
...ce nu se varsă.

Liniștită în amintirea mea, astru, cerc, țintă,
plingi pe malurile unui ochi de cal
...ce nu se varsă.

Dar nimeni în întuneric nu-ți va putea da distanțele
fără hotar ascuțit, viilor de diamant.
...ce nu se varsă.

În vreme ce lumea caută liniști de pernă
tu, pentru vecie zvicnești, de inelul tău definită.
...ce nu se varsă.

Veșnică-n finalurile unor unde care acceptă
lupta cu rădăcinile și singurătatea prezisă.
...ce nu se varsă.

Vin de pe ghizduri ! Înalță-te din apă !
Fiece punct de lumină un lanț îți va da !
...ce nu se varsă.

Dar fintina îți întinde cîrcei de mușchi,
nebănuită undină a castei sale neștiințe.
...ce nu se varsă.

Nu, ce nu se varsă. Apă fixă într-un punct
respirînd cu toate viorile sale fără corzi
pe scara rănilor și a clădirilor pustii.

Apă ce nu se varsă !

VI PRELUDIU LA MOARTE

(POEMELE SINGURĂȚII ÎN VERMONT¹)

MOARTE

Ce trudă !
Ce trudă-a calului să fie cîine !
Ce trudă-a cîinelui să fie rîndunică !
Ce trudă-a rîndunicii să fie albină !
Ce trudă-a albinei să fie cal !
Și calul
ce ascuțită săgeată storce din trandafir !
ce trandafir cenușiu în buzele sale ridică !
Și trandafirul,
ce turmă de lumini și de țipete
leagă în zahărul viu al trunchiului său !
Și zahărul
ce pumnale în veghea lui visează ! ;
și pumnalele
ce lună fără grajduri, ce goale !
piele veșnică și roșată caută mereu.
Și eu, prin streșini
ce serafim de flăcări caut și sfînt !

¹ Stat în nord-estul S.U.A. (centru administrativ : Montpelier). Într-o căsuță de lemn din Vermont a locuit Lorca o vreme în perioada șederii sale în S.U.A.

Dar arcul de ipsos
ce mare, ce invizibil, ce mic !,
fără trudă.

NOCTURNA GOLULUI

I

*Ca să văd că totul s-a dus,
ca să văd golurile și veșmintele,
mănușa ta de lună dă-mi-o
cealaltă mănușă a ta, pierdută în iarbă,
dragostea mea !*

Vintul poate să smulgă melcii
morți pe plămînul elefantului
și să spulbere viermii înțepeniți
din mugurii de lumină sau mere.

Chipurile vislesc nepăsătoare
pe sub larma mărunță a ierburilor
și-i pieptul mic al broastei în colț
tulbure de inimă și mandolină.

În marea piață pustie
mugea cap de bovină de curînd retezat
și dur cristal definitiv erau
formele căutînd rotirea șarpelui.

*Ca să văd că totul s-a dus
golul tău mut dă-mi, dragostea mea !
Nostalgie de-academie și cer trist.
Ca să văd că totul s-a dus !*

În tine, dragostea mea, în carnea ta,
ce liniște de trenuri răsturnate !
ce braț de mumie-nflorit !
ce cer fără ieșire, iubit, ce cer !

E piatra în apă și e glasul în briză,
 țărmi de iubire ce scapă din trunchiul său
 sîngerînd.
 De-ajuns e s-atingi pulsul dragostei noastre
 prezente
 ca să crească flori peste ceilalți copii.

Ca să văd că totul s-a dus.
Ca să văd golurile de nori și fluvii.
Dă-mi mâinile tale de laur, iubire.
Ca să văd că totul s-a dus !

Goluri pure se rotesc prin mine, prin tine,
 păstrînd urmele crengilor de sînge în zori
 și cite-un profil de ghips liniștit ce desenează
 o durere bruscă de lună-njunghiată.

Iată forme concrete ce-și caută golul.
Ciini înșelați și mere mușcate.
Iată neliniștea, zbuciumul unei triste lumi fosile
ce nu-și găsește accentul întîiului său suspin.

Cînd caut în pat zvonurile firului,
dragostea mea, ai venit să-mi acoperi învelișul.
Golul unei furnici poate umple aerul,
dar tu gemi, fără țintă, prin ochii mei.

Nu, prin ochii mei nu, acum îmi arăți
patru riuri răsucite în brațul tău,
în dura baracă unde luna prizonieră
devorează un marinăr în fața copiilor.

*Ca să văd că totul s-a dus,
dragoste de necucerit, dragoste ocolită !
Nu, nu-mi da golul tău,
al meu a și-nceput să plutească în aer !
Vai ție, vai mie, vai brizei !
Ca să văd că totul s-a dus !*

II

Eu.
Cu orbitor de albul gol al unui cal,
coamă de cenușă. Piață pură și repetată.

Eu.
Golul meu străpuns cu subțiori sfișiate.
Peliță uscată de strugure neutru și azbest de zori.

*Întreaga lumină-a lumii încap-ntr-un ochi
Cîntă cocoșul și cîntecul lui mai mult decît
aripile-i dăinuie.*

Eu.
Cu orbitor de albul gol al unui cal.
Înconjurat de spectatori cu furnici în cuvinte.

Eu.
În cercul frigului fără profil mutilat.
Prin capitellurile sparte ale obrazilor fără sînge.

Eu.
Golul meu fără tine, cetate, fără morții tăi
ce mănîncă.
Călare prin viața-mi definitiv ancorată.

Eu.
Nu există veac nou nici proaspătă lumină.
Doar un cal albastru și un revărsat de ziuă.

PEISAJ CU DOUA MORMINTE ȘI UN CÂINE ASIR

Prietene,
ridică-te să auzi urlînd
cîinele asir.

Cele trei nimfe ale racului au dansat,
fiul meu.
Au adus niște munți de ceară roșie
și niște cearceafuri aspre unde adormise racul.
Calul avea un ochi în gît
și luna sta într-un cer atît de rece
încît trebuî să-și rupă muntele lui Venus
și să înece în sînge și cenușă cimitirele antice.

Prietene,
trezește-te, munții încă nu respiră
și ierburile inimii mele sînt în altă parte.
Nu contează că ești plin cu apă de mare.
Eu am iubit multă vreme un copil
ce avea o peniță în limbă
și am locuit cinci ani înlăuntrul unui cuțit.
Trezește-te. Taci. Ascultă. Ridică-te puțin.
Urletul
este un grai prompt, violent care lasă
furnici de groază și licoare de crini.
A început să vină spre stîncă. Nu-ți întinde
rădăcinile !
Se apropie. Geme. Nu plînge în somn, prietene.

Prietene !
Ridică-te să auzi urlînd
cîinele asir.

RUINĂ

Fără să se-ntilnească.
Prin propriu-i tors alb, călător
Așa umbla vîntul.

Se văzu-ndată că luna
Era un craniu de cal
și vîntul un măr întunecat.

Dincolo de fereastră
cu bice și lumini se-auzea
lupta nisipului cu apa.

Eu văzui, venind ierburile
și le-am aruncat un miel ce-și legăna
jos dințișorii și lanțetele.

Sbura într-un strop
coaja de pană și celuloid
a celei dintii porumbițe.

Norii, în turmă
se-oprîră somnoroși contemplînd
duelul stîncilor cu zorii.

Sosesc ierburile, fiule ;
sună deja spadele lor de scuipat
prin cerul pustiu.

Mîna mea, dragoste. Ierburile !
Prin geamurile sparte-ale casei
sîngele își desfăcu coama.

Numai tu și eu rămînem ;
pregătește-ți scheletul pentru vînt.
Eu singur și tu rămînem.

Pregătește-ți scheletul ; trebuie
să căutăm grabnic, dragostea mea, grabnic,
profilul nostru fără somn.

LUNA ȘI PANORAMA INSECTELOR
(POEM DE DRAGOSTE)

„Scinteiază luța pe mare,
geme vîntul în vale
și stîrnește-n leneșă mișcare
valuri de-argint și azur.“

Espronceda ¹

Inima mea ar avea forma unui pantof
dacă fiecă sat ar avea o sirenă.
Dar fără sfîrșit este noaptea cînd se sprijină
pe infirmi
și sînt bărci ce caută să fie privite ca să se
poată scufunda liniștite.

¹ José de Espronceda (1808-1842), celebru poet spaniol, discipol al lui Alberto Lista, unul dintre cei mai autentici reprezentanți ai școlii romantice spaniole. A scris *El Diablo Mundo*, care se vrea o amplă epopee a umanității, *El estudiante de Salamanca* (*Studentul din Salamanca*) etc. Opera sa este influențată de Byron, Béranger și Hugo.

Dacă vîntul suflă blind
forma unei copile are inima mea.
Dacă vîntul nu vrea să iasă din păpurişuri
forma unei baligi milenare de taur are inima mea.

Să visleşti, să visleşti, să visleşti
căt-re-un batalion de vîrfuri inegale
căt-re-un peisaj de pînde pulverizate.
Noapte egală-a zăpezii, a sistemelor suspendate
Şi luna !

Luna !
Dar nu luna.
Vulpea tavernelor,
cocoşul nipon ce şi-a mîncat ochii,
ierburile mestecate.

Nu ne salvează diamantele din geamuri,
nici ierbarele unde metafizicianul
întîlneşte celelalte versante-ale cerului.
Minciună sînt formele. Există doar
cercul de guri ale-oxigenului.
Şi luna.
Dar nu luna.
Insectele,
morţii mărunţi de pe maluri,
durere-n lungime
iod într-un punct
mulţimile în acul cu gămălie,
nudul care frămîntă singele tuturor
şi dragostea mea care nu-i nici cal nici
arsură,
creatură cu inimă devorată.
Dragostea mea !

Acum cîntă, țipă, gem : Chipul. Chipul tău ! Chip.
Merele-s la fel
daliile-s identice,
lumina are gust de metal finisat
și cîmpia unui lustru întreg va-ncăpea în fața
unei monede.

Dar chipul său acoperă cerurile ospățului.
Uite, cîntă ! țipă ! gem !
acoperă ! se străpung ! înspăimîntă !

Trebuie să mergem, de grabă !, prin unde, prin ramuri,
pe străzile nelocuite din evul-mediu, care coboară la rîu,
prin magazine de blănuri unde sună un corn de vacă rănită,
pe scări, fără teamă ! pe scări.

Un om palid se scaldă în mare ;
e-atît de tînăr încît farurile i-au mîncat din
joacă inima.

Și în Peru trăiesc mii de femei, o, insecte !, care
noapte și zi
fac nocturne și defilări încrucișîndu-și propriile vene.

O minusculă mînușă corozivă mă oprește. Ajunge !
În batista mea am simțit zornetul
primei vene care se rupe.

Îngrijește-ți picioarele, iubito, mîinile !
acum cînd eu trebuie să-mi abandonez chipul,
chipul, chipul meu ! ay, chipul meu mîncat !

Focul acesta pur pentru dorința mea,
această confuzie din dorință de echilibru,
această inocentă durere de praf în ochii mei
va alina zbuciumul unei alte inimi
mistuită de nebuloase.

Nu ne salvează lumea din cizmării,
nici peisajele ce se fac cîntec cînd întîlnesc
cheile oxidate.

Minciună-s văzduhurile. Există doar
un leagăn în podul
care-amintește lucrurile toate.

Și luna.

Dar nu luna.

Insectele,

insectele singure,

trosnitoare, mușcătoare, tremurătoare, înghesuite,

și luna

cu o mînușă de fum așezată la poarta ruinelor sale.

Luna !

VII ÎNTOARCERE ÎN ORAȘ

CIMITIR EVREIESC

Vioaiele febre-au fugit la parîmele navelor
și evreul împinse grila cu sfiala-nghețată din miezul
lăptucii.

Dormeau copiii lui Crist
și apa era o porumbiță,
și lemnul era un bîțlan,
și plumbul era un colibri
și pînă și temnițele vii de foc
erau consolate de saltul langustei.

Copiii lui Crist vîsleau și evreii ocupau zidurile
cu o singură inimă de porumbiță
prin care toți doreau să scape.
Copilele lui Crist cîntau și evreicele priveau moartea
cu un singur ochi de fazan
sticlos prin zbuciumul unui milion de peisaje.
Medicii-și pun în cutia de nichel foarfecele și
mănușile de cauciuc
cînd cadavrele simt în picioare
teribila limpezime a unei alte luni îngropate.
Mici dureri neatinse se-apropie de spitale
și morții leapădă-b haină de sînge în fiecare zi.

Arhitecturile de promoroacă,
lirele și gemetele care ies din frunzele mărunte
toamna, umezind ultimele versante,
se stingeau în negrul jobenelor.

Iarba cerească și singură de care fuge-nspăimântată roua
și albele portaluri de marmură ce duc către vîntul aspru
își iveau tăcerea sfîșiată de urmele-adormite ale
pantofilor.

Evreul împinse grila ;
dar nu era port evreul
și corăbiile de zăpadă năvăliră
pe scărițele inimii sale : ,
corăbiile de zăpadă care pîndeso,
un om de apă care să le-nece,
corăbiile cimitirelor
ce-i orbesc uneori pe vizitatori.

Copiii lui Crist dormeau
și evreul își ocupă lectica.
Trei mii de evrei plîngeau în groaza galeriilor
pentru că abia o jumătate de porumbel adunau
împreună,

pentru că unul avea roțița unui ceas
și altul o gheată cu omizi vorbitoare
și altul o ploaie de noapte plină de lanțuri
și altul ghiara unei privighetori ce trăia ;
și pentru că jumătatea de porumbel gemea
vărsînd un sînge ce nu era al lui.
Febrele vioaie dansau pe cupolele umezite
și luna reproducea în marmura sa
vechi nume și panglici mototolite.
Sosiră oamenii care mănîncă în spatele coloanelor țepene
și-asinii cu dinți albi
cu specialiștii încheieturilor.

Verzi răsărite tremurau
în stepele amurgului
și-ntregul cimitir era un vaiet
de guri de carton și cîrpă uscată.
Copiii lui Crist adormiseră
cînd evreul, închizînd ochii,
mîinile-și tăie în tăcere
auzind întîiele gemete.;

VIII DOUĂ ODE

STRIGĂT CĂTRE ROMA

(DIN TURNUL LUI CRYSLER BUILDING)

Mere rănite ușor
de săbioarele subțiri de argint,
nori sfișiați de o mână de mărgean
ce poartă în spate-o migdală de foc,
pești de arsenic ca rechinii,
rechini ca lacrimi de bocet să orbească-o mulțime,
trandafiri ce rănesc
și ace plantate în jeturile singelui,
lumi dușmane și iubiri îngropate de viermi
vor cădea peste tine. Vor cădea peste marea cupolă
pe care limbi militare o ung cu ulei,
unde urinează un om într-un orbitor porumbel
și scui-pă cărbune pisat
de mii de clopoței înconjurat.

Pentru că n-are acum cine să-mpartă pâinea și vinul,
nici cine să cultive ierburi în gura mortului,
nici cine să desfacă vecele odihnei,
nici cine să plîngă rănilor elefanților.
Mai sînt doar un milion de fierari
lanțuri făurind copiilor ce vor veni.
Mai sînt doar un milion de timplari
ce fac cosciuge fără cruce.

Mai e doar o mulțime de tînguiri
ce-și desface hainele în așteptarea glontelui.
Omul ce disprețuiește porumbelul trebuia să vorbească,
gol trebuia să țipe între coloane
și-o injecție să-și facă să se umple de lepră
și-un plîns atît de groaznic să plîngă
încît să-i topească inelele și telefoanele de diamant.
Dar omul în alb îmbrăcat
nesocotește taina spicului,
nesocotește geamătul lehuzei,
nesocotește apa ce mai poate țîșni din Cristos,
nesocotește că banul arde sărutul minunii
și dă singele mielului ciocului idiot al fazanului.

Dascălii le-arată copiilor
o lumină uimitoare ce vine din munte ;
dar ceea ce ajunge e-o-ntrunire de cloacă
unde țipă-ntunecatele nimfe-ale holerei.
Cu evlavie dascălii-arată imensele cupole-afumate ;
dar sub statui nu-i iubire,
nu-i iubire sub ochii de cristal definitiv.
Iubirea e-n carnea sfișiată de sete,
în coliba mărunță ce luptă cu apele ;
iubirea e-n gropile în care luptă șerpilor foamei,
în marea tristă, ce leagănă cadavrele pescărușilor
și-n întunecatul sărut înțepător de sub perne.
Dar bătrînul cu mîini străvezii
va spune : Iubire, iubire, iubire,
aclamat de milioane de muribunzi ;
va spune : iubire, iubire, iubire,
prin brocartul înfiorat de lădușie ;
va spune : pace, pace, pace,
prin tremurul de cuțite și bostani de dinamită ;
va spune : iubire, iubire, iubire,
pînă cînd buzele i se fac de argint.

În vremea asta, în vremea asta, ay, în vremea asta
negrii care scot scuipăturile,
băieții care tremură sub teroarea directorilor, lividă,
femeile-necate-n uleiuri minerale,
mulțimea de ciocan, de viloară sau nor
o să strige chiar dacă li s-ar strivi de ziduri creierii,
o să strige în fața cupolelor,
o să strige înnebunită de foc,
o să strige înnebunită de zăpadă
o să strige cu capul plin de excremente
o să strige cît toate nopțile-adunate,
o să strige cu glas atît de sfîșietor
pînă cînd ca domnișoarele vor tremura orașele
și vor rupe cătușele de ulei și de cîntec
pentru că vrem pîinea noastră cea de toate zilele,
floare de arin și veșnică frăgezime culeasă,
fiindcă vrem să se facă voia Pămîntului,
care tuturor își dă roadele.

ODĂ LA WALT WHITMAN

Prin East River și Bronx,
cîntau băieții arătîndu-și centurile,
cu ceroul, uleiul, burduful, ciocanul.
Nouăzeci de mii de mineri scoteau din stînci argintul
și desenau copiii scări și perspective.

Dar nici unul nu dormea,
nici unul fluviu nu voia să fie,
nici unul nu iubea marile frunze,
nici unul limba plajii, albastră.

Prin East River și Queensborough
băieții luptau cu industria
și evreii vindeau aceluia faună al fluviului
trandafirul circumciziei —
iar cerul vărsa peste poduri și-acoperișe
cirezi de bizoni izgonite de vânt.

Dar nici unul nu se oprea,
nici unul nu voia să fie nor,
nici unul nu căuta ferigile
nici roata stacojie a tamburinei.

Cînd luna va răsări
se vor învîrți scripetii ca să doboare cerul;
o graniță de ace va-ncercui memoria
și cosciugele-i vor duce pe cei trîndavi.

New York de noroi,
New York de sîrmă și moarte.
Ce înger îți zace ascuns în obraz?
Ce glas desăvîrșit va spune adevărurile griului?
Cine groaznicul vis al pîngăritelor tale-ntîmplări?

Nici o singură clipă, bătrîn frumos, Walt Whitman,
n-am încetat să privesc barba ta plină de fluturi,
nici umerii tăi de pluș, roși de lună,
nici pulpele tale de-Apolo neîntinat,
nici vocea ta ca o coloană de scrum;
bătrîn frumos cum e ceața
gemînd egal ca o pasăre
cu sexul străpuns de un ac,
vrăjmaș al satirului,
vrăjmaș al viței
și prieten al trupurilor din pînza asprită.
Nici o singură clipă, frumusețe virilă,

ce-n munți de cărbune, reclame și drumuri de fier
te visezi fluviu, ca un fluviu dormind
cu-acel tovarăș ce-n piept ți-ar cuibări
o suferință măruntă de leopard naiv.

Nici o singură clipă, Adam de sînge, bărbatule,
om singur în mare, bătrîne frumos, Walt Whitman,
fiindcă pe terase,
îngrămădiți în baruri,
ieșind ciorchini din canale,
tremurînd între picioarele șoferilor,
sau rotindu-se în ringurile absintului
sodomiții, Walt Whitman, te visau.

La fel e ! La fel ! Și se prăvălesc
peste barba ta luminoasă și neprihănită
blonzii din nord, negrii deșertului,
mulțimile de țipete și gesturi,
ca pisicile și ca șerpii,
sodomiții, Walt Whitman, sodomiții,
drojdii de lacrimi, desfrînați buni de bici,
de cizma ori mușcătura îmblînzitorilor.

La fel e ! La fel ! Cu degete vopsite
arată spre malul visului tău
cînd prietenul îți mănîncă mărul
mirosind ușor a gaz
și soarele cîntă pe buricele
băieților ce se joacă sub poduri.

Dar tu nu căutai ochii zgîriați
nici întunecata mocirlă unde-s înecați copiii,
nici scuipatu-nghețat,
nici rănile rotunde ca burta broaștei
pe care le poartă sodomiții în trăsuri și terase
pe cînd îi biciuie luna-n ungherele groazei.

Prin East River și Queensborough
băieții luptau cu industria
și evreii vindeau aceluia faună al fluviului
trandafirul circumciziei —
iar cerul vărsa peste poduri și-acoperișe
cirezi de bizoni izgonite de vânt.

Dar nici unul nu se oprea,
nici unul nu voia să fie nor,
nici unul nu căuta ferigile
nici roata stacojie a tamburinei.

Cînd luna va răsări
se vor învîrți scripetii ca să doboare cerul;
o graniță de ace va-ncercui memoria
și cosciugele-i vor duce pe cei trîndavi.

New York de noroi,
New York de sîrmă și moarte.
Ce înger îți zace ascuns în obraz?
Ce glas desăvîrșit va spune adevărurile griului?
Cine groaznicul vis al pîngăritelor tale-ntîmplări?

Nici o singură clipă, bătrîn frumos, Walt Whitman,
n-am încetat să privesc barba ta plină de fluturi,
nici umerii tăi de pluș, roși de lună,
nici pulpele tale de-Apolo neîntinat,
nici vocea ta ca o coloană de scrum;
bătrîn frumos cum e ceața
gemînd egal ca o pasăre
cu sexul străpuns de un ac,
vrăjmaș al satirului,
vrăjmaș al viței
și prieten al trupurilor din pînza asprită.
Nici o singură clipă, frumusețe virilă,

ce-n munți de cărbune, reclame și drumuri de fier
te visezi fluviu, ca un fluviu dormind
cu-acel tovarăș ce-n piept ți-ar cuibări
o suferință măruntă de leopard naiv.

Nici o singură clipă, Adam de sînge, bărbatule,
om singur în mare, bătrîne frumos, Walt Whitman,
fiindcă pe terase,
îngrămădiți în baruri,
ieșind ciorchini din canale,
tremurînd între picioarele șoferilor,
sau rotindu-se în ringurile absintului
sodomiții, Walt Whitman, te visau.

La fel e ! La fel ! Și se prăvălesc
peste barba ta luminoasă și neprihănită
blonzii din nord, negrii deșertului,
mulțimile de țipete și gesturi,
ca pisicile și ca șerpii,
sodomiții, Walt Whitman, sodomiții,
drojdii de lacrimi, desfrînați buni de bici,
de cizma ori mușcătura îmblînzitorilor.

La fel e ! La fel ! Cu degete vopsite
arată spre malul visului tău
cînd prietenul îți mănîncă mărul
mirosind ușor a gaz
și soarele cîntă pe buricele
băieților ce se joacă sub poduri.

Dar tu nu căutai ochii zgîriați
nici întunecata mocirlă unde-s înecați copiii,
nici scuipatu-nghețat,
nici rănile rotunde ca burta broaștei
pe care le poartă sodomiții în trăsuri și terase
pe cînd îi biciuie luna-n ungherele groazei.

Prin East River și Queensborough
băieții luptau cu industria
și evreii vindeau aceluia faună al fluviului
trandafirul circumciziei —
iar cerul vărsa peste poduri și-acoperișe
cirezi de bizoni izgonite de vânt.

Dar nici unul nu se oprea,
nici unul nu voia să fie nor,
nici unul nu căuta ferigile
nici roata stacojie a tamburinei.

Cînd luna va răsări
se vor învîrți scripetii ca să doboare cerul;
o graniță de ace va-ncercui memoria
și cosciugele-i vor duce pe cei trîndavi.

New York de noroi,
New York de sîrmă și moarte.
Ce înger îți zace ascuns în obraz?
Ce glas desăvîrșit va spune adevărurile griului?
Cine groaznicul vis al pîngăritelor tale-ntîmplări?

Nici o singură clipă, bătrîn frumos, Walt Whitman,
n-am încetat să privesc barba ta plină de fluturi,
nici umerii tăi de pluș, roși de lună,
nici pulpele tale de-Apolo neîntinat,
nici vocea ta ca o coloană de scrum;
bătrîn frumos cum e ceața
gemînd egal ca o pasăre
cu sexul străpuns de un ac,
vrăjmaș al satirului,
vrăjmaș al viței
și prieten al trupurilor din pînza asprită.
Nici o singură clipă, frumusețe virilă,

ce-n munți de cărbune, reclame și drumuri de fier
te visezi fluviu, ca un fluviu dormind
cu-acel tovarăș ce-n piept ți-ar cuibări
o suferință măruntă de leopard naiv.

Nici o singură clipă, Adam de sînge, bărbatule,
om singur în mare, bătrîne frumos, Walt Whitman,
fiindcă pe terase,
îngrămădiți în baruri,
ieșind ciorchini din canale,
tremurînd între picioarele șoferilor,
sau rotindu-se în ringurile absintului
sodomiții, Walt Whitman, te visau.

La fel e ! La fel ! Și se prăvălesc
peste barba ta luminoasă și neprihănită
blonzii din nord, negrii deșertului,
mulțimile de țipete și gesturi,
ca pisicile și ca șerpii,
sodomiții, Walt Whitman, sodomiții,
drojdii de lacrimi, desfrînați buni de bici,
de cizma ori mușcătura îmblînzitorilor.

La fel e ! La fel ! Cu degete vopsite
arată spre malul visului tău
cînd prietenul îți mănîncă mărul
mirosind ușor a gaz
și soarele cîntă pe buricele
băieților ce se joacă sub poduri.

Dar tu nu căutai ochii zgîriați
nici întunecata mocirlă unde-s înecați copiii,
nici scuipatu-nghețat,
nici rănile rotunde ca burta broaștei
pe care le poartă sodomiții în trăsuri și terase
pe cînd îi biciuie luna-n ungherele groazei.

VALS ÎN RAMURI

O frunză căzu
și două
și trei.
În lună un pește-nota.
Doarme apa o oră,
marea albă o sută.
Doamna
sta moartă pe creangă.
Călugărița-n grepfrut
cînta.
Fetița trecea
prin pin către con.
Și pinul
puful de tril căuta.
Dar privighetoarea
își plîngea rănile-n preajmă.
Tot astfel și eu
pentrucă-o frunză căzu
și două
și trei.
Și un cap de cristal,
și o vioară de hîrtie
și neaua putrezea odată cu lumea,
una cîte una,
două cîte două,
și trei cîte trei.
O, fildes dur de invizibile cărnuri !
O, golf fără furnicile zorilor !
Cu duhul crengilor,
cu suspinul doamnelor,
cu-orăcăitul broaștelor
și-al mîierii galben pămînt.

Un tors de umbră veni-va
de laur încununat.
Dur ca un zid
cerul va fi pentru vînt
și crengile rupte
cu el se vor duce dansînd.
Una cîte una
înconjurînd luna,
două cîte două
soarele înconjurînd
și trei cîte trei
ca fildeșii să doarmă profund.

X POETUL SOSEȘTE LA HAVANA

CÎNTEC DE NEGRI ÎN CUBA

Cînd va fi lună plină
voi merge la Santiago de Cuba,
voi merge la Santiago
într-o trăsură de ape negre.
Voi merge la Santiago.
Vor cînta acoperișele de palmier.
Voi merge la Santiago.
Cînd palmierul vrea să fie barză.
Voi merge la Santiago.
Și cînd vrea meduza să fie platan.
Voi merge la Santiago.
Cu blondul cap al lui Fonseca.
Voi merge la Santiago.
Cu-al lui Romeo și-al Julietei trandafir.
Voi merge la Santiago.
Mare de hîrtie și argint de monede.
Voi merge la Santiago.
O, Cuba ! O, ritm de semințe uscate !
Voi merge la Santiago.
O, cingătoare fierbinte și picătură de lemn !
Voi merge la Santiago.
Harpă de trunchiuri vii, caiman, floare de tabac !
Voi merge la Santiago.

Totdeauna am spus că aş merge la Santiago.
într-o trăsură de ape negre.
Voi merge la Santiago.
Vînt şi alcool în roate.
Voi merge la Santiago.
Coralul meu în beznă.
Voi merge la Santiago.
Marea înecată-n nisip.
Voi merge la Santiago.
Căldură albă. Fruct mort.
Voi merge la Santiago.
O, răcoare de rogoz bovină !
Voi merge la Santiago.

MIC POEM FĂRĂ SFÎRŞIT

A rătăci drumul
înseamnă să ajungi la zăpadă
şi s-ajungi la zăpadă
înseamnă să paşti douăzeci de secole ierbile din cimitire.

A rătăci drumul
înseamnă să ajungi la femeie,
femeia netemătoare de lumină,
femeia ce taie doi cocoşi într-o clipă,
lumina netemătoare de cocoşi
şi cocoşii ce nu ştiu pe zăpadă să cînte.

Dar dacă zăpada se rătăceşte de inimă
vîntul Austru poate veni
şi cum văzduhul nu ia în seamă vaietele
încă o dată va trebui să paştem ierbile din cimitire.

Am văzut două dureroase spice de ceară
ce-ngropau un peisaj de vulcani
și doi nebuni am văzut ce-mpingeau plângind pupilele
unui asasin.

Dar doi nu a fost niciodată un număr
fiindcă-i o neliniște și umbra ei,
fiindcă-i ghitară în care disperă iubirea,
fiindcă-i dovada unui alt infinit care nu e al său
și zidul mortului este
și osînda noii-nvieri, fără sfîrșit.
Morții urăsc numărul doi
dar numărul doi le-adoarme pe femei
și cum femeia de lumină se teme
lumina tremură în fața cocoșilor
și cum numai cocoșii știu să zboare pe zăpadă
va trebui să paștem neconținut ierburile din cimitire.

LUNA A PUTUT SĂ SE OPREASCA ÎN CELE DIN URMA

Luna a putut să se oprească în cele din urmă în
albă strălucitoare cunbă a cailor.
O rază de lumină violetă care ieșea din rană
proiecta pe cer clipa circumciziei unui copil mort.

Cobora din munte sîngele și îngerii îl căutau,
dar erau de vînt potirele și pînă la urmă umpleau
pantofii.
Căini șchiopi își fumau pipele și un miros de piele
fierbinte
învinețea buzele rotunde ale celor ce vomau în
colțuri de stradă.

Și strigăte lungi veneau din sudul nopții uscate.
Fiindcă luna ardea cu luminările sale falusul cailor.

Un croitor meșter în purpură
închisese trei sfinte femei
și un craniu le arăta prin geamurile ferestrei.
Cele trei în mahala înconjurau o albă cămilă
care plîngea fiindcă zorii
trebuiau să treacă fără scăpare prin urechea unui ac.

O, cruce ! O, cuie ! O, spini !
O, spin înfipt în os pînă ce oxidează planetele !
Cum nimeni nu întorcea capul ceru-a putut să se dezbrace.
Sé auzi atunci marea voce și fariseii spuseră :
Acea blestemată vacă are ugerul plin de lapte.
Mulțimea închidea porțile
și ploaia cădea pe străzi hotărîtă să ude inima
în vreme ce seara se tulbură de lătrături
și tăietori de lemne
și orașul întunecat agoniza sub ciocanul timplarilor.

Acea vacă blestemată
are ugerule pline de ploaie
au spus fariseii.
Dar sîngele i-a udat picioarele și necuratele duhuri
imunde
spărgeau bășici cu goluri de zidurile templului.
Se știu clipă exactă a salvării vieții noastre.
Pentru că luna spală cu apă
arsurile cailor
și nu copila vie ce-o liniștiră-n nisip.
Atunci se iviră gerurile cîntîndu-și cîntecele
și broaștele-și aprinseră-amnarele pe malurile fluviului.
Acea blestemată vacă, blestemată, blestemată, blestemată,
nu ne va lăsa să dormim, au spus fariseii,

și se depărtară către casele lor prin vuietul străzii
îmbrîncind bețivii și sare scuipînd de la jertfe
pe cînd sîngele-i urmărea cu behăit de miel.

Așa a fost atunci
și pămîntul se trezi improșcînd tremurătoare rîuri
de molii.

BOCET PENTRU IGNACIO SÁNCHEZ MEJÍAS ¹

(1935)

¹ Vestit toreador spaniol — unul dintre cei mai străluciți din ciți a dat Spania — născut în 1887 în Sevilla și mort în vara anului 1934 în timpul unei corride. La moartea lui, Lorca — legat de Mejías printr-o strînsă prietenie — a scris acest zguduitor poem.

IMPUNGAREA ȘI MOARTEA

La ceasul cinci al serii.
 Fix la ceasul cinci al serii.
 Un copil a adus giulgiul alb
la ceasul cinci al serii.
 Un coș cu var pregătit
la ceasul cinci al serii.
 Restul era moarte, doar moarte,
la ceasul cinci al serii.

Vîntul înălță funigei
la ceasul cinci al serii.
 Semănă cristal și nichel oxidul
la ceasul cinci al serii.
 Hulubul și leopardul luptau
la ceasul cinci al serii.
 Și-o coapsă de-un corn sfîșiată
la ceasul cinci al serii.
 Dangăt de clopot începe
la ceasul cinci al serii.
 Clopote de-arsenic și fum
la ceasul cinci al serii.
 Grupuri de tăcere-n unghere
la ceasul cinci al serii.

Doar taurul cu inima sus !
la ceasul cinci al serii.
Cînd sudoarea de nea a ajuns
la ceasul cinci al serii,
cînd piața de iod se-acoperi
la ceasul cinci al serii,
moartea puse ouăle-n rană
la ceasul cinci al serii.
La ceasul cinci al serii
Fix la ceasul cinci al serii.

Un coșciug cu roți este patul
la ceasul cinci al serii.
Oase și flaute-i sună-n urechi
la ceasul cinci al serii.
Tauru-i mugea drept în frunte
la ceasul cinci al serii.
Odaia pălea de-agonie
la ceasul cinci al serii.
De depatre-acum vine gangrena
la ceasul cinci al serii.
Goarnă de crin prin vintrele verzi
la ceasul cinci al serii.
Rănile ca sorii ardeau
la ceasul cinci al serii,
și gloata ferestrele sparse
la ceasul cinci al serii.
La ceasul cinci al serii.
Ay, ce groaznic cinci al serii !
Era cinci pe toate cadranele !
Era cinci în umbra serii !

SÎNGELE ÎMPRĂȘTIAT

Nu ! Nu vreau să-l văd !

Spune-i lunii să vină,
nu vreau să-i văd lui Ignacio
sîngele pe nisip.

Nu ! Nu vreau să-l văd !

Luna larg desfăcută.
Cal de nori liniștiți,
și arena cenușie a somnului
cu sălcii în parapete.

Nu ! Nu vreau să-l văd !
Să-mi ardă-amintirea.
Anunțați iasomiile,
cu albeața lor mică !

Nu ! Nu vreau să-l văd !

Vaca lumii bătrîne
cu limba tristă-și lîngea
botul umed de sîngele
împrăștiat în arenă
și taurii de la Guisando
morți aproape, aproape piatră,
ca două veacuri mugiră
sătui să frămînte nisipul.

Nu !

Nu vreau să-l văd !.

Doar taurul cu inima sus !
la ceasul cinci al serii.
Cînd sudoarea de nea a ajuns
la ceasul cinci al serii,
cînd piața de iod se-acoperi
la ceasul cinci al serii,
moartea puse ouăle-n rană
la ceasul cinci al serii.
La ceasul cinci al serii
Fix la ceasul cinci al serii.

Un coșciug cu roți este patul
la ceasul cinci al serii.
Oase și flaute-i sună-n urechi
la ceasul cinci al serii.
Tauru-i mugea drept în frunte
la ceasul cinci al serii.
Odaia pălea de-agonie
la ceasul cinci al serii.
De depatre-acum vine gangrena
la ceasul cinci al serii.
Goarnă de crin prin vintrele verzi
la ceasul cinci al serii.
Rănile ca sorii ardeau
la ceasul cinci al serii,
și gloata ferestrele sparse
la ceasul cinci al serii.
La ceasul cinci al serii.
Ay, ce groaznic cinci al serii !
Era cinci pe toate cadranele !
Era cinci în umbra serii !

SÎNGELE ÎMPRĂȘTIAT

Nu ! Nu vreau să-l văd !

Spune-i lunii să vină,
nu vreau să-i văd lui Ignacio
sîngele pe nisip.

Nu ! Nu vreau să-l văd !

Luna larg desfăcută.
Cal de nori liniștiți,
și arena cenușie a somnului
cu sălcii în parapete.

Nu ! Nu vreau să-l văd !
Să-mi ardă-amintirea.
Anunțați iasomiile,
cu albeața lor mică !

Nu ! Nu vreau să-l văd !

Vaca lumii bătrîne
cu limba tristă-și lîngea
botul umed de sîngele
împrăștiat în arenă
și taurii de la Guisando
morți aproape,-aproape piatră,
ca două veacuri mugiră
sătui să frămînte nisipul.
Nu !
Nu vreau să-l văd !.

TRUPUL PREZENT

Piatra este o frunte unde visele gem
fără apă-arcuită, nici chiparoșii înghețați.
O spinare e piatra pe care se reazămă timpul
cu arbori de lacrimi și panglici și sori.

Eu am văzut ploi cenușii alergînd către valuri
înalțîndu-și brațele fragede și ciuruite,
să nu fie vîinate de piatra întinsă
care-i dizolvă măduarele fără să se-mbibe de singe.

Pentru că piatra culege semințe și nori,
schelete de ciocirlii și lupi de-ntunerici ;
dar nu dă nici foc, nici cristale, nici sunete
ci numai arene și arene și alte fără ziduri arene.

Zace pe piatră acum Ignacio preafericitul.
Acum s-a sfîrșit ; ce se-ntîmplă ? Priviți chipul lui ;
moartea l-a învelit în palid fum de pucioasă
și i-a pus cap de minotaur întunecat.

Acum s-a sfîrșit. Ploaia-i pătrunde prin gură.
Aerul înnebunit părăsește pieptul lui prăbușit
și Amor îmbibat cu lacrimi de zăpadă
se încălzește sus, pe coame de grajduri.

Ce spun ? Se-odihnește o liniște grea de miazme.
Stăm față cu trupul prezent ce dispăre,
cu-o formă clară ce-avu privighetori
și-l vedem cum se umple de găuri fără fund.

Cine-ncrețește lînțoliul ? Nu-i adevăr ceea ce spun.
Nu cîntă nimeni aici, nimeni nu plînge-n ungher,
nici pintenii nu-nțeapă, nici șarpe nu înspăimîntă ;
nu vreau aici decît ochii rotunzi
să vadă-acest trup fără odihnă posibilă.

Eu vreau să văd aici oamenii, cu vocile dure.
Cei ce-mblînzesc caii și fluvii subjugă :
oamenii cărora le sună scheletul și cîntă
cu o gură plină de silex și soare.

Eu aici vreau să-i văd. În fața pietrei.
În fața acestui trup cu friiele rupte.
Eu vreau să-mi arate unde se află ieșirea
pentru-acest căpitan legat de moarte.

Vreau să-mi arate un bocet ca un fluviu
ce are cețuri dulci și maluri înalte
care să-i poarte lui Ignacio trupul și să se piardă
fără s-asculte dubla răsufare de tauri.

Care se pierde-n arena rotundă a lunii
ce se preface cînd fată suferindă, cînd animal împietrit,
care se pierde în noapte, fără cîntec de pești
și în albul deșiș al fumului alb înghețat.

Nu vreau să-i acopere fața cu văluri
să se deprindă cu moartea ce-l duce.
Du-te, Ignacio ; nu mai auzi fierbintele muget.
Dormi, zboară, odihnește-te : Asemenea moare și marea !

TRUPUL PREZENT

Piatra este o frunte unde visele gem
fără apă-arcuită, nici chiparoșii înghețați.
O spinare e piatra pe care se reazămă timpul
cu arbori de lacrimi și panglici și sori.

Eu am văzut ploi cenușii alergînd către valuri
înalțîndu-și brațele fragede și ciuruite,
să nu fie vîinate de piatra întinsă
care-i dizolvă mădulele fără să se-mbibe de sînge.

Pentru că piatra culege semințe și nori,
schelete de ciocirlii și lupi de-ntunerici ;
dar nu dă nici foc, nici cristale, nici sunete
ci numai arene și arene și alte fără ziduri arene.

Zace pe piatră acum Ignacio preafericitul.
Acum s-a sfîrșit ; ce se-ntîmplă ? Priviți chipul lui ;
moartea l-a învelit în palid fum de pucioasă
și i-a pus cap de minotaur întunecat.

Acum s-a sfîrșit. Ploaia-i pătrunde prin gură.
Aerul înnebunit părăsește pieptul lui prăbușit
și Amor îmbibat cu lacrimi de zăpadă
se încălzește sus, pe coame de grajduri.

Ce spun ? Se-odihnește o liniște grea de miazme.
Stăm față cu trupul prezent ce dispăre,
cu-o formă clară ce-avu privighetori
și-l vedem cum se umple de găuri fără fund.

Cine-ncrețește lînțoliul ? Nu-i adevăr ceea ce spun.
Nu cîntă nimeni aici, nimeni nu plînge-n ungher,
nici pintenii nu-nțeapă, nici șarpe nu înspăimîntă ;
nu vreau aici decît ochii rotunzi
să vadă-acest trup fără odihnă posibilă.

Eu vreau să văd aici oamenii, cu vocile dure.
Cei ce-mblînzesc caii și fluvii subjugă :
oamenii cărora le sună scheletul și cîntă
cu o gură plină de silex și soare.

Eu aici vreau să-i văd. În fața pietrei.
În fața acestui trup cu friiele rupte.
Eu vreau să-mi arate unde se află ieșirea
pentru-acest căpitan legat de moarte.

Vreau să-mi arate un bocet ca un fluviu
ce are cețuri dulci și maluri înalte
care să-i poarte lui Ignacio trupul și să se piardă
fără s-asculte dubla răsufare de tauri.

Care se pierde-n arena rotundă a lunii
ce se preface cînd fată suferindă, cînd animal împietrit,
care se pierde în noapte, fără cîntec de pești
și în albul deșiș al fumului alb înghețat.

Nu vreau să-i acopere fața cu văluri
să se deprindă cu moartea ce-l duce.
Du-te, Ignacio ; nu mai auzi fierbintele muget.
Dormi, zboară, odihnește-te : Asemenea moare și marea !

I

GAZELUL DRAGOSTEI NEAȘTEPTATE

Nimeni nu-nțelegea parfumul
întunecatei magnolii din pîntecul tău.
Nu știa nimeni că martirizai
un colibri de iubire-ntre dinți.

Mii de căluți persani dormeau
în piața frunții tale-nlunate,
în timp ce-nlănțuiam, de patru nopți
mijlocul tău, dușman al zăpezii.

Între ghips și iasomii privirea ta
era un palid ram cu semințe.
Am căutat în inimă, să-ți dărui
literele de fildes ce spun *totdeauna*

totdeauna, totdeauna : a agoniei mele grădină
trupul tău trecător pentru *totdeauna*,
în gura mea sîngele venelor tale,
pentru moartea mea, gura ta-ntunecată.

¹ *Gazel (ghazal)*, poemă persană de aceeași formă ca și *casida* (deci monorimă), dar mai scurtă ca dimensiune, exprimînd un lirism personal.

GAZELUL TERIBILEI PREZENȚE

Vreau să rămână fără albie apa.
Vîntul vreau fără văi să rămînă.

Noaptea vreau fără ochi să rămînă
și inima mea fără floarea de aur ;

boii să vorbească cu frunzele-nalte
și rîma să moară de umbră ;

dinții craniului să strălucească
și galbenul să inunde mătasea.

Pot vedea doliul nopții rănite
încolăcită luptînd cu amiaza.

Înfrunt un declin de verde venin
și spatele bolți unde suferă timpul.

Dar nu-ți lumina goliciunea ta castă
ca un cactus negru deschis între trestii.

Lasă-mi un jind de planete obscure
dar nu-mi arăta talia-ți proaspătă.

GAZELUL DRAGOSTEI DESNĂDĂJDUITE

Noaptea să vină nu vrea
ca tu să nu vii
iar eu să nu pot pleca.

Dar eu voi pleca
chiar dacă-un soare cu scorpii tîmpla mi-o va minca.

Dar tu vei veni
cu limba arsă de ploaia de sare.

Ziua să vină nu vrea
ca tu să nu vii
iar eu să nu pot pleca.

Dar eu voi pleca
- dîndu-le broaștelor mușcata-mi garoafă.

Dar tu vei veni
prin ale beznei tulburi canale.

Nici noaptea nici ziua să vină nu vor
ca prin tine să mor,
tu prin mine să mori.

GAZELUL IUBIRII CARE NU SE LASĂ VAZUTA

*Numai ca să aud
clopotul din Vela¹
o cunună de verbină ți-am pus.*

*Granada era o lună
între iederi sufocată.*

*Numai ca să aud
clopotul din Vela
grădina-mi din Cartagina-mi rupsei.*

*Granada era o căprioară
roșie de giruete.*

*Numai ca să aud
clopotul din Vela
în trupul tău mă mistuiam
fără să știu al cui era.*

¹ Celebrul turn granadin deasupra căruia a fost înălțat steagul Castiliei, la 2 ianuarie 1492, când regii catolici și-au făcut apariția solemnă în Alhambra și când alcaldele Youssef Aben Comija le-a înmănat cheile orașului.

V

GAZELUL COPILULUI MORT

În fiecare seară-n Granada,
 în fiecare seară moare-un copil.
 În fiecare seară apa se-așează
 la taifas cu prietenii săi.

Morții poartă aripi de mușchi.
 Vîntul noros și vîntul limpede
 sînt doi fazani care zboară prin turnuri
 și ziua-i un tînăr rănit.

Nici un fir de ciocîrlie nu era în văzduh
 cînd eu te-am întîlnit prin grotile vinului.
 Nu era pe pămînt nici o urmă de nor
 cînd în fluviu tu te-necai.

Un uriaș de apă căzu peste munți
 și valea era plină de cîini și de crini.
 Trupul tău, cu violeta umbră-a mîinilor mele,
 era, mort pe mal, un arhanghel de frig.

VI

GAZELUL RĂDĂCINII AMARE

Este-o rădăcină amară
 și-o lume cu-o mie de straturi.

Nici cea mai mică mînă
poarta apei n-o sparge.

Unde te duci, unde, unde ?
Este-un cer cu-o mie de 'geamuri
— o luptă de-albine livide —
și este-o rădăcină amară.

Amară.

Doare în talpa piciorului
lăuntrica parte a feței
și doare în proaspătul trunchi
de noapte abia retezată.

Iubire, dușmancă a mea,
mușcă-ți rădăcina amară !

VII

GAZELUL AMINTIRII DE DRAGOSTE

Nu-ți lua amintirea-napoi.
Lasă-mi-o singură-n piept,

tremur alb de cireș
martirizat în ianuar.

De morți mă desparte
un zid de coșmaruri.

Dau jale de crin proaspăt
pe o inimă de ghips.

Noaptea-ntreagă-n grădină
ochii mei ca doi ciini.

Noaptea-ntreagă-alergînd
gutuii plini de venin.

Uneori este vîntul
o lalea de spaimă,

o lalea bolnavă,
auroră de iarnă.

Un zid de coșmare
de morți mă desparte.

Ceața-acoperă tăcută
valea trupului tău, gri.

Pe porticul întîlnirii
crește cucută.

Dar amintirea ta las-o,
singură, lasă-mi-o-n piept.

VIII

GAZELUL MORȚII ÎNTUNECATE

Vreau să dorm somnul merelor,
să mă depărtez de tumultul cimitirelor.
Vreau să dorm somnul aceluia copil
ce voia să-și taie inima în largul mării.

Nu vreau să mi se repete că morții nu-și
pierd sîngele,
că gura putrezită mai cere încă apă.
Nu vreau să știu de martiriul ierbii,
nici de luna cu gură de șarpe
care trudește pînă vin zorii.

Vreau o clipă să dorm,
o clipă, un minut, un secol,
dar toată lumea să știe că nu am murit,
că-i un staul de aur pe buzele mele,
că-s micul prieten al vîntului de la apus,
că sînt umbra imensă a lacrimilor mele.

La vremea-aurorii cu un vâl mă acoperă
pentru că pumni de furnici îmi va arunca,
și stropește-mi cu apă tare pantofii
s-alunece cleștele scorpionului ei.

Fiindcă vreau să dorm somnul merelor
ca să-nvăț un plînset, de pămînt să mă curețe;
pentru că vreau să trăiesc cu acel copil mohorît
ce-n largul mării inima voia să și-o taie.

IX

GAZELUL MINUNATEI IUBIRI

Cu tot ghipsul
cîmpurilor rele,
eraî trestie-a iubirii, udă iasomie.

Cu sudul și flacăra
cerurilor rele
rumoare de zăpadă erai în pieptul meu.

Ceruri și cîmpuri
legau lanțuri de mîinile mele.

Ceruri și ceruri
rănilor trupului meu biciuiau.

X

GAZELUL FUGII

Eu m-am pierdut de multe ori pe mare
cu-auzul plin de flori tăiate proaspăt,
cu limba plină de iubiri și agonie.
Eu m-am pierdut de multe ori pe mare
precum mă pierd în inima unor copii.

Nu este noapte oînd, dînd un sărut,
să nu-i simt lumii fără chip surîsul
și nimeni nu-i, care-atingînd un nou născut,
să uite tidvele de cal încremenite.

Că trandafirii caută pe frunte
un peisaj de os în linii dure
și mîinile-omenești au roștul doar
de-a imita subpămîntene rădăcini.

Precum mă pierd în inima unor copii
eu m-am pierdut de multe ori pe mare.
Nepăsător de apă caut numai
o moarte de lumină să mă ardă.

XI

GAZELUL IUBIRII DE O SUTĂ DE ANI

Urcă-ncet pe stradă
 patru fânți, acum,
ay, ay, ay, ay.
 Pe stradă în jos
 cei trei fânți se duc
ay, ay, ay.
 Se cuprind de talii
 fanții-acea doi,
ay, ay.
 Cum întoarce fața
 fantele și vîntul !
Ay
 Printre mirți acum
 nimeni nu se plimbă.

XII

GAZELUL PIETII-N ZORI DE ZI

*Prin porticu-Elvirei
 să te vād trecînd,
 numele să-ți aflu
 și să-ncep să plîng.*

De ora nouă, cenușie,
 ce lună îți goli de sînge
 obrazul ? Din nea cine-ți strînge
 sămînța ta de flăcări, vie ?
 Ce ac de cactus scurt sfișie
 cristalul tău asasinînd ?

*Prin porticu-Elvirei
să te văd trecînd,
ochii să ți-i sorb
și să-ncep să plîng.*

Pentru-a mă pedepsi pe mine
ce glas în piață se ridică !
Și ce garoafă-nnebunită
peste grămezile de grîne !
O, ce departe sînt cu tine,
și cît de-aproape cînd te duci !

*Prin porticu-Elvirei
să te văd trecînd,
coapsele să-ți simt
și să-ncep să plîng !*

I
CASIDA CELUI RĂNIT DE APA

Vreau să cobor la fântină.
Vreau să urc zidurile Granadei,
să privesc inima trecută
prin dornul întunecat al apelor.

Gemea rănit copilul
cu-o inimă de chiciură.
Bazine, fântini și izvoare
își înălțau spadele-n aer.
Ay, ce iubiré nebună, ce tăiș ascuțit,
ce freamăt nocturn, de moarte albă !

¹ *Casida*, oda clasică arabă și cea mai veche formă poetică pentru că principalele sale specimene cunoscute datează din epoca preislamică (începutul sec. VI). Produs direct al vieții deșertului, casida primitivă cîntă virtuțile scumpe beduinilor : curajul, intransigența feroce în setea de răzbunare, loialitatea față de trib, ospitalitatea generoasă. Ca urmare casida se va adapta inspirațiilor celor mai diverse : panegiric, satiră, cîntec de beție, cîntec de vînătoare, elegie etc. Amenințat de mișcarea înnoitoare a lui Abū Nuwās, genul cunoaște rapid o strălucită renaștere cu Abū Tammam, Buhturi, și mai târziu, cu Mutanabbi. Această casidă neo-clasică este cultivată pînă în zilele noastre.

Ce deșerturi de lumină copleșeau
nisipurile zorilor !
Copilul singur era
cu orașul adormit în gitlej.
O arteziană ce vine din vise
il apără de foametea algelor.
Copilul și agonia-i, față în față,
două ploi verzi, înlănțuite, erau.
Copilul se-ntindea la pământ
și i se curba agonia.

Vreau să cobor la fântină,
în înghițituri vreau moartea să-mi mor,
vreau inima să-mi umplu de mușchi,
pe cel rănit de apă să-l văd.

II

CASIDA PLÎNSULUI

Balconul mi l-am închis
fiindcă nu vreau s-aud plînsul
dar înapoia cenușiilor ziduri
nu se-aude-altceva decît plînsul. }

Sînt mult prea puțini îngeri ce cîntă,
sînt mult prea puțini cîini care latră,
în palma mîinii mele-ncap mii de viori.

Dar plînsu-i un cîine imens,
plînsu-i un inger imens,
plînsu-i o vioară imensă,
lacrimile pun căluș vîntului
și nu se-aude-altceva decît plînsul.

CASIDA CRENGILOR

Prin crîngurile din Tamarit
cîinii de plumb au venit
crengile să cadă-așteptînd,
singure-așteptînd să se frîngă.

Are Tamaritul un măr
c-un măr de plînsori hohotite.
O privighetoare-i stinge suspinele
și le-alungă prin colb un fazan.

Dar crengile vesele sînt,
asemenea nouă sînt crengile.
Nu gîndesc la ploaie și-adorm
îndată, de parcă-ar fi arbori.

Cu apa pîn-la genunchi
două văi întomnarea-așteptau.
Penumbra cu pas de elefant
trunchiuri și crengi împingea.

Prin crîngurile din Tamarit
sînt copii cu chipuri de pîndă,
crengile să-mi cadă-așteptînd,
singure-așteptînd să se frîngă.

IV

CASIDA FEMEII TOLÂNITE

Cînd te văd goală îmi amintesc pămîntul.
Pămîntu-ntins, neprihănit de cai.
Pămîntul fără-o trestie, formă pură
îchisă viitorului : hotar de-argint.

Cînd te văd goală înțeleg neliniștea
ploii ce caută un mijloc fragil,
ori febra mării cu chip uriaș
ce nu-și întîlnește lumina obrazului.

Sîngele va suna prin iatacuri
și va veni c-o sabie fulgerătoare
dar tu nu vei ști unde se-ascund
inima broaștei sau violeta.

Pintecul tău e-o luptă de rădăcini,
buzele, o auroră fără contur,
sub caldele roze-ale patului
gem morții schimbu-așteptîndu-și.

V

CASIDA SOMNULUI ÎN AER LIBER

Floare de iasomie și taur decapitat.
Imens caldarîm. Hartă. Sală. Harpă. Zori.
Copila născocoște un taur de iasomie
și taurul este-un însîngerat crepuscul mugind.

Copilaș de-ar fi cerul, ar avea iasomiile
din noaptea obscură o jumătate
și tauru-o albastră și goală arenă
și-o inimă la piciorul unei columne.

Dar cerul este un elefant
și-o apă fără singe-i iasomia, precum
copila-i o creangă nocturnă
pe-ntunecatul, imens caldarîm.

Între iasomie și taur, sau între
cîrlige de fildeș, sau oameni adormiți.
Un elefant și nourî în iasomie
și-n taur scheletul unei copile.

VI

CASIDA MÎINII IMPOSIBILE

Nu mai doresc acum decît o mină,
mină rănită dacă-i cu puțință.
Nu mai doresc acum decît o mină
de-ar trece nopți o mie, fără pat.

Ar fi un palid crin de var,
ar fi o porumbiță de inimă legată
și paznicul ar fi, ce-n noaptea-acestei treceri
a mea, intrarea lunii ar opri-o.

Nu mai doresc decît această mină
pentru uleiul zilnic și giulgiul alb al agoniei mele.
Nu mai doresc decît această mină
o ârîpă să am, a morții mele.

Și toate celelalte trec.
Sfială fără nume-acum, perpetuu astru.
Iar restu-i altceva ; vint trist,
în vreme ce fug frunzele în stoluri.

VII

CASIDA TRANDAFIRULUI

Trandafirul
nu căuta aurora,
veșnic aproape pe ramura sa,
altceva căuta.

Trandafirul
nu căuta-nțelepciune nici umbră :
hotar de carne și vis,
altceva căuta.

Trandafirul,
nu căuta trandafirul.
Neclintit în cer
altceva căuta.

VIII

CASIDA FETEI AURITE

Fata aurită
în apă mi se scâlda
și apa se aurea.

Algele și crengile
în umbră se adumbreau
și cînta privighetoarea
pentru fata ca de nea.
Veni noaptea-nseninată,
tulbure de-argint bolnav,
cu golașii munți pe sub
adierea-ntunecată.

Fata udă arăta
albă-n apă, ca de nea,
iară apa vîlvătaie.

Zori venit-au, fără pată,
cu mii de capete de vacă
țepene și-mbălsămate
cu ghirlande înghețate.

Fata din lacrimă
între flăcări se-mbăia
și plîngea privighetoarea
cu-âripi arse de arșiță.

Fata aurită
era albă bîtlăniță
și apa o aurea.

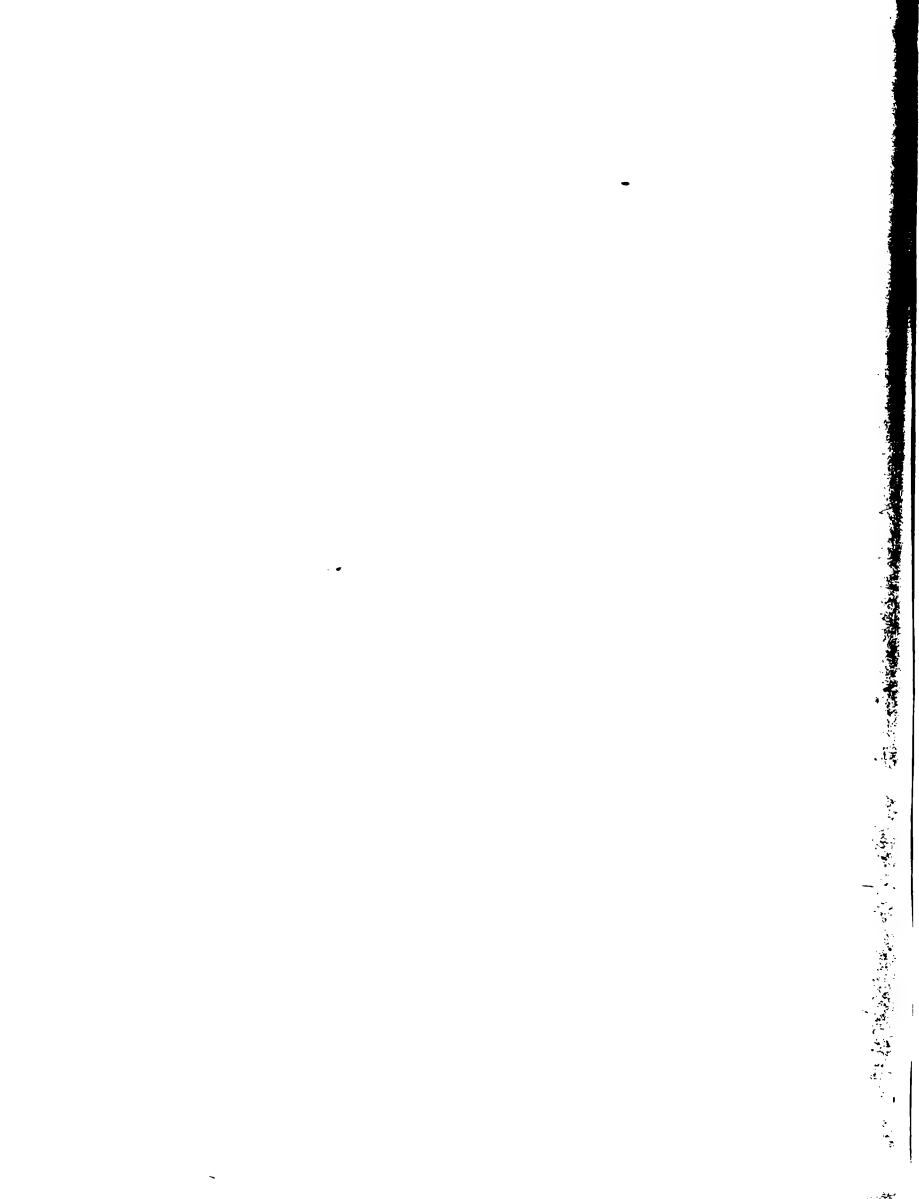
IX

CASIDA PORUMBIȚELOR ÎNTUNECATE

Prin ramurile dafinului
trec două porumbițe-ntunecate :
Una era soarele
și cealaltă, luna.

„Vecinelelor, le-am zis,
unde e mormîntul meu ?“
„În coada mea“, soarele-a spus,
„În gîtlej la mine“, — luna.
Iară eu care mergeam
cu pămîntul la brîu
doi vulturi văzui, de nea,
și o fată desbrăcată.
Unul era celălalt
și fata era nici una.
„Vulturașilor, le-am zis,
unde e mormîntul meu ?“
„În coada mea“, soarele-a spus,
„În gîtlej la mine“, — luna.
Prin ramurile dafinului
trec două porumbițe goale.
Una cealaltă era
și-amîndouă erau nici una.

POEME RĂZLEȚE

ACESTA-I PROLOGUL

În cartea aceasta-aș lăsa
tot sufletul meu.
Cartea care cu mine
peisaje-a văzut, și-a trăit
ceasuri divine.

Ce suferință a cărților
ce ne umplu mîinile
de trandafiri și de stele
îndepărtîndu-se-ncet !

Ce adîncă tristețe
catapetesme să vezi
de dureri și de ohinuri
înălțate de-o inimă !

Să vezi trecînd spectrele
unor vieții ce se șterg,
să vezi om desgolit
pe-un Pegas fără aripi,

să vezi
viața și moartea,
sinteză a lumii,
ce-n spații afunde
se privesc și cuprind.

O carte de poezie
e-o toamnă moartă :
versurile-s frunzele
negre-n albe pământuri,

și-acel glas ce citește
e suflarea de vînt
ce-n piepturi cufundă
depărtările intime.

Un om e poetul
cu fruct de tristețe
și frunze-ofilite
de plînsul iubirii.

Poetul e medium
Naturii, a cărei
măreție-o transpune-n
cuvintele sale.

Poetu-nțelege
tot ne-nțelesul
și ne-mpăcatele uri
prietene el le numește.

Știe că potecile-s
imposibile, toate,
și noaptea, de-aceea,
tihnît le străbate.

În cărțile de poezie,
printre roze de sînge,
trec tristele și
eterne caravane,

ce-mpresoară poetul
cînd plînge-n amurguri,
în nălucile-i proprii
învăluindu-l.

Amărăciune-i poezia,
miere celestă ce curge
din invizibilul fagure
făurit de suflete.

Poezia-i imposibilul
convertit în posibil.
Harpa cu coarde
de inimi și flăcări.

Poezia e viața
ce-o străbatem cu-ardoare
așteptînd pe cel care
barca-aiurea ne-o poartă.

Cărți blinde de versuri --
aștri ce lunecă
prin liniștea mută-a
împărăției Nimicului
pe cer înscriindu-și
strofele de-argint.

Ce profunde tristeți
niciodată-alinate
au mîhnitele glasuri
ce le cîntă poeții !

În cartea aceasta-aș lăsa
tot sufletul meu.

GRĂDINA BRUNETELOR

PORTIC

Apa
își sună toba
de-argint.

Arborii
țes vîntul
și-l vopsesc cu parfum
trandafirii.

Un păianjen
imens
face din lună
stea.

SALCÎM

Cine-a secerat
lujerul lunii ?
(Rădăcini de apă
ne-a lăsat.)
Ce ușor ne-ar fi să tăiem
florile salcîmului veșnic !

ÎNȚÎLNIRE

María del Reposo
te întîlnesc din nou
la izvorul rece
din livada de lămîi.
Viu e trandafirul în frunzișul său !

María del Reposo
te întîlnesc din nou,
pletele de ceață,
ochii de cristal.
Viu e trandafirul în frunzișul său !

María del Reposo
te întîlnesc din nou.
Unde e mănusa de lună pe care
am uitat-o eu ?
Viu e trandafirul în frunzișul său !

LIVADĂ DE LĂMÎI

Livadă de lămîi.
Clipă
a visului meu.

Livadă de lămîi.
Cuib
de sîni
galbeni.

Livadă de lămîi.
Sîni la care sug
brizele mării.

Livadă de lămii.
Livadă de portocali leșinați,
livadă de portocali muribunzi,
livadă de portocali fără sînge.

Livadă de lămii.
Tu mi-ai văzut iubirea tăiată
de securea unui gest.

Livadă de lămii,
dragostea mea copilă, dragostea mea
fără de sprijin și fără trandafir.

Livadă de lămii.

SUITA APEI

PEISAJ

În apa neagră
arbori care zac,
maci
și margarete.

Merg trei boi
pe drumul mort.

În văzduh,
privighetoarea,
inima copacului.

TREMUR

În memorie-aș păstra
c-o amintire de-argint,
piatra de rouă.

În cimpia fără munte
o lagună limpede,
potolit izvor.

CURBA

Cu un crin în mînă
te las.
Iubire-a nopții mele !
Și văduvioară-a astrului meu
te găsesc.

Îmblînzitor de fluturi
întunecați !
Drumul mi-l urmez.
După-o mie de ani abia
mă vei vedea.
Iubire-a nopții mele !

Pe cărăruia-albastră
îmblînzitor de întunecate
stele
calea-mi voi urma.

Pînă cînd tot Universul
în inimă îmi va-ncăpea.

STUP

Trăim în alveole
de sticlă,
în stup de aer.
Ne sărutăm
prin sticlă.
Carceră minunată
a cărei poartă,
e luna !

NORD

Stelele reci
pe drumuri.

E un du-te vino
prin păduri de fum.
Turme de oi suspină
sub aurora continuă.

Sub izbitura
securii
văi și păduri au
un tremur de cisternă.
Sub izbitura
securii !

SUD

Sud,
miraj,
reflectare.

Tot una-i de spui
stea sau portocală,
albie sau cer.

O, săgeata,
săgeata !
Asta e
sudul :
o săgeată de aur
fără țintă, pe vînt.

EST

Scară de aromă
ce coboară
în sud
(în grupuri mari.)

VEST

Scară de lună
ce urcă
spre nord
(cromatică).

SUITA OGLINZILOR

SIMBOL

Crist
o oglindă avea
în fiecare mină.
Propriul spectru
și-l multiplica.
În privirile
negre
inima își proiecta.
Cred !

MAREA OGLINDĂ

Sub marea oglindă
trăim.
Omu-i azur !
Osanna !

REFLEX

Doña Luna.
(Argintul viu s-a scurs ?)
Nu.

Care băiat și-a aprins
felinarul ?
Un singur fluture
e de-ajuns să te stingă.
Taci... Dar e posibil !
Licuriciul acela
e luna !

REPLICA

Atît de singură cîntă .
o pasăre.
Multiplică aerul.
Auzim prin oglinzi.

PĂMÎNT

Mergem
pe o oglindă
neargintată,
pe un cristal
fără nori.
Crinii dacă s-ar naște
invers,
trandafirii dacă s-ar naște
invers,
dacă toate rădăcinile
ăr privi stelele
și mortul nu și-ar închide
ochii,
am fi ca niște lebede.

CAPRICIU

În spatele fiecărei oglinzi
e o stea moartă
și un curcubeu copil
care doarme.

În spatele fiecărei oglinzi
este-o liniște veșnică
și-un cuib de tăceri
care nu au zburat.

Mumia izvorului
este oglinda ; se-nchide
ca sfoica de lumină
peste noapte.

Oglinda este maica rouă,
cartea care disecă
amurguri, ecoul încarnat.

SINTO ¹

Clopoței de aur.
Pagodă dragon.
Tiliu, tiliu,
peste-orezării
primitiv izvor.
Izvor al adevărului.

¹ De la *sintoism*, religie primitivă, populară, a japonezilor, a cărei vechime, după adepții săi, ajunge la obârșia lumii.

În depărtare
bitlani trandafirii
și vulcanul stins.

INITIUM

Adam și Eva.
Șarpele
a spart oglinda
într-o mie de țandări,
iar mărul
a fost piatra.

OCHII

În ochi se deschid
infinite cărări.
Sunet de răspîntii
ale umbrei.
Moartea vine mereu
din cîmpiile-acestea ascunse.
(Grădinăreasă ce retează
florile lacrimilor.)
Pupilele n-au
orizonturi.
În ele ne pierdem
ca-n pădurea virgină.

La castelul unde vei merge
fără întoarcere
se-ajunge pe drumul
ce-ncepe în iris.
Băiat fără dragoste ! De iedera roșie ,
Domnul să te mintuie !
De călător te păzește,
Elenita, care brodezi
cravate.

CÎNTEC DE LEAGĂN PENTRU OGLINDA ADORMITĂ

Dormi.
Nu te teme de privirea
rătăcitoare.
Dormi.

Nici fluturul,
nici cuvîntul,
nici raza furișă
din broasca ușii
nu te-or răni.
Dormi

Ca inima mea,
asemenea tu,
oglină a mea.
grădină în care
m-așteaptă iubirea.

Dormi fără grijă,
trezește-te doară
cînd ultimul sărut
îmi va muri pe buze.

VĂZDUH

Plin de curcubee
văzduhul
își sparge oglinzile
peste pădure.

CONFUZIE

Inima mea
este inima ta ?
Gîndurile cine-mi răsfrînge ?
Cine-mi împrumută
patima-aceasta
fără rădăcini ?
Veșmîntul meu de ce-și schimbă
culorile ?
Răspîntie-i totul !
De ce vezi în cer
atîtea stele ?
Frate, ești tu
sau sînt eu ?

Și mâinile-acestea atît de reci
ale-aceleia sînt ?
Mă văd prin amurguri
și-un furnicar de oameni
îmi umblă prin inimă.

APĂ STĂTĂTOARE

Bufnița
meditația-și curmă,
își șterge-ochelarii
și suspină.
Un licurici
se rostogoale din munte
și se duce
o stea.
Buha bate din aripi
meditînd mai departe.

NOAPTE

(SUITĂ PENTRU PIAN ȘI VOCE EMOȚIONATĂ)

LINII

Acel drum
fără oameni...
Acel drum.

Acel greier
fără casă...
Acel greier.

Și-această talangă
ce doarme...
Această talangă.

PRELUDIU

Boul
ochii-și închide
încet...
(Căldură de staul.)
Acesta-i preludiul
noptii.

COMETA

În Sirius
sînt copii.

PĂDUREA CEASURILOR

Am intrat în pădurea
ceasurilor.

Frunze de tic-tac,
ciorchini de clopote și,
sub ora multiplă,
constelații de pendule.

Crinii negri
ai orelor moarte,
crinii negri
ai orelor copile.
Totul egal !
Și aurul dragostei ?

Există o oră atât de singură.
O oră atât de singură !
Ora rece !

DESIȘ

Am pătruns
în ceasul muritor.
În ceasu-agoniei și al
celor din urmă săruturi.
Ceasul grav ce-l visează
prizonierele clopote.

Ceasuri cu cuc,
fără cuc.
Stea ruginită
și fluturi palizi,
imenși.
În crîngul
de suspine
suna
aristonul
pe care, copil, îl aveam.

Inimă,
pe aici ai să treci !
Pe-aici,
inimă !

PANORAMA

Întreaga pădure întunecoasă
e un păianjen imens
ce-i țese o plasă sonoră
speranței.
Albei fecioare sărmane
care crește cu priviri și suspine !

EL

Adevăratul sfinx
este ceasul.

Dintr-o pupilă se va naște Oedip
La nord hotărniceste
cu oglinda
iar la sud
cu o pisică.
Doña Luna este-o Veneră.

(Sferă fără gust.)

Ceasurile
ne aduc iernile.

(Rîndunici hieratice
emigrează vara.)

O maree de ceasuri
are-aurora.

UNDE SE-NĂBUȘA VISUL

Din sfere se nasc
lilieci.
Și tăurașu-i privește
îngrijorat.

Cînd va fi crepusculul
tuturor ceasurilor ?
Cînd aceste luni albe
se vor prăbuși în munți ?

ECOUL CEASULUI

M-am așezat
într-un luminiș al timpului.
Era un iaz de tăcere,
de o albă
tăcere.

Inel formidabil,
unde luceferii
se ciocneau cu cele douăsprezece
plutitoare numere negre.

MEDITAȚIE PRIMĂ ȘI ULTIMĂ

Timpul
culoarea nopții o are.
A unei nopții liniștite.

Pe lune imense
a-ncremenit Veșnicia
la douăsprezece.

Și Timpul a adormit
în turnul său, pe vecie.
Ne înșală
toate orologiile.

Timpul are acum
orizonturi.

ORA SFINX

În grădina ta se deschid
blestematele stele.
Ne naștem sub coarnele tale
și murim.

Oră rece !
Pui un acoperiș de piatră
fluturilor lirici
și așezată-n azur
tai aripi
și limitezi.
Una... două... și trei.
A bătut ora-n pădure.

Liniștea
s-a umplut de bășici
și un pendul de aur
îmi ducea și-mi aducea
chipul prin văzduh.

A bătut ora-n pădure.
Ceasurile de buzunar
se duceau și veneau
ca roiuri de muște.
Suna în inima mea
ceasu-aurit
al bunicuții mele.

TREI ISTORIOARE DESPRE VÎNT

I

Vîntul — venea roșu
prin defileul incendiat
dar s-a făcut verde, verde
peste rîu.
Se va face apoi violet
galben și...
Va fi peste semănături
un întins curcubeu.

II

Vîntul s-a oprit.
Sus, soarele.
Jos,
tremurătoarele
alge-ale plopilor.
Și inima mea
tremurîndă.

Vîntul s-a oprit
la cinci după-amiază.
Fără păsări.

III

Adierea
e ondulată
ca părul
unor fete.
Ca undele
unor tăblii vechi de lemn.
Adierea
îșnește ca apa
și se împrăștie
— ca o albă-alinare —
prin defilee
și leșină
cînd se ciocnește de pieptul
muntelui, tare.

ORICE CÎNTEC

Orice cîntec
este un iaz
al iubirii.

Orice luceafăr
un iaz
al timpului.

Un nod
al timpului.

Și orice suspin
un iaz
al țipătului.

CÎNTEC DE NOAPTE AL MARINARILOR ANDALUZI

Din Cádiz la Gibraltar
ce frumoasă e calea !
După suspine pasul
mi-l știe marea.

Ay, fetițo, fetițo,
cîte vapoare în port la Málaga !

Din Cádiz la Sevilla
lămiiși — o mulțime !
Mă cunoaște livada
după suspine.

Ay, fetițo, fetițo,
cîte vapoare în port la Málaga !

Din Sevilla-n Carmona
nu e un singur cutit.
Taie secera lunii
și vîntul trece rănit.

Ay, băiete, băiete,
valurile calul mi-l duc !

Prin sărăriile moarte
dragostea mea, te-am uitat.
Cel ce iubește o inimă
de uitarea mea să întrebe.

Ay, băiete, băiete,
valurile calul mi-l duc !

Cádiz, te-acoperă marea,
prin locurile-acestea nu trece.
Sevilla saltă-n picioare
rîul să nu te înece.

Ay, fetiço !
Ay, băiete !
Ce frumoasă e calea !
Cîte vapoare în port
și pe plajă, ce rece !

CÎNTECUL MORȚII MĂRUNTE

Cîmp de lume, muribund,
și sînge pe sub pămînt.
Cîmp de sînge vechi !

Lumină de ieri și mîine.
Cer de iarbă, muribund.
Lumină de nisip și noapte.

Cu moartea m-am întîlnit.
Cîmp muribund de pămînt.
O moarte mărunță.

Ciinele pe-acoperiș.
Numai mina stîngă-a mea
munți nesfîrșiți străbătea,
munți de flori îngălbenite.

Catedrală de cenușă.
Lumină de nisip și noapte.
O moarte măruntă.

O moarte și eu, un om.
Un om singur : eu și ea,
o moarte măruntă.

Cîmp de lună, muribund.
Tremură și geme neaua
dincolo de pragul ușii.

Un om. Ei și ? Am spus-o.
Un om singur : eu — și ea.
Iubire, cîmp, nisip, lumină.

CÎNTEC DE LEAGĂN (MERCEDESEI, MOARTĂ)

Adormită te vedem.
La mal, barca de lemn.

Albă crăiasă de niciodată.
Dormi în noaptea-ntunecată !
Trup de pămînt și zăpadă,
Dormi, o, dormi în dimineață !

Te și-ndepărtezi dormind.
La mal barca-i vis și ceață !

CÎNTEC

Dacă-ai auzi
gemînd leandrul amar,
ce-ai face, dragostea mea ?
Aş suspina.

Dacă-ai vedea că lumina
te cheamă atunci cînd apune,
ce-ai face, dragostea mea ?
La mare eu m-aş gîndi.

Dacă-ntr-o zi îţi voi spune
din măsliniş — mi-eşti dragă ! — răspunde,
ce-ai face, dragostea mea ?
Cu-n pumnal m-aş străpunge !

ODĂ LA SALVADOR DALÍ

Un trandafir în nalta grădină ce-ţi doreşti.
O roată în sintaxa oţelului, cea pură.
Muntele gol de ceaţă impresionistă. Griuri
scrutîndu-şi încă cele din urmă balustrade.

În albe ateliere modernii pictori taie
pătratei rădăcine aseptica ei floare.
În ale Senei ape de marmură un iceberg
ferestrele îngheaţă şi iedera resfiră.

Pe străzi cu dale omul păşeşte apăsător.
Ferestrele evită reflexului magia.
A-nchis parfumeriile, consiliul de miniştri.
Maşina nemureşte compasele-i binare.

Absența de sprincene, păduri și paravane
colindă acoperișul clădirilor antice.
Pe mare-și șlefuieste văzduhul prisma lui
și orizontul suie precum un apeduct.

Cei ce nu știu penumbra și vinul, marinarii,
în mări de plumb sirene decapitează. Noaptea,
ca o statuie neagră a prevederii, ține
în mîna ei oglinda rotundă-a lunii pline.

Un dor de forme, dorul de limite ne-mbie.
Cu metru-i galben omul se-apropie, privește.
Albă natură moartă e Venus însăși — și
dispar colecționarii de fluturi, alergînd.

★

Al apei și-al colinei statornic Cadaqués
terasele înalță și melcii îi ascunde.
Pacifică văzduhul lungi flaute de lemn.
Un zeu silvan, bătrînul, copiilor dă fructe.

Pescarii săi pe plajă dorm fără vise-acum.
Busolă-n largul mării le este-un trandafir.
Fără rănite-eșarfe adună orizontul
a peștelui cristale enorme și-ale lunii.

Severă o coroană de albe bergantine
amare frunți încinge și plete de nisipuri.
Conving, nu sugerează sirenele, și dacă
un vas cu apă dulce le arătăm, apar.

★

O, Salvador Dalí cu voce măslinie !
Nu laud imperfectu-ți penel adolescent,
culoarea-ți ce-nconjoară a timpului culoare
ci-ardorile-ți de mărginit etern eu îți admir.

Trăiești, igenic suflet, pe marmorele noi.
De codru-obscur de forme ne-chipuie fugi.
Se-ntinde fantezia-ți cît mîinile-o cuprind
și de sonetul mării te bucuri în fereastră.

Și lumea are surde penumbre și dezordini,
la limitele prime ce le atinge omul.
Dar stelele în clipa cînd peisaje-ascund
își revelează schema orbitelor, perfectă.

Curentul vremii însuși stă-n loc și ordonează
numericele forme în fiecare secol.
Și se retrage Moartea învinsă, tremurînd,
în cercul strîmt al clipelor prezente.

Paleta apucînd-o cu-o aripă-mpușcată
lumina ceri, ce-animă coroana de măslin.
Lumină a Minervei, de schele constructoare
unde nu-ncape visul și flora-i inexactă.

Iubești lumina-antică ce stăruie pe frunte,
ce nu atinge gura, nici inima-omenească.
Lumină ce-nspăimîntă podgorii dragi lui Bachus,
dezordonata forță ce poartă curba apei.

Faci bine, stegulețe punînd, de-nștiințare
pe-ntunecat hotarul ce strălucește-n noapte.
Nu vrei ca pictor forma cumva să te-mblînzească
bumbacul nestatornic de nor neprevăzut.

Pasărea-n colivie și peștele-n acvariu.
Să-i inventezi nu-ți place, în aer sau în mare.
Privești întîi și apoi redai și stilizezi
cu ochi cinstiți acele agile trupuri mici.

Iubești o definită materie exactă
unde nu-și poate face ciuperca cuib nicicînd.
Iubești arhitectura ce construiește-n lipsă
și ca pe-o simplă glumă tu fanionu-acceptî.

Compasul de-oțel spune, scurt, versul său elastic.
Insule neștiute dezminț de-acuma sfera.
Își spune linia dreaptă efortul vertical
și-și cîntă geometria cristalele-nțelepte.

*

De-asemeni trandafirul grădinii-n care stai.
Mereu doar trandafirul, al nostru nord și sud.
Tăcut și-nchis în sine ca o statuie oarbă,
ignoră îngropate strădanii ce ivești.

Pur trandafir ce spală de schițe și-artificii
și colorate aripi deschise, de surîsuri.
(O, țintuitul flutur gîndind la zboru-i încă.)
Pur trandafir al tihnei fără dureri voite.
Mereu doar trandafirul.

*

O, Salvador Dalí cu voce măslinie !
spun ce îmi sugerează tablourile tale.
Nu laud imperfectu-ți penel adolescent
ci-i cînt săgeții tale direcția precisă.

Cînt forța ta frumoasă, lumina catalană,
iubirea-ți pentru-acele posibile-nțeleșuri.
Și inima ta mare și proaspătă, de carte
de joc franceză, fără de rană eu o cînt.

Dar cînt mai înainte gîndirea-obișnuită
ce ne unește-n ore obscure și-aurite.

Nu e lumina Artei ce ochii ni-i orbește.
În primul rînd iubirea-i, prietenia, scrima.

Mai mult decît tabloul în care desenezi
încet, sînul Terezei, cu neadormita-i piele,
mai mult ca bucla strînsă-a Matildei cea ingrătă
e prietenia noastră pictată ca un joc.

Dactilografe dire de sînge peste aur
inima-i despică eternei Catalunii.
Ca pumni fără de șoimi te luminează stele
în vreme ce pictura și viața ta-nfloresc.

Să nu privești clepsidra cu aripi membranoase,
nici coasa-alegoriilor cea dură. Ci mereu
învăluie și dezvăluie penelul tău în aer
în fața mării plină de bărci și marinari.

PĂMÎNT ȘI LUNA

Rămîn cu piticul invizibil
care mănîncă ouăle rîndunicilor.
Cu copilul gol eu rămîn,
pe care-l calcă-n picioare bețivii din Brooklyn,
cu creaturile mute ce trec pe sub arcade.
Cu piriul de vene dornic să-și deschidă mînuțele.

Pămînt, atît doar. Pămînt.
Pămînt pentru-nfioratele fețe de masă,
pentru pupila de nor, vicioasă,
pentru rănile proaspete și umedul gînd.
Pămînt pentru tot ceea ce fuge de pămînt.

Nu este-n aer cenușa arselor lucruri,
nici morții ce limbile-și mișcă sub arbori.
Este pământul gol ce oftează în cer
și lasă-n urmă ale balenelor sprintene turme.

E pământul voios, înotător imperturbabil,
cel ce-l întîlnesc în copil și-n creaturile ce trec pe sub
arcade.

Trăiască pământul pulsului meu și-al dansului de fêrigi
ce uneori lasă în aer un aspru profil faraonic !

Rămîn cu femeia rece
unde arde mușchiul candid,
rămîn cu bețivii din Brooklyn,
cei ce calcă copilul gol în picioare ;
rămîn cu sfișiatele urme
ale prinzului lent al urșilor.

Dar coboară-atunci luna prăvălită pe scări
transformînd orașele în mușama cerească și talc
senzitiv,
umplînd, cu picioarele de marmură, cîmpia fără ocoluri,
și uitînd, sub scaune, hohote mici de bumbac.

O, Diana, Diana, goală Diana !
Rezonanță convexă în care-nnebunește albina.
Iubirea mea efemeră, trecere, lungă moarte-ncercată,
nîcînd pielea neatînsă a goliciunii tale fugare.

Pământ este, Doamne, pământ este ceea ce caut.
Pulpană de orizont, zvicnet și mormînt.
E durerea ce pierе și dragostea care se mistuie,
turn de sînge deschis cu mîinile arse.

Dar luna urca și cobora scările,
linte uscată împărțind în ochi,
cu mături de-argint lovind copiii pe cheiuri,
la marginea văzduhului ștergîndu-mi înfățișarea.

SIMT

Simt
că sîngele-mi arde
în vine,
flacăra roșie care-mi va coace
patimi în inimă.

Femei, aruncați,
rögu-vă, apă ;
cînd totul arde,
numai scînteile
zboară în vînt.

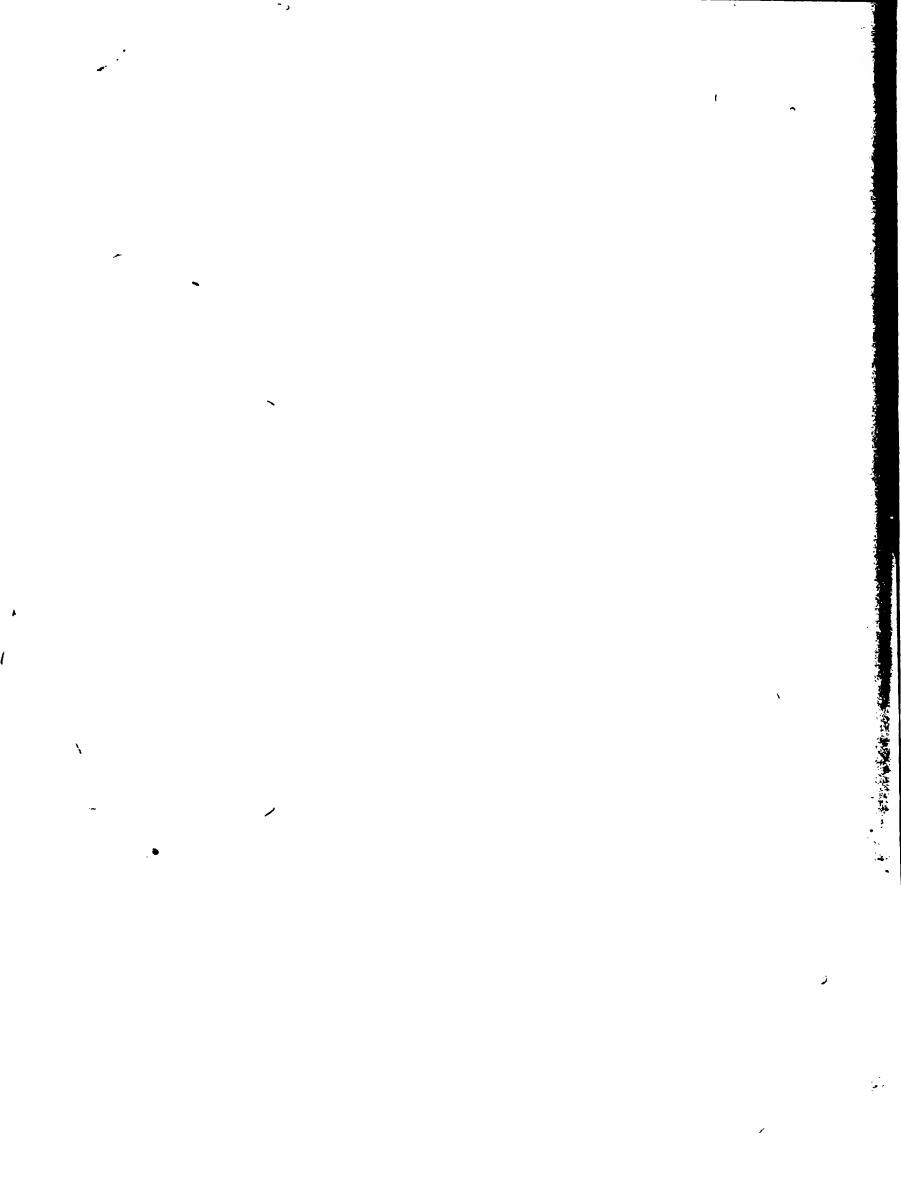
CU FRUNTEA-N PĂMÎNT

Cu fruntea-n pămînt, cîndul în înalt
mergeam, mergeam
și pe-al timpului căl-
căutînd o dorință v

Lîngă-un drum cenuşiu
văzui o livadă în floare
şi-un trandafir
plin de lumină, plin de viaţă
şi de durere.

Femeie, floare ce se deschide-n grădină :
trandafirii-s ca trupul tău feciorelnic,
cu mireasma-i inefabilă, fină,
şi-a sa nostalgie pentru tot ce e trist.

CÎNTURI POPULARE

CELE TREI FOI

1

Sub frunza
de verbină
bolnav mi-e iubitul :
Doamne, ce durere !

2

Sub frunza
de lăptucă
bolnav mi-e iubitul,
fierbințeala-l usucă.

3

Sub frunza
de pătrunjel
bolnav mi-e iubitul,
nu pot merge la el.

CEI PATRU CATÎRARI

1

Din cei patru catîrari
ce-n cîmp au plecat,
cel cu catîrca gri
e oacheș și-nalt.

2

Din cei patru catîrari
ce se duc la apă,
celui cu catîrca gri
inima mi-e roabă.

3

Din cei patru catîrari
ce se duc la rîu,
cel cu catîrca gri
de bărbat mi-l știu.

4

De ce cauți focul
sus, pe drum pustiu,
chipul tău cînd pare
un tăciune viu ?

CAFENEAUA CHINITAS

1

La Chinitas-café, îi aruncă
Paquiro lui fra'su-n obraz :
„Sint mai țigan decît tine,
mai *torero* și mai viteaz“.

2

În Chinitas-café, Paquiro,
îi zise lui Frascuelo :
„Sint mai viteaz decît tine
și mai țigan, mai *torero*“.

3

Ceasul își scoase Paquiro
și astfel vorbi cu-al său frate :
„Trebuie-acest taur să moară
pînă la patru jumătate“.

4

Cînd patru în stradă-a bătut
ieșiră din cafenea
și-un toreador renumit
Paquiro în stradă era.

MICII PELEGRINI

Doi pelegrini
merg la Roma anume ;
sînt veri și la Papa
se duc să-i cunune.

Pălărioară de pînză
băiețelul purta,
iar mica pelegrină
din catifea.

Pe podul Victoriei
cînd au trecut
se poticni nașa,
mireasa-a căzut.

La palat de-au ajuns
urcară ei sus
și Papa-i întreabă
ce vînt i-a adus.

Și Papa-i întreabă
de numele miç.
Mie Pedro îmi spune,
mie Ana îmi zic.

Și Papa-i întreabă
ce vîrstă-au trecut.
Ea zice că 15,
el 17, — atît.

Și Papa-i întreabă
de unde-s de fel.

Ea zice : din Cabra,
Antequera-a spus el.

Și Papa-i întreabă
de-au căzut în păcat ?
El zice : — un sărut,
atîta mi-a dat.

Atunci, rușinoasa
pelegrină, deodată
la chip se aprinse
ca roza-nfocată.

Și Papa răspunse
din camera sa :
Pelegrin oare cine
n-ar fi pentru ea ?

Și clopotele-n Roma
sunau, răsunau,
cei doi pelegrini
se căsătoreau.

CÎNTECE SEVILLANE DIN SECOLUL AL XVIII-LEA

1

Vivat Sevilla !
Sevilienele
ascund cu mantila
tăblița ce spune :
Vivat Sevilla !

Vivat Triana ! ¹

¹ *Triànero*, locuitor al cartierului Triana (Sevilla).

Vivat triănerii
cei din Triana !
Vivat sevilienii
și sevilienele !

2

Duc cu mine mereu.
la Macarena ¹ și tot
aduc cu mine mereu.

Duc cu mine mereu ;
chip ca al tău
eu n-am întîlnit.
La Macarena și tot
aduc neconținut.

3

Ay, rîu al Sevillei,
ce bine-arăți ; cît vezi
numai vele albe
numai ramuri verzi.

MAURELE DIN JAÉN
(CÎNTEC POPULAR DIN SECOLUL AL XV-LEA)

Trei măure m-au iubit
în Jaén :
Axa și Fátima și Marién.

¹ Cartier în Sevilla.

Trei máure, foarte fercheșe, fine,
mergeau să culeagă măsline
și le aflară culese-n

Jaén :

Axa și Fátima și Marién.

Culese dacă le-aflară
ostenite se-ntoarseră, dară
cu fețele fără culoare,-n

Jaén :

Axa și Fátima și Marién.

Trei máure, voinice tustrele,
mergeau la culesul de mere
și le aflară culese-n

Jaén :

Axa și Fátima și Marién.

Le-ntrebai : „Cine sînteți voi trele
doamnelor, hoațe-ale zilelor mele ?“

„Creștine ce máure-am fost
În Jaén :

Axa și Fátima și Marién.“

INDEMN LA VÎNĂTOARE

M-am urcat într-un pin verde
să mă uit de-o pot vedea
și-am zărit doar prafu-n urma
trăsuricii ce-o ducea.

*Hău, hău, hău, de lătrături
larma s-a și terminat
și-acum încep împușcături.*

Pe ulița Zidurilor
împușcară-o porumbiță.
Am să-i tai cu mâna mea
flori, să-i fac o coroniță.

*Hău, hău, hău, de lătrături,
larma s-a și terminat
și-acum încep împușcături.*

Nu ieși, tu, porumbiță
în câmp, vezi că-s vînător,
dacă trag și te omor
îmi rămîne jalea mie,
mie chinu-apăsător.

*Hău, hău, hău, de lătrături
larma s-a și terminat
și-acum încep împușcături.*

FLĂCĂII DIN MONLEÓN

(LEDESMA, CANCIONERO-UL DIN SALAMANCA)

Flăcăii din Monleón
de mult plecară la arat,
la corridă vrînd să meargă,
timp să aibă de schimbă.

Fiul văduvei nu are
primeneli, că nu i-a dat.
— Trebuie să merg la tauri,
cu-mprumut de-aş lua veşminte.
— Deie Domnul, de-o să-l vezi,
într-un car să mi te poarte
cu opinci şi pălăria
atîrnîndu-ţi într-o parte !
Suliţele îşi adună
şi coboară-n văi de zor
întrebînd de taur, dară
tauru-i acu-n ocol.
— Cîţi ani are taurul ?
— Taurul are opt ani.
— Nu intraţi la el, băieţi ;
taurul e ca turbat,
laptele ce-a supt, vedeţi,
eu cu mîna mea l-am dat.

Se-arătară în arenă
patru tineri îndrăzneţi ;
Manuel Sánchez strigă
taurul ; n-ar fi strigat ;
agăţat în vîrfu-opincii
toată piaţa l-a tîrit,
taurul cînd l-a lăsat
mort aproape l-a lăsat.
— Eu, prieteni, o să mor ;
prieteni — mi-este tare rău ;
înlăuntru trei batiste
am, şi-o pun pe-a patra-acum —
— Să-l chemăm pe confesor
pentru ultimul lui drum.

Spovedirea n-o făcu
fiindcă sufletu-şi dădu.

Bogătaşului apoi
ii cerură car cu boi,
să-l ducă pe Manuel
cel de taur omorît.
Cînd la văduvă la poartă
au ajuns, traseră carul.
— Uite-ţi fiul, cum ai vrut,
cîm tu însăşi ai cerut.

CÎNTEC DE LEAGĂN DIN SEVILLA

Broscuţa ţestoasă
n-are mare-acum ;
o ȕigancă-a născut-o
şi-a aruncat-o-n drum
n-are mare, nu ;
nu are mare
şi-a aruncat-o-n drum.

Leagăn n-are-acest
copil mic de-o şchioapă ;
taică-su-i dulgher
şi-unul o să-i facă.

CRAII CĂRŢILOR DE JOC

Maică-ti de-i drag un crai,
patru-au cărţile, adică :
crai de cupă, de carò,
crai de treflă şi de pică.

Fugi c-o să te-nhaț,
fugi că te jumol,
vezi c-o să-ți pictez
mutra cu nămol.

De măslin
mă-nstrăin
și de spart
mă despart,
de lăstar
imi pare rău
c-am murit de dragul tău.

TARARA

Tarara da ;
Tarara nu ;
Tarara fata
pe care-o văzui.

Tarara mea poartă
o rochie verde
numai volane
și clopoței.

Tarara da ;
Tarara nu ;
Tarara fata
pe care-o văzui.

Tarara mea-și arată
coada-i de mătase
peste grozame
și peste izmă.

Ay, Tarara nebuna.
Își leagănă talia
pentru flăcăii
dintre măslini.

- ZORONGO ¹

Miinile mîngîierilor mele
îți brodară o capă
cu flori de micsandre
și pelerină de apă.
Logodnic tu cînd mi-ai fost,
în albul primăvăratec
erau copitele calului
patru suspine de-argint.
Luna-i un ochi de fîntînă,
florile n-au prețuire,
bune-s doar brațele tale
cînd noaptea mă frîng de iubire,
bune-s doar brațele tale
cînd noaptea mă frîng de iubire.

¹ Dans popular andaluz ; muzica acestui dans.

BALADA LUI DON BOYSO

Prin țară maură-n
dimineăta rece,
să-și cate iubită
Don Boyso trece.
O află spălînd
la izvorul rece.

— Ce faci, tu, maură,
fiică-a lui Iehova ?
Calul tu mi-l lasă
să bea apă rece.

— Calul să-ți plesnească
și cel care-l mîină,
fiică-a lui Iehova
nu-s, și nici maură.
Ci creștină-s și
prizonieră-aci.

— Dacă-ai fi creștină
te-aș lua cu mine
și-n strai de mătase
te-aș învălui,
dar de ești maură
te voi părăsi.

Pe cal o sui
să vadă ce spune ;
preț de șapte leghe
fata nu vorbi.

Printr-un verde cîmp
de măslini, trecînd,
prin acele pajiști
se-auzi plîngînd.

— Ay, livezi, livezi,
ale vieții mele !

Rege era tata
cînd acest măslin
aici îl sădea,
eu i-l sprijineam,
maică-mea, regina,
mătasea torcea,
frate-meu, Boyso,
tauri fugărea.

— Și cum mi te cheamă ?

— Eu sînt Rosalinda,
botezată-așa

că aveam pe piept
gingaș trandafir
la nașterea mea.

— După semne-atunci
ai fi sora mea.

Mamă, îmi deschide
porți de bucurie
că în loc de noră
ți-aduc fata, ție.

CUPRINS

<i>Cuvînt înainte</i>	V
<i>Tabel cronologic</i>	XI

CARTE DE POEME

<i>Poetică</i>	3
<i>Cuvinte de justificare</i>	4
Cintec de toamnă	5
Giruetă	7
Elegie la Doña Juana Nebuna	9
Greiere!	11
Ploaie	13
Diamantul	15
Madrigalul verii	16
Cîntece noi	18
Elegia tăcerii	19
Bălada unei zile de iulie	21
Vis	24
Păsăruica de hîrtie	25
Baladă intimă	27
Don Șopîrlă bătrînul	29
Ceas de stele	31

Drumul	32
Concertul, întrerupt	33
Cîntec oriental	34
Plop mort	37
Cîmp	39
Balada apei mării	40
Copaci	41
Luna și moartea	41
Mare	42
Vînt de vecernie	43

POEMUL CÎNTECULUI BĂTRÎNESC

Mica baladă a celor trei riuri	47
--	----

Poemul siguriyei țigane

Peisaj	49
Ghitara	50
Țipătul	51
Tăcerea	51
Pasul siguriyei	52
După ce a trecut	52
Poema soleă	53
Sat	54
Pumnal	54
Răspîntie	55
Ay!	55
Pe negîndite	56
Soleă	56

Poemul săgeții

Arcăși	58
Noapte	59
Sevilla	59
Zori	60

Dansul Petenerei

Drum	61
Cele şase strune	62
Dans (În grădina Petenerei)	62
Moartea Petenerei	63
Dangăte de-nmormîntare	64

Stampe flamenco

Cabaret	65
Descîntec	66
Memento	66

Trei oraşe

Malagueña	68
Cartier din Cordoba (Motiv nocturn)	69
Dans	69

Şase capricii

Ghicitoarea ghitarei	71
Candelă	71
Cactus (Laocoon sălbatic)	72
Agavă	72
Cruce	73
Scena Locotenent-colonelului Gărzii Civile	73
Cîntecul ţiganului bătuţ	76
Dialogul lui Amargo	77
Cîntecul mamei lui Amargo	83

INTIELE CİNTECE

Iazuri	87
Iazuri mici	87
Semiluna	88
Patru balade galbene	88

Pergamente vechi

Luminiș de ceasornic	92
Prizoniera	92

CINTECE

Teorii

Nocturnă schematică	97
Cîntecul vrea să fie lumină	97
Călușei	98
Balanța	99
Cîntec cu mișcare	99
Vînător	101
Arlechin	101
Tăiară trei copaci	102
Nocturne de la fereastră	102

Cîntece pentru copii

Mic cîntec sevillan	105
Don Șopîrlă plînge	106
Peisaj	106
Cîntec năîng	107

Andaluze

Cîntec de călăreț	108
Adelina la plimbare	109
Mură cu tulpină cenușie	110
Fata mea s-a dus la mare	110
Cîntec de călăreț	111
E-adevărat	112
Arbore, arbore	112
Crai	113

Trei portrete cu umbre

Verlaine	115
Bachus	116

Juan Ramón Jiménez	116
Venus (Așa te-am văzut)	117
Debussy	118
Narcis	118

Jocuri

La urechea unei fete	120
--------------------------------	-----

Cîntece de lună

Luna răsare	121
Două lune de seară	122
Luni, miercuri și vineri	123
Muri în zori...	123
Întîia aniversare	124
A doua aniversare	125

Eros cu trestie

Lucía Martínez	126
Serenadă (Omagiu lui Lope de Vega)	127

Lumea cealaltă

Scenă	128
Neliniște și noapte	129
Copilul mut	129
Copilul nebun	130
Logodnă	131
Rămas bun	131

Amor

Preludiu	132
--------------------	-----

Cîntece de încheiere

Altfel	133
Apă. Unde te duci ?	133
Oglinda înșelătoare	134
Cîntecul portocalului uscat	135
Cîntecul zilei care pleacă	135

ROMANCERO ȚIGAN

Balada lunei, lunei	139
Preciosa și vîntul	140
Încăierare	142
Baladă somnambulă	144
Călugărița țigancă	146
Nevasta necredincioasă	148
Balada durerii negre	149
San Miguel (Granada)	151
San Rafael (Córdoba)	153
San Gabriel (Sevilla)	155
Prinderea lui Antoñito Camborio pe drumul Sevillei	157
Moartea lui Antoñito Camborio	159
Mort din dragoste	160
Balada condamnatului	162
Balada Gărzii Civile spaniole	164

Trei balade istorice

Martiriul sfintei Olalia	169
Farsa lui Don Pedro călare	172
Thamar și Amnón	174

POETUL LA NEW YORK

I Poemele singurătății în Columbia University

Întoarcerea de la plimbare	181
1910 (Intermezzo)	182
Fabula și cercul celor trei prieteni	183
Copilăria ta în Menton	185

II Negrii

Comportarea și paradisul negrilor	193
Odă la regele din Harlem	189

Biserică părăsită (Balada marelui război)	193
---	-----

III Străzi și vise

Dansul morții	196
Asasinat (Două glasuri matinale pe Riverside Drive)	199
Crăciun la Hudson	200
Oraș fără somn (Nocturnă de pe Brooklyn Bridge)	201
Panoramă oarbă din New York	203
Vicleim	205
Aurora	265

V In cabana fermierului (Cîmpul de la Newburg)

Copilul Stanton	207
Vaca	209
Copila înecată în fîntină (Granada și Newburg)	210

VI Preludiu la moarte (Poemele singurătății în Vermont)

Moarte	212
Nocturna golului	213
Peisaj cu două morminte și un ciine asir	216
Ruină	217
Luna și panorama insectelor (Poem de dragoste)	218

VII Întoarcere în oraș

Cimitir evreiesc	222
------------------	-----

VIII Două ode

Strigăt către Roma (Din turnul lui Crysler Building)	225
Odă la Walt Whitman	227

IX Fugă din New York (Două valsuri către civilizație)

Mic vals vienez	232
Vals în ramuri	234

X Poetul sosește la Havana

Cîntec de negri în Cuba	236
Mic poem fără sfîrșit	237
Luna a putut să se oprească în cele din urmă	238

BOCET PENTRU IGNACIO SÁNCHEZ MEJÍAS

1 Împungerea și moartea	243
2 Sîngele împrăștiat	245
3 Trupul prezent	248
4 Sufletul absent	250

DIVANUL TAMARIT

Gazéle

I Gazelul dragostei neașteptate	253
II Gazelul teribilei prezențe	254
III Gazelul dragostei deznădăjduite	255
IV Gazelul iubirii care nu se lasă văzută	256
V Gazelul copilului mort	257
VI Gazelul rădăcinii amare	257
VII Gazelul amintirii de dragoste	258
VIII Gazelul morții întunecate	259
IX Gazelul minunatei iubiri	260
X Gazelul fugii	261
XI Gazelul iubirii de o sută de ani	262
XII Gazelul pieții-n zori de zi	262

Caside

I Casida celui rănit de apă	264
II Casida plînsului	265
III Casida crengilor	266
IV Casida femeii tolănite	267
V Casida somnului în aer liber	267
VI Casida mîinii imposibile	268
VII Casida trandafirului	269
VIII Casida fetei aurite	269
IX Casida porumbeșelor întunecate	270

POEME RĂZLEŢE

Acesta-i prologul	275
<i>Grădina brunetelor</i>	
Portic	278
Salcâm	278
Întâlnire	279
Livada de lămii	279
<i>Suita apei</i>	
Peisaj	281
Tremur	281
Curbă	282
Stup	232
Nord	233
Sud	283
Est	284
Vest	284
<i>Suita oglinzilor</i>	
Simbol	285
Marea oglindă	285
Reflex	285
Replică	286
Pământ	286
Capriciu	287
Sinto	287
Initium	288
Ochii	288
Cîntec de leagăn pentru oglinda adormită	289
Văzduh	290
Confuzie	290
Apă stătătoare	291

Noapte (Suită pentru pian și voce emoționată)

Linii	292
Preludiu	293
Cometă	293

Pădurea ceasurilor

Desiș	295
Panoramă	295
El	296
Unde se-năbușă visul	296
Ecoul ceasului	297
Meditație primă și ultimă	297
Ora sfinx	298
Trei istorioare despre vînt	299
Orice cîntec	300
Cîntec de noapte al marinarilor andaluzi	301
Cîntecul morții mărunte	302
Cîntec de leagăn (Mercedesei, moartă)	303
Cîntec	304
Odă la Salvador Dalí	304
Pămînt și lună	308
Simt	310
Cu fruntea-n pămînt	310

CINTURI POPULARE

Cele trei foi	315
Cei patru catirari	316
Cafeneaua Chinitas	317
Micii pelegriini	318
Cîntece sevillane din secolul al XVIII-lea	319

Maurele din Jaén (Cîntec popular din secolul al XV-lea) . .	320
Îndemn la vînătoare	321
Flăcări din Monleón (Ledesma, Cancionero-ul din Sala- manca)	322
Cîntec de leagăn din Sevilla	324
Craii cărţilor de joc	324
Tarara	325
Zorongo	326
Balada lui Don Boyso	327

Lector : ELENA MURGU
Tehnoredactor : ION GHICA

*Bun de tipar 6.XII.1977. Tiraaj 19.500 ex. broșate.
Coli ed. 12,11. Coli tipar 11,50.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 5.169/977 la Întreprinderea
poligrafică Bacău, str. Eliberării
nr. 63.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Lucrarea este executată pe hîrtie
fabricată de C.C.H. LETEA Bacău

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

